

**Univerzita Karlova v Praze
Fakulta humanitních studií**

žádost o prodloužení akreditace

navazujícího magisterského studijního programu

**Humanitní studia
(Humanities)**

studijní obor
**Genderová studia
(Gender Studies)**

(prezenční a kombinovaná forma,
dvouletá standardní doba studia)

říjen 2006

Žádost o prodloužení platnosti akreditace studijního oboru

A. Evidenční list

Název a sídlo žadatele:	Univerzita Karlova v Praze, Ovocný trh 5, 116 36 Praha 1
Fakulta, která návrh předkládá:	Fakulta humanitních studií, U Kříže 8/661, 158 00 Praha 5 – Jinonice
Typ vysoké školy:	univerzitní
Typ právnické osoby:	veřejná vysoká škola
Typ žádosti:	prodloužení akreditace
Název studijního programu:	Humanitní studia (Humanities)
Kód studijního programu:	6107 T (dříve N6107-N-HS)
Název studijního oboru:	Genderová studia (Gender Studies)
Kód studijního oboru:	6107 T 014
Konec stávající akreditace:	červenec 2007
Typ studijního programu:	navazující magisterský
Standardní doba studia (v letech):	2 roky
Forma studia:	prezenční a kombinovaná
Přiznání akademického titulu:	Mgr.
Konání státní rigorózní zkoušky a udělování titulu:	ne
Akreditace v cizím jazyce:	ano / Anglický jazyk
Vyučování v cizím jazyce:	prům. 2 kurzy v semestru – interní zahraniční přednášející, hostující zahraniční přednášející
Počet přijímaných uchazečů ročně:	40-50 (zhruba 20-25 do každé formy studia)
Stávající počet studentů:	65
Adresa www. stránky s textem žádosti:	www.fhs.cuni.cz/gender

Garanti studijního programu:

Prof. Miloš Havelka, CSc.
Doc. Ing. Karel Müller, CSc.
Doc. PhDr. Zuzana Kiczková, Ph.D.
Věra Sokolová, Ph.D.

Zpracovatel návrhu:

Věra Sokolová, Ph.D.
Ing. Petr Pavlík, Ph.D.
PhDr. Hana Havelková

Kontaktní osoby:

Věra Sokolová, Ph.D., verasokolova@email.cz, 251 620 364
Ing. Petr Pavlík, Ph.D., petr.pavlik@seznam.cz, 251 620 364

Vědecká rada Fakulty humanitních studií UK schválila návrh dne 18. 5. 2006.

Akademický senát Fakulty humanitních studií UK projednal žádost dne 11. 5. 2006.

Kolegium rektora UK žádost projednalo a doporučilo dne 23. 10. 2006.

V Praze dne 20. 5. 2006

prof. Jan Sokol, PhD., CSc.
děkan UK FHS

Obsah akreditačního materiálu:**Strana:**

A. Evidenční list	1-2
B. Studijní obor	
B.1. Cíle studia akreditovaného studijního oboru	3-4
B.2. Znalosti, vědomosti a další předpoklady uchazeče pro přijetí	5
B.3. Formy studia	6
B.4. Podmínky studia a jeho ukončení	7-9
B.5. Příklady témat diplomových prací	10
B.6. Profil absolventa	11
B.7. Uplatnění absolventů	12
B.8. Vzorový studijní plán	13-15
C. Personální a technické zabezpečení studijního oboru	
C.1. Personální zabezpečení studijního oboru	16
C.2. Technické a materiální zabezpečení studijního oboru	17
D. Záměr rozvoje a odůvodnění studijního oboru	
D.1. Záměr rozvoje studijního oboru	18-19
D.2. Odůvodnění studijního oboru	20-21
E. Anotace předmětů studijního oboru	
E.1.-11. Anotace povinných předmětů	22-40
E.12.-40. Anotace povinně volitelných předmětů	41-93
F. Životopisy vyučujících studijního oboru	
F.1.-10. Životopisy interních vyučujících	94-125
F.11.-17. Životopisy externích vyučujících	126-146

Přílohy:

- Příloha č. 1.: Souhlasy externích přednášejících (pouze originály v tištěné verzi)
- Příloha č. 2.: Tabulky

B. Studijní obor

B.1. Cíle studia akreditovaného studijního oboru:

Cílem akreditovaného studia genderových studií je připravit absolventy pro další působení jak v teoreticko-výzkumné, tak v prakticko-politické a poradenské oblasti, neboť toto studium klade důraz jak na teoretické vzdělání a analytické dovednosti, tak i na schopnost jejich aplikace v praktické rovině. Studium kombinuje znalost současných diskusí k daným otázkám ve světě se znalostí konkrétních kulturních, sociálních a politických problémů v České republice a způsobů jejich řešení. Celkové cíle a požadavky studia jsou shodné pro obě formy studia, tj. pro prezenční i kombinovanou formu (dále viz pasáž *formy studia* na str. 6).

Cílem **teoretické přípravy** je osvojení si přístupu ke komplexnímu studiu dimenze pohlaví v životě lidského jedince a lidských společenských, který pracuje s analytickým pojmem “gender” (nebo – jako např. ve Francii a Itálii - s obdobným analytickým aparátem). Pojem gender označuje jeden z centrálních principů sociální organizace společnosti a produkce významů. Genderová studia zkoumají především mechanismy, jakými gender v lidské kultuře poznamenává sociální instituce, vztahy mezi lidmi, jazyk, vědu, technologii, umění, sexualitu atd. Zkoumá se vznik a vývoj genderového řádu v určitých kulturách a společenských, způsoby jeho naturalizace, jeho internalizace prostřednictvím socializace a sociální kontroly, zahrnující mj. i jeho somatizaci, symbolické násilí apod. Aktéry sociální reprodukce i transformace tohoto řádu jsou pak ženy stejně jako muži a akreditovaný studijní obor je proto zaměřen na obě pohlaví, ale také na v současnosti velmi diskutovanou problematiku genderové transgrese a subverze. Jedním z cílů výuky je též prohloubit schopnost kritického “čtení” diskurzů a diskurzivních strategií spjatých s genderovou problematikou (otázky diskurzivní konstrukce, udržování a reprodukce genderových identit, legitimizace genderových stereotypů prostřednictvím hegemonních diskurzů atp.). Součástí výuky je proto také osvojení si základů kritické analýzy diskurzu a dalších metod lingvistické genderové analýzy.

Studium zároveň klade důraz také na **historickou genezi** současných genderových forem především v novověké a moderní historii - prostřednictvím historické sociologie a historické antropologie. Cílem studia genderových i rodinných identit, vztahů či struktur v historické perspektivě je prohloubit vědomí o jejich kulturní podmíněnosti i časové proměnlivosti. Historický pohled by měl přinést hlubší poznání procesu utváření a vysvětlování takových pojmů či konceptů, které se mohou jevit jako “antropologické konstanty” (sexualita, manželství, mateřství, apod., ale také samotné “biologické tělo”) – tak, jak k němu docházelo v (evropských) dějinách v různých sférách lidské kultury (teologie, právo, věda - zvl. medicína, kultura, umění).

V rámci genderových studií probíhá živá diskuse z často protichůdných teoretických pozic. Studující musí zvládnout základní orientaci v této diskusi, přičemž jsou vedeni ke schopnosti kriticky se vyrovnávat s nejvýznamnějšími teoretickými a metodologickými proudy. Studijní program sice vychází ze soudobého důrazu na post-strukturalistický přístup, který v rámci kritiky dichotomního myšlení relativizuje i konceptualizaci žen a mužů jako sociálních skupin, avšak zvláště v českém kontextu nelze přeskočit ani fázi strukturálního přístupu, koncepty liberalistické apod. Studující jsou rovněž vedeni k porozumění rozdílům mezi naturalistickými, konstruktivistickými, esencialistickými, kriticko-teoretickými a dalšími přístupy.

Analytické dovednosti posiluje úzká vazba mezi výukou a výzkumem probíhajícími po celou dobu studia v rámci projektů koncipovaných jednak jednotlivými vyučujícími a jednak neziskovými organizacemi, s nimiž někteří naši studující spolupracují. Cílem v této oblasti je co největší a nejlepší vzájemná provázanost těchto projektů. Závěrečná magisterská diplomová práce by měla vycházet z této účasti na výzkumných projektech. Všichni vyučující provádějí v současné době vlastní výzkumy k tématům, jež jsou často zároveň obsahy jejich povinně volitelných kurzů. Jednotlivým rámcem výzkumu interních vyučujících katedry je problematika politiky v nejširším slova smyslu - jako organizace a zkušenosti každodenního života, životních strategií, tzv. politiky času, vlivu státní politiky na organizaci domácí (intimní) sféry, otázky mediální politiky z hlediska genderu, proměny definic sexuality, mateřství a otcovství atd., vše se zvláštním zřetelem k současným proměnám české společnosti. Převažující výzkumnou metodou je kvalitativní sociologie, orální historie, studium dějin mentalit apod. Výzkumné projekty spojené s mezinárodní spoluprací jsou vzhledem k tomu, že katedra má za sebou teprve první rok studia, ve stadiu příprav.

Praktická příprava je opřena zejména o sociologické analýzy současného stavu a trendů genderové organizace české společnosti, nadto v komparaci s jinými zeměmi. Seznamuje studující s problematikou tzv. dělby rolí a dělby společenské práce podle pohlaví ve veřejné i domácí sféře (včetně problematiky vertikální a horizontální segregace podle pohlaví a problematiky ženského aktivismu), se specifickými problémy souvisejícími s normami maskulinity a femininity, a s problematikou rodiny z genderového hlediska (včetně problematiky forem a proměn mateřství a otcovství). V rámci studia jsou uplatňovány sociologické a politologické koncepty tradičních, moderních a postmoderních forem sociálního a politického uspořádání společností. Genderová studia tedy rovněž korespondují s nejaktuálnějšími trendy v sociální politice rozvinutých zemí a konkrétně Evropské unie, pro kterou jsou otázky genderové rovnosti jedním ze základních pilířů zaměstnanecké a sociální politiky. Cílem studia je seznámit studující s genderovou analýzou v různých disciplínách, a tak je připravit na profesionální dráhu ve státní správě, sociální politice, sociální a zdravotní péči, v oblasti sociálně právní, ve vzdělávání, v neziskovém sektoru, v mezinárodních nebo nadnárodních organizacích, atd.

B.2. Znalosti, vědomosti a další předpoklady uchazeče pro přijetí ke studiu studijního oboru:

Vzhledem k tomu, že Katedra GS na FHS UK v Praze je jedinou katedrou genderových studií v ČR a na bakalářské úrovni genderová studia dále existují pouze na katedře sociologie FSS MU v Brně, přijímací řízení je otevřeno pro studující s ukončeným bakalářským stupněm studia především ve společensko-vědních a humanitních studijních programech, a to zejména v oborech: sociologie, filozofie, historie, politologie, kulturologie, kulturní antropologie a pod. Modelově vhodný program je také bakalaureát studia humanitní vzdělanosti FHS UK. Ke studiu je studující přijat/a na základě úspěšně složené přijímací zkoušky. Součástí přijímacího řízení je ověření znalosti angličtiny zkouškou FHS UK nebo jejím ekvivalentem.

Způsob a podmínky kontroly studia:

Vymezeny platným SZŘ UK.

Stručný popis užívaného způsobu hodnocení:

Kontrolou studia předmětu se rozumí ověření úspěšného absolvování předmětu. Formami této kontroly jsou

- a) kolokvium,
- b) zápočet,
- c) klauzurní práce,
- d) klasifikovaný zápočet,
- e) zkouška,
- f) kombinace forem uvedených v písmenu a) až e)

B.3. Formy studia:

Akreditovaný obor genderových studií obsahuje **prezenční a kombinovanou formu** studia. **Požadavky pro přijetí, i studijní nároky a požadavky**, včetně počtu kreditů, povinných kurzů, atestačních požadavků a ukončování studia, **jsou totožné pro obě formy studia**. Prezenční a kombinovaná forma studia se liší především počtem kontaktních hodin mezi vyučujícími a studujícími. V prezenční formě studia probíhají všechny kurzy formou pravidelných vyučovacích hodin každý týden po celou dobu semestru. Studující kombinované formy studia se scházejí v blokových kurzech pouze 4x za semestr.

Specifika kombinované formy studia:

Studium kombinované formy především předpokládá větší podíl samostudia. Proto kontakt s přednášejícím je vedle hodin v blokové výuce také v jeho konzultačních hodinách, specificky upravených pro kombinovanou formu, a prostřednictvím e-mailu. Studující kombinované formy studia plní studijní povinnosti zapsaných kurzů průběžně každý týden či dva, prostřednictvím odevzdávání písemných referátů a seminárních prací přes tzv. **podatelný** v informačním elektronickém systému FHS, kde si příslušní vyučující odevzdané práce vybírají, komentují jejich kvalitu, bodově je hodnotí a posílají zpět studujícím. Každý kurz má svou podatelnu, kde vyučující nejen komunikují se svými studujícími, zadávají jim práci a hodnotí ji, ale zároveň zde mohou „vyvěšovat“ i texty a materiály ke svým kurzům, včetně přednášek, powerpointových prezentací či článků. FHS také disponuje velkým množstvím nahraných přednášek (v současné době jich je zhruba 300), takže studující kombinované formy studia si může poslechnout tyto přednášky jako kontextuální zázemí svého studia. Do podatelen má přístup každý studující i vyučující FHS, včetně registrovaných studujících ostatních fakult UK, takže podatelný nejsou limitované pouze pro kombinované studující. Nicméně, pro kombinovanou formu studia nabízí jejich systém jedinečnou formu technické a intelektuální podpory, která je při samostudiu nutná. FHS dále disponuje **elektronickou knihovnou**, do níž mají opět přístup všichni registrovaní studující a vyučující.

Kombinované studium je kromě samostudia založené na intenzivních, **víkendových blokových soustředěních**. V rámci blokových soustředění kombinované formy studia, jež se konají zpravidla minimálně **4x za semestr**, studující absolvují identické povinné kurzy, které jsou v daném semestru určeny pro prezenční formu studia. Každý semestr jsou vypisovány minimálně dva **povinně volitelné kurzy** blokově, aby k nim měli přístup také studující kombinované formy. V rámci víkendových bloků probíhají také **individuální konzultace** všech interních vyučujících se studujícími kombinované formy. Na začátku studia je **povinná letní škola** uvádějící studující do systému studia a práce s informačním systémem a systémem elektronické knihovny a podatelen. Studující kombinovaného studia jsou navíc oprávněni navštěvovat všechny vypsané kurzy v prezenční formě.

B.4. Podmínky, které studující předloženého studijního oboru musí splnit v průběhu studia a při jeho ukončení:

V průběhu magisterského studia, v obou formách studia (prezenční i kombinované), je studující povinen získat 120 kreditů. K tomu je povinen vykonat tyto studijní povinnosti:

Povinné kurzy (11 kurzů)	60 kreditů
Povinně volitelné kurzy (9 kurzů)	45 kreditů
Volitelné kurzy	15 kreditů
Státní závěrečná zkouška	0 kreditů
<u>Obhajoba diplomové práce</u>	<u>0 kreditů</u>
	120 kreditů

Povinné kurzy (60 kreditů – 11 kurzů; z toho 8 teoret.-metod. kurzů a 3 diplomní semináře)

Povinné kurzy tvoří teoreticko-metodologickou páteř předloženého programu a studující absolvují většinu těchto kurzů v průběhu prvního roku studia. Všechny povinné kurzy jsou vyučovány interními vyučujícími a mají zátěžovou kreditovou dotaci 5 kreditů, s výjimkou diplomních seminářů, jejichž zátěžové kredity jsou proměnlivé v závislosti na druhu a náročnosti diplomního semináře (1. diplomní seminář, ve 2. semestru studia: koncepční příprava projektu = 5 kreditů; 2. diplomní seminář, ve 3. semestru studia: metodologie a výzkum = 5 kreditů; 3. diplomní seminář, ve 4. semestru studia: psaní diplomové práce = 10 kreditů).

Seznam povinných kurzů a jejich vyučující:

prof. M. Havelka, CSc.: Základní pojmy sociální filozofie a filozofie dějin

Doc. ing. K. Müller, CSc.: Transformace intimity jako součást modernizačních procesů

Doc. PhDr. Z. Kiczková, Ph.D.: Feministická etika

PhDr. H. Havelková: Feministické teorie

Věra Sokolová, Ph.D.: Gender, sexualita a politika identity

ing. P. Pavlík, Ph.D.: Metodologické přístupy v genderových studiích

PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D.: Stylistika, argumentace a literární teorie

Mgr. Kateřina Kolářová: Feministická kulturní studia

kol.: Diplomní seminář (každý studující je povinen absolvovat 3 diplomní semináře ve 2., 3. a 4. semestru studia, jejichž zaměření, důraz a náročnost odrážejí postupující teoreticko-koncepční přípravu projektu; metodologickou přípravu a výzkum; a psaní a redigování magisterské diplomové práce)

Studující si nejpozději na začátku 2. semestru volí vedoucí/ho své budoucí diplomové práce, jenž je současně odpovědný za diplomní seminář.

Poznámka: **Anotace všech povinných kurzů** jsou přiloženy níže (Sekce E.1.-11., str. 22-40).

Povinně volitelné kurzy (45 kreditů – 9 kurzů)

Povinně volitelné kurzy poskytují studujícím široký výběr a zaměření aplikace genderové analýzy a perspektivy v různých oblastech akademického výzkumu i v praktické rovině. Kurzy jsou vyučovány převážně interními vyučujícími a mají zátěžovou kreditovou dotaci 5

kreditů. **Všechny povinně volitelné kurzy, které katedra nabízí jsou kurzy jednosemestrální.** Za absolvování povinně volitelných kurzů musí studující získat minimálně 45 kreditů. Studující však může absolvovat povinně volitelných kurzů více, přičemž kredity nad rámec 45 bodů mohou být započteny jako kredity za volitelné kurzy.

Seznam povinně volitelných kurzů a jejich vyučujících, které katedra GS průběžně nabízí. (Každý kurz je vypsán alespoň 1x v průběhu trvání studia, tj. minimálně 1x za 2 roky):

PhDr. H. Havelková: Gender ve filozofické antropologii
PhDr. H. Havelková: Gender a politika ve střední a východní Evropě
V.Sokolová, Ph.D.: Gender a vizualita
V.Sokolová, Ph.D.: Komparativní dějiny a historické proměny sexuality
V. Sokolová, Ph.D.: Gender v historii a historické perspektivě
Doc. PhDr. Z. Kiczková, Ph.D.: Paměť a rod: orální historie v genderovém výzkumu
Doc. PhDr. Z. Kiczková, Ph.D.: Rodová identita v pohybe
PhDr. B. Knotková, Ph.D.: Postkoloniální studia z hlediska genderové analýzy
PhDr. B. Knotková, Ph.D.: Genderová problematika třetího světa
PhDr. B. Knotková, Ph.D.: Gender a literatura
PhDr. B. Knotková, Ph.D.: Gender a náboženství: Komparativní pohled na náboženství z genderového hlediska
D. Lorenz-Meyer, Ph.D.: Feminist Theories and the Body
D. Lorenz-Meyer, Ph.D.: Feminism and Citizenship
D. Lorenz-Meyer, Ph.D.: Gender, Race and Multiculturalism
D. Lorenz-Meyer, Ph.D.: Gender in Postsocialism
ing. P. Pavlík, Ph.D.: Metody prosazování genderové rovnosti
ing. P. Pavlík, Ph.D.: Politika rovných příležitostí v EU a v České republice
ing. P. Pavlík, Ph.D.: Gender a média
Mgr. K. Kolářová: AIDS jako metafora (blokovaný kurz)
Mgr. K. Kolářová: Narace a identita
Mgr. K. Kolářová: Postižení z hlediska feministických teorií
J. Fulka, Ph.D.: Psychoanalýza, sémiotika a kultura
J. Fulka, Ph.D.: Tělo, text a kritika
Mgr. J.Matonoha: Kritická analýza diskurzu a gender
Mgr. H. Hašková/Mgr. Alena Křížková: Genderová struktura české společnosti
PhDr. J.Decarli Valdřová, Ph.D.: Gender v jazyce. Problematika slovo tvorby (blokovaný kurz)
Mgr. I. Vodochodský: Mužská studia
PhDr. M.Szapuová, CSc.: Feministická epistemologie (blokovaný kurz)
JUDr. B. Havelková: Gender a právo (blokovaný kurz)

Povinně volitelné kurzy se zpravidla vypisují tak, že v každém semestru je vypisována zhruba jedna třetina z výše uvedených kurzů. V průběhu dvou let (či čtyř semestrů) je každý povinně volitelný kurz vypsán minimálně jednou, tak, aby všichni studující měli možnost v průběhu standardní doby studia absolvovat jakýkoliv vybraný nabízený povinně volitelný kurz.

Poznámka: **Anotace všech povinně volitelných kurzů** jsou přiloženy níže v akreditačním materiálu (Sekce **E.12.-40.**, str.**41-93**).

Volitelné kurzy (15 kreditů)

Kromě teoreticko-metodologického a aplikovaného základu obsaženého v povinných a povinně volitelných kurzech nabízených Katedrou genderových studií FHS UK má studující možnost posílit v rámci svého individuálního zaměření svou přípravu využitím nabídky jiných kurzů a specializací, a to nejen v rámci kurzů nabízených jinými katedrami FHS UK, ale také v rámci nabídky jiných fakult UK i nabídky jiných vysokých škol včetně zahraničních. V případě kombinované formy studia mohou studující kredity z volitelných kurzů získat také prostřednictvím kontrolované četby, kdy studující písemným referátem a kolokviem prokáže, že nastudoval/a jeden z okruhů literatury z aktuální nabídky knih.

Státní závěrečná zkouška (0 kreditů)

Státní závěrečná zkouška je výstupová forma atestace ukončující magisterské studium genderových studií. Je hodnocením znalostí a míry osvojení si poznatků v oboru po absolvování všech povinných kurzů a dosažení 120 kreditů v průběhu studia. Koná se na konci 4. semestru studia, po dosažení všech ostatních studijních povinností. Státní závěrečná zkouška se skládá ze dvou částí. Státní závěrečná zkouška není hodnocena zátěžovými kredity a její části se klasifikují prostřednictvím kvalitativní hodnotící stupnice 4 až 1: "výborně" (4), "velmi dobře" (3), "dobře" (2) a "neprospěl/a" (1).

Státní závěrečná zkouška má dvě části:

Každá část státní závěrečné zkoušky je hodnocena jednou výslednou známkou a hodnotí ji samostatná zkušební komise.

SZ1: Ústní zkouška ze 3 tematických okruhů

- a): Feministické teorie a epistemologie
- b): Metody a metodologie v genderových studiích
- c): Aplikovaný gender a praktické roviny genderové analýzy

SZ2: Obhajoba diplomové práce (viz níže)

Obhajoba diplomové práce (0 kreditů)

Povinnou součástí Státní závěrečné zkoušky je komisionální obhajoba magisterské diplomové práce a kontrola náležitosti splnění předepsaných studijních povinností (viz. výše studijní povinnosti). Obhajoba magisterské diplomové práce není hodnocena zátěžovými kredity a klasifikuje se prostřednictvím kvalitativní hodnotící stupnice 4 až 1: "výborně" (4), "velmi dobře" (3), "dobře" (2) a "neprospěl/a" (1).

Celkové hodnocení studující/ho se odvíjí od sčítání kvalitativního hodnocení v průběhu studia a při státní závěrečné zkoušce a obhajobě magisterské diplomové práce, a to podle následujícího klíče:

4-3.1	výborně
3-2.1	velmi dobře
2-1.1	dobře
1	neprospěl/a

B.5. Příklady témat diplomových prací:

- Analýza změn v definici mateřské/otcovské role v české společnosti (pomocí analýzy mediálních textů různých období, odborně-osvětových příruček a/nebo pomocí volně strukturovaných rozhovorů)
- Vybrané aspekty vzájemného provázání veřejné a domácí (rodinné sféry) v české společnosti (buďto ze statické nebo dynamické perspektivy)
- Genderová analýza jednotlivých profesních oblastí nebo profesí
- Politická reprezentace určitého státu z genderového hlediska
- Charakter aktivního občanství v určité zemi z genderového hlediska (např. genderová struktura působení v nevládních organizacích)
- Analýza konstrukce maskulinity a femininity ve vybraných náboženských textech (např. Korán, Pentateuch, Védské hymny apod.)
- Konstruování genderu u vybraného autora/autorky nebo ve vybraném literárním díle nebo literatuře (např. česká literatura 90.let)
- Diskursivní analýza maskulinního diskurzu v projevech českých vrcholných politiků
- Konstrukce genderových rozdílů v rubrice „Jak žijeme DNES“
- Diskursivní analýza dokumentů vlády ČR z oblasti rovných příležitostí mužů a žen (s důrazem na posouvání genderových významů a vyprazdňování důležitých pojmů)
- Dělení genderu v reklamě (etnografická studie procesu produkce reklamních textů z hlediska reprodukce genderových vzorců)
- Sexualita v období československého komunismu: analýza způsobu, jimiž komunistický režim využíval sexualitu jako kontrolní a regulační mechanismus společnosti
- Žena a muž jako sexuální objekt: analýza konstrukce ženské a mužské sexuality ve společenském diskurzu (z různých úhlů pohledu: mediální analýza, analýza lékařského diskurzu, analýza politického diskurzu)
- Vizualní aspekty genderu a sexuality: analýza vybraných aspektů vizuality a jejich vliv v procesu formování genderové a sexuální identity
- Antifeministický diskurz v České republice
- Gender a holocaust
- Genderový audit jako nástroj prosazování genderové rovnosti
- Analýza pohádkových knížek pro děti z genderové perspektivy
- Ženy v ozbrojených složkách Policie České republiky
- Vztah matky a dcery jako součást genderového řádu
- Gender ve strukturálních fondech Evropské unie

B.6. Profil absolventa studijního oboru obsahuje:

- **vymezení výstupních znalostí a dovedností – všeobecných, odborných a speciálních:**

Obecně musí mít absolventka/absolvent následující kompetence:

- Schopnost orientovat se v odborné literatuře, včetně filozofické, a pracovat s nejnovějšími metodologickými postupy používanými ve světě.
- Koncipovat a plánovat praktickou realizaci politiky rovných příležitostí a navrhnout postupy přispívající k odstraňování genderových nerovností a stereotypů v oblasti vzdělávání, v médiích, na pracovním trhu, apod.
- Rozvíjet dál svoje pracovní kompetence, tj. hodnotit efektivitu své činnosti, reflektovat ji a dále se vzdělávat.

Dále má absolventka či absolvent tyto *odborné* kompetence:

- základní znalosti potřebné k provádění komplexní analýzy a výzkumu sociálních jevů z genderového hlediska a schopnost kombinovat přístupy jednotlivých disciplín k těmto jevům
- znalosti umožňující kritickou a konstruktivní analýzu genderových dopadů rozhodovacích procesů a konkrétních opatření

Absolventky a absolventi mají v rámci studia možnost profilovat se jako *specialisté a specialistky* spíše v teoretické nebo spíše v aplikované oblasti se zaměřením na konkrétní problematiku.

- **kvalifikační připravenost a míru profesní adaptability na podmínky a požadavky praxe:**

- sociální analýzy a koncepční činnosti
- koncepce výzkumných projektů
- vzdělávání v genderových studiích
- orientace a poradenství v legislativě EU týkající se rovných příležitostí mužů a žen

- **charakteristiku oblastí a institucí, kde může uplatnit získané vzdělání:**

Předpokládá se široké uplatnění v:

1. institucích na úrovni ústřední (celostátní; Ministerstva), krajské nebo místní (městské a obecní) správy, v expertních skupinách EU, apod.
2. institucích povahy:
  - a) ziskové
  - b) neziskové (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní, obecní, nadační a jiné nestátní organizace)
3. ve vědecké a výzkumné oblasti.

B.7. Uplatnění absolventů:

Jelikož tento obor vyučujeme teprve prvním rokem, zatím stále neskončil ani první cyklus akreditovaného oboru a nemáme zatím žádné absolventy magisterského programu, stále nemůžeme hovořit o uplatnění našich absolventů z praxe, ale pouze výhledově:

Absolventky a absolventi tohoto oboru naleznou uplatnění ve státních i nevládních organizacích, zejména v organizacích zabývajících se otázkami sociálními, otázkami rodiny, domácího a veřejného násilí, práv na rovné příležitosti, rozvoje občanské společnosti, udržitelného rozvoje, pracovního práva, i v nově vznikajících nadnárodních organizacích, aj. Ve své práci, samostatné, týmové či řídicí, v roli zprostředkovatelů řešení problémů, ve výzkumu, vzdělávání dospělých, osvětě, v plánování, v uplatňování metod sociální změny se budou schopni inspirovat rozvinutou genderovou senzibilitou, provádět aplikovanou genderovou analýzu, uplatňovat genderovou diferencovanost přístupů, hodnotit podnikové, stranické, státní, atp. programy. Budou tak, jinými slovy, přispívat k tzv. „gender mainstreaming“, tj. k integraci genderových aspektů do rozhodování státních i nestátních institucí na všech úrovních a ve všech sférách, budou rozvíjet sociální spravedlnost, genderovou rovnost i základní lidské právo na jinakost, a stanou se tedy de facto i vlastními nositeli sblížování právní a společenské praxe ČR s Evropskou unií. Absolventky a absolventi specializace se budou moci uplatnit také v práci odborně teoretické a pedagogické na univerzitní úrovni, a přispívat tak k rozvoji oboru interdisciplinárně, v mezinárodním kontextu, v kooperačních projektech s jinými univerzitami, ve výzkumu i ve výuce.

B.8. Vzorový studijní plán***Ročník : 1****Semestr: 1****Délka přímé výuky: 45**

Název předmětu (druh předmětu)	Rozsah a struktura výuky (před./sem.)	Počet kreditů	Způsob zakočení	Přednášející (vyučující)
Základní pojmy sociální filozofie a filozofie dějin (P – povinný)	2/0	5	Klasifikovaný zápočet	prof. M. Havelka, CSc.
Feministické teorie (P)	1/1	5	Klasifikovaný zápočet	PhDr. H. Havelková
Gender, sexualita a politika identity (P)	1/1	5	Klasifikovaný zápočet	V. Sokolová, Ph.D.
Stylistika, argumentace a literární teorie (P)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	PhDr. B. Knotková, Ph.D.
Metodologické přístupy v genderových studiích (P)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	Ing. P. Pavlík, Ph.D.
Gender a právo ** (PV – povinně volitelný)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	JUDr. B. Havelková

Ročník : 1**Semestr: 2****Délka přímé výuky: 45**

Název předmětu	Rozsah a struktura výuky (před./sem.)	Počet kreditů	Způsob zakočení	Přednášející (vyučující)
Feministická etika (P)	2/0	5	Klasifikovaný zápočet	Doc. PhDr. Z. Kiczková, Ph.D.
Feministická kulturní studia (P)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	Mgr. K. Kolářová
Diplomní seminář 1. - koncepční příprava výzkumného projektu (P)	0/2	5	Zápočet	kol.
Gender a politika ve střední a východní Evropě (PV)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	PhDr. H. Havelková
Gender a média (PV)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	Ing. P. Pavlík, Ph.D.
Feministická epistemologie (PV)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	PhDr. M. Szapuová, CSc.

Ročník : 2**Semestr: 1****Délka přímé výuky: 45**

Název předmětu	Rozsah a struktura výuky (před./sem.)	Počet kreditů	Způsob zakočení	Přednášející (vyučující)
Transformace intimity jako součást modernizačních procesů (P)	2/0	5	Klasifikovaný zápočet	Doc. Ing. K. Müller, CSc.
Diplomní seminář 2. – metodologie a výzkum (P)	0/2	5	Zápočet	kol.
AIDS jako metafora (PV)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	Mgr. K. Kolářová
Mužská studia (PV)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	Mgr. I. Vodochodský
Paměť a rod: orální historie v genderovém výzkumu (PV)	2/0	5	Klasifikovaný zápočet	Doc. PhDr. Z. Kiczková, Ph.D.
Psychoanalýza, sémiotika a kultura (PV)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	J. Fulka, Ph.D.

Ročník : 2

Semestr: 2

Délka přímé výuky: 45

Název předmětu	Rozsah a struktura výuky (před./sem.)	Počet kreditů	Způsob zakončení	Přednášející (vyučující)
Diplomní seminář 3. – psaní diplomové práce (P)	0/2	10	zápočet	kol.
Gender, race and multiculturalism (PV)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	D. Lorenz-Meyer, Ph.D.
Genderová struktura české společnosti (PV)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	Mgr. H. Hašková/Mgr. A. Křížková
Gender a vizualita (PV)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	Věra Sokolová, Ph.D.
Gender a literatura (PV)	0/2	5	Klasifikovaný zápočet	PhDr. B. Knotková, Ph.D.

* Vzorový studijní plán je shodný pro obě formy studia (viz popis forem studia a specifika kombinované formy studia na str. 6). Studující obou forem absolvují totožné povinné kurzy a individuální výběr povinně volitelných a volitelných kurzů, pouze s tím rozdílem, že pro kombinované studující jsou časově nevhodnější blokované výběrové kurzy, případně kontrolovaná četba.

** Povinně volitelné kurzy zahrnuté ve vzorovém studijním plánu jsou příklady právě vypsanych kurzů, jež katedra GS nabízí v daném semestru a z nichž si studující může vybrat. Katedra vypisuje průměrně 8-9 povinně volitelných kurzů každý semestr. Každý povinně volitelný kurz z celkového počtu 29 nabízených je vypisován alespoň 1x v průběhu trvání studia, tj. minimálně 1x za 2 roky.

Nabídka povinně volitelných kurzů, které katedra GS průběžně nabízí. (viz Podmínky, které student předloženého studijního oboru musí splnit v průběhu studia a při jeho ukončení). Seznam vyučujících na str. 8. **Všechny povinně volitelné kurzy jsou jednosemestrální.**

Kritická analýza diskurzu a gender
 Genderová struktura české společnosti
 Metody prosazování genderové rovnosti
 Postkoloniální studia z hlediska genderové analýzy
 Gender v historii a historické perspektivě
 Gender in Postsocialism
 Gender ve filozofické antropologii
 Feminist Theories and the Body
 Gender, Race, and Multiculturalism
 Feminism and Citizenship
 Gender a vizualita
 Komparativní dějiny a historické proměny sexuality
 Genderová problematika třetího světa
 Gender a literatura
 Gender a náboženství: Komparativní pohled na náboženství z genderového hlediska
 Politika rovných příležitostí v EU a v České republice
 Gender a média
 Gender a politika ve střední a východní Evropě
 Gender v jazyce. Problematika slovo tvorby (blokovaný kurz)
 Mužská studia
 Feministická epistemologie (blokovaný kurz)
 AIDS jako metafora (blokovaný kurz)
 Postižení z pohledu feministických teorií
 Psychoanalýza, sémiotika a kultura

Tělo, text a kritika
Narace a identita
Paměť a rod: orální historie v genderovém výzkumu
Rodová identita v pohybe
Gender a právo (blokový kurz)

C. Personální a technické zabezpečení studijního oboru

C.1. Personální zabezpečení studijního oboru

Seznam přednášejících v akreditovaném studijním oboru:

Interní:

Josef Fulka, Ph.D. (100%, FHS UK)

Prof. Miloš Havelka, CSc. (100%, FHS UK)

PhDr. Hana Havelková (100%, FHS UK)

Mgr. Kateřina Kolářová (100%, FHS UK)

PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D. (100%, FHS UK)

Doc. PhDr. Zuzana Kiczková, Ph.D. (50%, FHS UK)

Dagmar Lorenz-Meyer, Ph.D. (100%, FHS UK)

Doc. Ing. Karel Müller, CSc. (100%, FHS UK)

Ing. Petr Pavlík, Ph.D. (100%, FHS UK)

Věra Sokolová, Ph.D. (100%, FHS UK)

Mgr. Ivan Vodochodský (100%, FSV UK)

Externí (0% na UK):

Mgr. Hana Hašková (Sociologický ústav AV ČR, externě FHS UK, Katedra GS)

JUDr. Barbara Havelková (Právnická fakulta UK, externě FHS UK, Katedra GS)

Mgr. Alena Křížková (Sociologický ústav AV ČR, externě FHS UK, Katedra GS)

Mgr. Jan Matonoha (Ústav pro českou literaturu AV ČR, externě FHS UK, Katedra GS)

PhDr. Mariana Szapuová, CSc. (Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě, externě FHS UK, Katedra GS)

Mgr. Jana Decarli Valdřová, Ph.D. (Ped. fakulta, Jihočeská univerzita České Budějovice, externě FHS UK, Katedra GS)

Poznámka: Životopisy všech vyučujících jsou přiloženy níže (Sekce F.1.-17., str. 94-146).
Souhlas externích vyučujících s výukou po dobu akreditace a jejich podpis je přiložen pouze v tištěném originále, není součástí elektronické verze materiálu.

C.2. Technické a materiální zabezpečení studijního oboru

Pro studijní obor jsou k dispozici standardně vybavené učebny v prostorách FHS UK v areálu UK Jinonice (6 seminárních místností, 3 velké posluchárny) a seminární místnosti v prostorách Institutu magisterských studií (IMS) FHS UK v Husníkově ulici na Hůrce, kde sídlí i Katedra genderových studií. Katedra GS má k dispozici tři administrativní místnosti (7 počítačů), jednu vlastní učebnu a tři společné učebny s dalšími obory. Studující mají k dispozici vlastní studentskou místnost pro společný čas před, po a mezi výukou. Pro výuku má katedra k dispozici 2 vlastní notebooky a jeden dataprojektor, zakoupený z vlastních grantových prostředků a dále společnou audiovizuální místnost s další technikou v prostorách IMS. Pro studentský výzkum diplomových prací a další projekty a výzkum vyučujících má katedra dále k dispozici 1 digitální fotoaparát a 2 digitální diktafony, také zakoupené z vlastních grantových prostředků. V areálu UK Jinonice mají studující volný přístup k počítačům a Internetu (7 učeben výpočetní techniky, celkem 196 počítačů).

Součástí areálu UK Jinonice je **Knihovna společenských věd T.G. Masaryka** se studovnou (celkový počet svazků 45 000 s ročním přírůstkem 4 800 titulů celkem, k dispozici jsou počítače připojené na Internet).

Studijní program zároveň úzce spolupracuje s **Centrem pro gender studies v Praze**, jehož součástí je také rozsáhlá **knihovna**, největší knihovna genderových studií ve střední Evropě, obsahující cca 4 000 publikací k oborové problematice v českém, slovenském, anglickém, německém a francouzském jazyce. Katedra GS tuto knihovnu využívá jako svou oborovou knihovnu. Knihovna GS zároveň spravuje databázi studentských prací s genderovou tematikou z celé ČR a disponuje on-line katalogem a databází odborných časopisů s genderovou tematikou.

Materiální zabezpečení magisterského programu genderových studií je již od dob příprav původní akreditace, od roku 2001, velkoryse podporováno také **úspěšně získanými grantovými prostředky** z fondů Evropské Unie a dalších zahraničních nadací, např. **Fordovou nadací a programem JPD** (viz níže).

D. Záměr rozvoje a odůvodnění studijního oboru

D.1. Záměr rozvoje studijního oboru

Návaznost studijního oboru na tvůrčí činnost instituce :

vědeckou X, výzkumnou X, vývojovou , uměleckou , jinou

Zajištění kvality studijního oboru :

Část vyučujících studovala a získala titul Ph.D. na zahraničních univerzitách, řada vyučujících vykazuje bohatou zahraniční publikační činnost a spolupracuje se zahraničními univerzitami a výzkumnými centry. Vyučující katedry GS se se svými badatelskými příspěvky pravidelně účastní zahraničních konferencí, v průměru navštíví vyučující katedry GS celkově zhruba 30 zahraničních konferencí ročně (v různých oborech a oblastech akademického zájmu). Tyto zkušenosti a mezinárodní akademická spolupráce samozřejmě velmi obohacují náš studijní program, jak výzkumně, tak pedagogicky, neboť nám pomáhají být v neustálém kontaktu s aktuálním vývojem a rozvojem oboru genderových studií jinde ve světě.

Původnímu návrhu akreditace před dvěma lety předcházela mnohaletá příprava, jejíž součástí byly mj. celorepublikové semináře pro učitele problematiky gender studies, zaměřené na výměnu zkušeností s obsahem a způsobem výuky. Řada těchto aktivit byla realizována v rámci **tříletého grantu**, který poskytla přípravnému týmu **Fordova nadace** explicitně na rozvoj oboru a akreditaci oboru genderových studií v České republice. Přípravnému týmu se nadto podařilo získat od Fordovy nadace další tříletý grant na rozběh a institucionalizaci oboru v letech 2003-2006. V současné době využíváme již druhým rokem prostředky z **dvouletého grantu JPD**, který naše katedra získala po úspěšné akreditaci oboru v roce 2004. Součástí projektů v rámci tohoto grantu je mimo jiné organizace domácích i mezinárodních akademických konferencí (např. pořádání velmi úspěšné *1. Konference českých a slovenských feministických studií* v září 2005 nebo mezinárodní konference *Gender a generace*, připravovaná na březen 2007), publikace výzkumných projektů členů a členek katedry, zajištění stipendijních stáží prezenčních i kombinovaných studujících magisterského programu u českých neziskových organizací pracujících na poli genderové problematiky, či rozsáhlá spolupráce s externími vyučujícími z České republiky i zahraničí.

V rámci FHS UK (a předtím IZV UK) se v průběhu sedmi let realizovaly pilotní kurzy k dané problematice, jež se setkávaly s mimořádným a stále rostoucím zájmem studentů. I v současné době, po akreditaci magisterského programu, vyučující katedry GS pokračují ve výuce kurzů s genderovou problematikou na bakalářském stupni.

Zaměření studia odpovídá vědeckému záměru fakulty (antropologie lidské komunikace).

Kvalitu oboru zajišťují garanti příslušných kvalifikačních stupňů.

Hodnocení kvality studijního oboru :

Pravidelné semestrální hodnocení studenty dle standardizované formy, zavedené na FHS UK. Supervizi zajišťuje Institut magisterských studií FHS UK.

Rozsah a charakteristika spolupráce s praxí :

Genderová problematika má v principu významné přesahy do praxe mimo jiné v oblasti rovných příležitostí mužů a žen. Většina členek a členů přípravného týmu aktivně působí v řadě expertních týmů a vládních i nevládních struktur (např. Český helsinský výbor, Rada vlády pro lidská práva, Expertní skupina EU pro ženy a vědu, apod.). V návaznosti na tyto aktivity se vyučující i studující podílejí na koncepční, výzkumné, analytické práci a aplikaci v rámci výzkumných projektů programu a nebo výzkumných projektů koordinovaných jinými subjekty. Pro případ úspěšné reakreditace oboru jsou již připraveny další mezinárodní pedagogicko-výzkumné projekty.

D.2. Odůvodnění studijního oboru

Společenská potřeba studijního oboru:

Společenská poptávka, která je v současné době velmi aktuální:

- a) Požadavky Evropské unie, která v současné době klade velký důraz na všeobecné zvýšení vzdělanosti v genderové problematice v členských zemích a na celkovou změnu genderové kultury, a to zejména u nejrůznějších zástupců státu – úředníků, policie, učitelů apod. Tato politika, označovaná termínem “mainstreaming”, je komplexnějším konceptem než dosavadní politika rovných příležitostí a její realizace předpokládá velký počet kvalifikovaných školitelů, kteří u nás prakticky chybí. (Pozn.: O aktuálnosti této poptávky svědčí, že program vyškolení v “gender studies” začínají na českém trhu již nabízet odborně nekompetentní soukromé agentury.)
- b) Rovněž v mediální oblasti již delší dobu existuje výrazná poptávka po pořadech k uvedené problematice, avšak stále chybí mediální tvůrci, kteří by se v ní odborně orientovali.
- c) Tento obor je přirozeně také nezbytným krokem k výchově vysokoškolských pedagogů a vědeckých pracovníků specializovaných na tuto problematiku. Je nezbytný pro udržení odborné úrovně a kvality výchovy výše zmíněných školitelů.
- d) Bezprostřední praktický význam má toto studium rovněž pro experty či pracovníky v přímé pomoci a poradenství, jež se zabývá problematickými sociálními jevy intersexuální povahy, jako jsou domácí násilí, znásilnění, prostituce apod., kde dosavadní zkušenosti potvrdily nenahraditelnost komplexního genderového přístupu, jenž umožňuje uchopit tyto jevy celostně a vytvořit základ propojení dalších přístupů: kriminologického, sociologického, psychologického apod.

Obor “Genderová studia” je standardním oborem na univerzitách vyspělých zemí a jeho stávající akreditace na FHS UK navíc plně odpovídá současné variantě přístupu a výuky, jež překonávají starší formu označovanou obvykle jako “women’s studies”, a to zejména v následujících ohledech: jednak je studiem obou, resp. všech pohlaví (tj. také např. transgenderismu), především však je komplexnější v tom, že studuje všechny aspekty konstrukce genderového řádu, jak je vtělen v řádu symbolickém, v chodu institucí atd. Genderová studia jsou svou podstatou multidisciplinární a v západních sociálních a humanitních vědách představují značně rozsáhlou a komplexní oblast poznávání, určenou specifickým předmětem i teoretickým přístupem - proto si tato studia všude vyžádala samostatné studijní programy. Rovněž náš současný magisterský obor, o jehož reakreditaci žádáme, je koncipován jako multidisciplinární a odpovídá tak např. podobným nedávno inovovaným programům ve Skandinávských zemích.

Pro tento obor studia byly nadto vytvořeny mezinárodní organizační struktury a programy, jako např. síť evropských akademických programů genderových studií ATHENA, jíž jsme již od udělení naší akreditace v roce 2004 součástí, které umožňují rozsáhlou mezinárodní výměnu studentů a učitelů.

Rozvoj a rozmach genderových studií nepochybně souvisí s dramatickými proměnami sociální reality z hlediska pohlaví, které mají svůj počátek již v době nástupu industriální éry, ale s postupujícím procesem individualizace, individuace a pluralizace životních modelů přinesl zejména vývoj ve dvacátém století nutnost přistupovat také k pohlaví jako k “reflexivně utvářené” sociální realitě. Pokračuje proces změn mužských a ženských rolí, problematizace mužské a ženské identity, roste variabilita typů organizace rodinného života a pokračuje demokratizace rodinných vztahů, a komunikace mezi pohlavími se stává otázkou

náročného vyjednávání. Unifikované a v běžném diskurzu obvykle přijímané modely často v tomto kontextu postupně přestávají plnit kulturně facilitační funkce a často působí naopak kontraproduktivně. Rovněž rozvoj nových informačních technologií stejně jako procesy globalizace mají již své genderově diferencované dopady (jejich analýza je v současném studijním programu rovněž zahrnuta). Hlubší poznání fungování genderového řádu má proto v současné době velký význam v rovině sociální i individuální, ve veřejném prostoru (dotýká se všech profesí) i v prostoru soukromém, domácím.

Počty přijatých uchazečů a předpokládané počty přijímaných studujících do budoucna:

Standardní doba studia /v letech/	1. rok akademický 2005	2.rok akademický 2006	3. rok akademický 2007	4. rok akademický 2008	5. rok akademický 2009	6. rok akademický 2010
Počet přijatých uchazečů (prez.)	12	15	20	25	25	25
Počet přijatých uchazečů (komb.)	18	20	20	25	25	25

Zdůvodnění současného nižšího počtu přijímaných studentů:

Jedná se o dvouletý navazující magisterský obor, přičemž na základě současného systému vysokoškolského studia v ČR nelze zatím předpokládat dostatečný počet uchazečů, kteří zakončili vysokoškolské studium bakalářským diplomem.

Rovněž prostorové možnosti Fakulty humanitních studií, jež poskytuje oddělené studium na bakalářském stupni, jsou omezené.

Obor předpokládá uchování současného zaměstnání 6 vyučujících na plný úvazek pro tento magisterský obor, kteří vyučují současně na magisterském i bakalářském stupni FHS UK. Tento počet je doplněn menším počtem dalších interních učitelů FHS UK z jiných kateder a malým počtem externích vyučujících z dalších fakult UK a dalších českých a slovenských institucí a univerzit (viz seznam vyučujících oboru: C.1., str. 16).

Stručná ekonomická, sociální a demografická charakteristika předpokládané spádové oblasti uchazečů o studium tohoto magisterského oboru:

Celá Česká republika, zahraniční studující. Současně akreditovaný program genderových studií na FHS UK v současné době jediným studijním oborem tohoto druhu v České republice. Katedra sociologie na FSS MU v Brně má rovněž akreditovaný program genderových studií, nicméně na bakalářském stupni a pouze jako nedílnou součást bakalářského studia sociologie.

E. Anotace předmětů studijního oboru

E.1. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Základní pojmy sociální filozofie a filozofie dějin

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 2, seminář 0

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Kurz se bude zabývat následujícími okruhy otázek: Ontologické, mentalistické a lingvistické paradigma chápání sociálněvědního a historického faktu. Dualismus věd: vědy idiografické a nomotetické, (vědy o kultuře a vědy o přírodě, duchovědy a přírodovědy. Odlišné perspektivy „vysvětlení“ a „porozumění“. „Sebevědomí“ a „sebezachování“ jako základní principy novověké společnosti a státu. Vynoření problematiky dějin v novověkém myšlení. Její spjatost s „novou antropologií“ novověku, s teorií státu a s problémy politiky. Pojem dějin: „Historické poznání“ a „historické vědomí“. Protiklad historického a osvícenského pojetí rozumu. Teorie a dějiny, logické a historické, struktury a události, společnost a národ. Legitimizační chápání dějin a problém smyslu (-semantický, objektivovaný, kulturní, námický, subjektivně míněný atd.). Smysl dějin a dějiny smyslu. Dějiny a sociologie. Pojem společnosti: individuum, společnost, stát, národ. Individuum a společnost. Společnost jako zkušenost a společnost jako vize. Sociologie jako věda. Monokausalita, polykausalita a individuální kausalita historicko sociálních fenoménů. Funkce a struktury. Konstituce historických a společenskovědních pojmů. Tzv. „ideální typy“ Weberovy „typy individuí“ a „typy procesů“. Ideální typy a symbolické formy.

Tematické okruhy:

1. Paradigmata chápání historického faktu
2. Dualismus věd
3. Vysvětlení a porozumění
4. Problematika dějin v novověkém myšlení, pojem dějin
5. Protiklad historického a osvícenského pojetí rozumu
6. Dějiny a sociologie
7. Pojem společnosti. Individuum a společnost
8. Společnost jako zkušenost a jako vize
9. Typy kauzality historicko sociálních fenoménů
10. Funkce a struktury
11. Konstituce historických a sociálních pojmů
12. Ideální typy a symbolické formy

Povinná literatura:

PONGS, Armin, 2000: *V jaké společnosti vlastně žijeme?*, IASV nakladatelství, Praha.
WEBER Max, 1998: *Metodologie, sociologie, politika*, OIKUMENH, Praha.

Doporučná literatura:

FOUCAULT, Michel, 1994: *Diskurs, autor, genealogie*, Svoboda, Praha.

GADAMER, Hans-Georg, 1995: *Dějiny a historické vědomí*, Filosofický ústav, Praha.

MARÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., a kol., 1996: *Velký sociologický slovník, I - II*,
Karolinum, Praha (příslušná hesla k tématům přednášek).

LUHMANN, Niklas, 2002: *Láska jako vášeň*, Prostror, Praha.

MILLS, Charles Wright, 2002: *Sociologická imaginace*, SLON, Praha.

E.2. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Transformace intimity jako součást modernizačních procesů

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu : hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu : přednáška 2, seminář 0

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Intimita jako sociální forma soužití či instituce úzce souvisí se vztahem mezi mužem a ženou, a genderovou problematikou. V sociologii - zejména v těch směrech, které usilují o překonání dichotomie mezi strukturním a činnostním přístupem při interpretaci povahy současné (moderní) společnosti – se zkoumání proměn forem intimity stává důležitým poznávacím problémem a tématem. Cílem kurzu je seznámit posluchače s vývojem klíčových sociologických interpretací této tematiky: kritické teorie (zejména H. Marcuseho a jeho reakcí na Z. Freuda i M. Foucaulta) a strukturně činnostního přístupu A. Giddense (a jeho reakcí na kritickou teorii). Uvedený výklad umožní porozumět (i) souvislostem mezi současnými přeměnami forem intimity, rodiny, sociální autority, principů organizovanosti a proměn vztahů mezi soukromou a veřejnou sférou a (ii) formám institucionální reflexivity, které se v tomto kontextu prosazují.

Tématické okruhy:

1. Historické souvislosti formování povahy intimity v moderních společnostech; rozdělení veřejné a soukromé sféry a jeho vliv na mobilizaci a racionalizaci zdrojů jednání a vědění.
2. Intimita v kontextu základních trendů a proměny forem rodiny v moderních společnostech I.
3. Intimita v kontextu základních trendů a proměny forem rodiny v moderních společnostech II.
4. Institucionální klastr modernity (Giddens) a povaha postmoderní situace – vliv na pojetí identity a vědění v současných moderních společnostech
5. Interpretace pojetí intimity a sexuality v perspektivě tzv. represivní teze - Z. Freud,
6. Interpretace pojetí intimity a sexuality v perspektivě tzv. represivní teze - H. Marcuse, M. Foucault)
7. Kritické námitky J. Habermase k současné povaze soukromé a veřejné sféry a rozmezí mezi nimi
8. Interpretace pojetí intimity a sexuality v pojetí tzv. antirepresivní teze (A. Giddens)
9. Kořeny návykovosti v moderních společnostech a její vliv na rozvoj partnerských vztahů mezi mužem a ženou
10. Výklad sociálně organizačních faktorů ovlivňujících kontext intimity v současných moderních společnostech a v nových demokraciích (asociační země EU) zvláště
11. Význam činnosti situovaných jednotlivců a skupin pro transformaci a demokratizaci intimity
12. Transformace intimity na příkladě reflexivity návykového vztahu mezi mužem a ženou.

Povinná literatura:

Giddens, A., 1992, Transformation of Intimacy, Sexuality, Love and Eroticism in Modern Societies. Polity Press, Cambridge (GB)

Habermas, J., 2000, Strukturální přeměna veřejnosti, Filosofia AV ČR, Praha.

Doporučená literatura:

Marcuse, H., *Eros a civilizace*

Foucault, M. 1990. *The history of sexuality I-III*. New York: Vintage Books.

E.3. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender, sexualita a politika identity

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 1; seminář 1

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Cílem tohoto kurzu je kriticky se zamyslet nad tím, 1) jakými způsoby je konstruována a funguje sexualita ve společnosti, veřejném prostoru a společenských institucích, 2) co tyto procesy vypovídají o genderové a sexuální organizaci a struktuře společnosti, 3) a jaké možnosti a prostory má jedinec/skupina utvářet si vlastní genderovou a sexuální subjektivitu. V přednáškách a diskusích se zaměříme zejména na vztah mezi genderovými rolami, normami a stereotypy a s nimi souvisejícími konstrukcemi individuálních a kolektivních sexuálních identit. Budeme se zabývat tím, co to znamená překračovat či ukotvovat genderové/sexuální hranice a jakým způsobem se ve společnosti projevují různé formy konformačních a normalizačních tlaků, které ovlivňují naši genderovou a sexuální autonomii. Důraz bude kladen na analýzu fungování jazyka, institucionální moci, vědecké autority a státní kontroly sexuality, a jejich vliv na utváření genderových a sexuálních subjektů a objektů ve společnosti.

Tématické okruhy:

1. Úvod do kurzu – Co je sexuální „normalita“?
2. Zrod homosexuality a heterosexuality v 19. století. Historické definice sexuality.
3. Kolik existuje pohlaví? Medikalizace sexuality. „Gay gen“ a „homosexuální mozek.“
4. Tabu v sexualitě a politika sexuálního studu.
5. Bisexualita.
6. Sexuální orientace a lidská práva. Registrované partnerství a manželství.
7. Život mezi – Transsexualita a transgender.
8. Heteronormativita a homofobie. Kompulsivní heterosexuality a její „přirozenost“
9. Ženská maskulinita a mužská femininita.
10. Role médií a vzdělávacího procesu v konstrukci individuální a kolektivní identity.
11. Otázka volby a vrozenosti sexuální orientace/identity.
12. Travesty: Show nebo sociální kritika genderového řádu?

Povinná literatura:

Fafejta, M. Úvod do sociologie pohlaví a sexuality. (Nakl. Jan Piskiewicz, 2004).
Michel Foucault, *Dějiny sexuality I.: Vůle k vědě* (Praha: Hermann a synové, 1999).
S. Ondrisová, M. Šípošová, I. Červenková, P. Jojart a G. Bianchi, eds. *Neviditelná menšina: Čo (ne)vieme o sexuálnej orientácii* (Bratislava: Nadácia občan a demokracia, 2002).
Leila Rupp. *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality mezi osobami stejného pohlaví* (Praha: OWP, 2001).

Doporučená literatura:

- T. Sandfort, J. Schuyf, J. W. Duyvendak, a J. Weeks, ed. *Lesbian and Gay Studies: An Introductory, Interdisciplinary Approach* (London: Sage Publications, 2000).
- Stevi Jackson, *Heterosexuality in Question* (London: Sage Publications, 1999).
- Diana Fuss, ed. *Inside/Out: Lesbian Theories, Gay Theories* (New York: Routledge, 1991).
- Michael Warner, *The Trouble with Normal: Sex, Politics, and the Ethics of Queer Life* (Harvard UP, 1999).
- Dean Hamer and Peter Copeland, *The Science of Desire: The Search for the Gay Gene and the Biology of Behavior*. (New York: Simon and Schuster, 1994).
- William Turner, *A Genealogy of Queer Theory* (Temple University Press, 2000).
- Elizabeth Weed a Naomi Schor, eds. *Feminism Meets Queer Theory*. (Indiana U Press, 1997).
- Vern and Ellen Bullough, eds. *Gender Blending* (Harvard UP, 1999).
- And Snitow., ed. *Powers of Desire: The Politics of Sexuality*. (New York: St. Martin's Press, 1983).
- Ivo Procházka, Jiří Hromada, *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR* (Praha: Orbis 1995).
- Pavčina Jánošová. *Homosexualita v názorech v české společnosti*. (Praha: Karolinum, 2000).
- R. Lancaster and M. DiLeonardo, eds. *The Gender/Sexuality Reader*. (New York: Routledge, 1997).
- Donald West and Richard Green, eds., *Sociolegal Control of Homosexuality: A Multi-Nation Comparison* (New York: Plenum Press, 1997).

E.4. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Feministické teorie

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 1; seminář 1

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Přehled hlavních teoretických směrů první, druhé a třetí vlny feminismu. Jejich pochopení předpokládá kritický pohled na historické a sociální procesy, jež vedly ke vzniku jednotlivých vln feminismu. Tento kritický pohled předpokládá znalost obecných konceptů genderového řádu a jeho specifických proměn v moderní společnosti. Zvláštní pozornost je proto věnována procesům modernizace z genderového hlediska jako nejvýznamnějším historickým základem současných genderových vztahů a kritice tzv. měšťanského modelu. Zvlášť jsou pojednány historické příčiny vzniku druhé vlny feminismu. V tomto historicko-teoretickém rámci probíhá srovnávání liberálního a marxistického feminismu první a druhé vlny seznamování - v základních obrysech – s feminismem radikálním (jeho větvemi libertariánskou a kulturní), psychoanalytickým, postmoderním, multikulturním a globálním, ekofeminismem a postfeminismem. Důraz je kladen na (genderově) analytický potenciál jednotlivých směrů a na otázky jejich vzájemné (ne)slučitelnosti a kritiky. Tematizována bude rovněž samotná otázka periodizace a členění směrů.

Tematické okruhy:

1. Pojem gender a pojmy naturalismus a konstruktivismus
2. Pojem genderový řád (resp. pohlavně-genderový systém), otázky jeho původu; polarizace a hierarchie; mechanismy jeho udržování: somatizace, naturalizace, symbolické násilí, femininita a maskulinita
3. Genderový řád řádu v lidských životech (příklady typické tematizace mužské a ženské pozice a problematiky)
4. Srovnání tradičního a moderního patriarchátu; tzv. měšťanský projekt
5. Genderové důsledky modernity - charakter a důsledky nové dělby genderových rolí; pojem individualizace; dvě fáze modernizace z genderového hlediska
6. Kritika (absence) genderové reflexe v sociologii jako vědě o moderní společnosti; kritika main(male)streamové sociologie; ženy v~kognitivní a institucionální tradici sociologie (překlad)
7. První vlna feminismu – osvícenský a liberální feminismus první vlny
8. Marxistický feminismus první vlny, teoretické zdroje českého feminismu první vlny
9. Historické příčiny vzniku druhé vlny feminismu, marxistický a socialistický feminismus druhé vlny
10. Radikální feminismus, rozdíl mezi jeho libertariánským a kulturním proudem
11. Psychoanalytický postmoderní feminismus
12. Multikulturní a globální feminismus
13. Postfeminismus

Povinná literatura:

- Bourdieu, P. 2000. Nadvláda mužů. Praha: Karolinum
- Beauvoirová, S. 1966. Druhé pohlaví. Praha: Orbis
- Friedland, R., D. Boden (eds.) 1994. NowHere. Space, Time and Modernity. Berkeley: U. of CA Press
- Kimmel, M. S., M.A.Messner 1992. Mens Lives. New York: Macmillan Publishing Comp.
- Nagl-Docekal, H. Feministische Philosophie. Ergebnisse, Probleme, Perspektiven. Frankfurt am Main: Fischer Verlag
- Oates-Indruchová, L. (ed.) 1998. Dívčí válka s ideologií. Praha: Slon
- Abbott, P., C. Wallace 1990. An Introduction to Sociology. Feminist Perspectives. New York: Routledge
- Beck, U., E. Beck-Gernsheim 1995. The Normal Chaos of Love. Cambridge: Polity Press
- Formánková, L., K. Rytířová (eds.) 2004. ABC feminismu. Brno: Nesehnutí
- Frevert, U. Dějiny žen. Mezi měšťanským zlepšením postavení žen a novým ženstvím. Bakalářský překlad z německého originálu A.Potočková, IZV
- Prieur, A. Taksdal: Clients of Prostitutes: Sick Deviants or Ordinary Men? A Discussion of the Male Role Concept and Cultural Changes in Masculinity, Pp. 105-112 in Nora no.2
- Honegger, C., T. Wobbe: Ženy v sociologii. Bak. překlad z německého originálu L.Kuthanová, IZV
- Tong, R. Putnam 1998. Feminist Thought. A More Comprehensive Introduction. Boulder: Westview Press
- N.Chodorow: *The Reproduction of Mothering*
- C.Gilligan: *In a Different Voice*
- J.J.Rousseau. *Emil aneb o výchově*
- M.Wollstonecraft: *Vindication of the Rights of Women*
- J.St.Mill: *Poddanství žen*
- A.Bebel: *Žena a socialismus*

E.5. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Feministická etika (blokový kurz)

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 2, seminář 0

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Tento kurz se zabývá následujícími okruhy a otázkami: Explózia feministickej etickej diskusie v 60. rokoch v súvislosti s a) otázkami rovnosti šancí, práce v domácnosti, interrupcií, násilia na ženách a deťoch, masmediálneho zobrazovanie žien, pornografiou, prostitúciou, technológiami rozmnožovania, životným prostredím, atď. b) kritikou tradičných etických teórií, v ktorých sa objavovali mužské predsudky a popieranie schopnosti žien byť plnohodnotnými morálne konajúcimi osobnosťami. Výhrady voči tradičnej západnej etike. Inakosť ženskej sociálnej/mravnej skúsenosti. Sociálne zavedené očakávania. Mlčanie a schopnosť rozpoznávať zjavné i skryté prejavy nadvlády. Feministická kritika univerzálneho rozumu/morálky, morálnych požiadaviek, univerzalistických teórií morálky. Idea zovšeobecnenia. Abstraktne autonómne indivívuum versus konkrétne indivídium a sociálna determinovanosť jeho správania. Jedna alebo dve morálky? Univerzalizmus versus partikularizmus. Starostlivosť ako morálna norma pre všetkých? Zanedbávanie vlastných hlasov. Nejasnosť morálneho úsudku? Separácia a disociácia v mužských a ženských hlasoch. Morálna úcta ako symetrická reciprocita. Alternatíva: ideál asymetrickej reciprocit. Proces obdarovávania ako príklad asymetrie.

Tématické okruhy:

1. Feministická etika v kontexte aktuálnych problémov. Jej predmet a témy. Výhrady voči tradičnej západnej etike. Inakosť ženskej sociálnej/mravnej skúsenosti. Kritické prehodnocovanie konštituovania ženského. Rozmanitosť feministickej komunity v teoretických otázkach a jej spoločné východisko.
2. O čom sa diskutuje vo feministickej etike ? Feministická kritika univerzálneho rozumu/morálky, morálnych požiadaviek, univerzalistických teórií morálky. Idea zovšeobecnenia. Abstraktne autonómne indivívuum versus konkrétne indivídium a sociálna determinovanosť jeho správania.
3. Morálka starostlivosti . Čo počula C. Gilliganová? Rozličnosť dvoch hlasov. Psychosociálny vývoj žien a jeho nezhoda so všeobecne platnými modelmi morálneho vývoja. Mužskosť definovaná cez odlúčenie, separáciu, autonómiu, ženskosť, cez vzťahy, závislosť, súnalezitosť.
4. Odlišnosť hlasov a posolstvo dospelujúceho hlasu. Separácia a disociácia v mužských a ženských hlasoch. Ich charakteristika. Vývoj etiky starostlivosti (ako relačnej, vzťahovej etiky), ako prekonanie protikladnosti (falošnej dichotómie) medzi sebeckosťou a nesebeckosťou.
5. Prečo sa máme starať o starostlivosť? Tradičné chápanie starostlivosti a dekonštrukcia starostlivosti ako sebaobetovania. Iné, širšie chápanie starostlivosti - ako sociálna, morálna a politická prax. Spojenie s hodnotami ako pozornosť, zodpovednosť, kompetencia a vzájomnosť.

6. Kultúrny konštrukt maskulinity. Tradičná mužská úloha, jej nevýhody. Zmeny mužskosti. „Noví muži“. Bariéry zmien (psychologické, sociálne). Význam feministického hnutia pre demystifikáciu mužskej moci. Výsledky mužských štúdií.
7. Rovnosť ako príležitosť rozvoja mužov a ich participácia. Privátne a verejné. Iná motivácia mužov v záujme o rovnosť. Neformálna štruktúra moci Znovuobjavenie role otcovstva.
8. Reakcie mužov na ženské iniciatívy. Výzvy voči mužom/ reakcie mužov/reakcie žien. Vzorce sebareprezentácie. (asertívne a defenzívne stratégie, asertívna a defenzívna taktika). Čo sa zmenilo vo vzťahoch medzi rodmi? Mužské iniciatívy, diskusné skupiny, projekty.
9. Morálne a politické dôsledky mužských vzorcov správania. Fenoméme „mužského násillia“ ako súčasť kultúrneho dedičstva, spoločenskej produkcie, mužských skúseností. Vzťahy vo vnútri mužského rodu.
10. Morálna úcta ako symetrická reciprocita a ako asymetrická reciprocita. Morálna úcta ako symetrická reciprocita. Alternatíva: ideál asymetrickej reciprocitý. Proces obdarovávanía ako príklad asymetrie. Argumenty proti myšlienke symetrickej reciprocitý
11. Výzva prostitúcie a pornografie feministickej etike. Diskriminácia žien stigmou „prostitútky“. Dôsledky dichotómie panna/manželka a prostitútka. Obrazy prostitútok a ich spoločenská realita. Význam súkromnej a verejnej sféry pre defínovanie produktívnej a reprodukívnej práce.
12. Revolúcia morálky, kritika heterosexuality. Povinná heterosexuality v súvislosti s otázkami lesbizmu.

Povinná literatúra:

- Carol Gilligan: Jiným hlasem. O rozdiľné psychologii žen a mužů, Praha 2001, Alison M. Jaggarová, Feministická etika: projekty, problémy, perspektívy, In: Filosofický časopis 1992, číslo 5. S. 782-798.
- Herta Nagl-Docekal: Existuje morálna diferenciacia rodov? In: ASPEKT 1995/2-3, s. 24-29.
- Victor J. Seidler: Znovuobjavenie mužskosti, In.: Aspekt 1996/2, s. 89-99

Doporučená literatúra:

- Mona Singer: Ženský subjekt a morálka, In.: Aspekt 1994/3, s. 71-76
- Zuzana Kiczková: O čom sa diskutuje vo feministickej etike, In.: Filozofia výchovy a problémy vyučovania filozofie, Slovenské filozofické združenie, IRIS Bratislava 1999, s. 129-138.
- Carol Gilligan, Ako učiť Shakespearovu sestru: Zápisky z podzemia dospievania žien, In Aspekt 2000, číslo 1, s. 4- 13.
- Laura Kaplan Duhan: Žena ako opatrovatelka: archetyp, ktorý podporuje patriarchálny militarizmus, In: Aspekt 1999, číslo 1, s. 14-20. Rozhovor so Selmou
- Sevenhuijsen: Starostlivosť bez hierarchie, In Aspekt 1999, číslo 2, s. 118-120.
- Walter Hollstein: Nové úlohy pre mužů a úžitok pre ich deti. In: Podpora rovnosti - spoločná úloha pre mužů a ženy, Súbor prednášok z medzinárodného seminára v Štrasburgu 1997
- Rozhovor Mirka Vodrážku s Viktorom Seidlerem: Muži jsou často v područí své dominantní maskulinity, In: ASPEKT 2000/2- 2001/1 S. 168-172
- Bengt Westerberg: Rovnosť: faktor pozitívneho vývoja mužských úloh a spoločnosti. In: Podpora rovnosti- spoločná úloha pre mužů a ženy, Súbor prednášok z medzinárodného seminára v Štrasburgu 1997
- Alberto Godenzi: Bratstvo mužů :mužské reakcie na ženské podnety, In: ASPEKT 1999/2, s. 63.- 69.
- Michael S. Kimmel: Mali by /môžu /budú muži podporovať feminizmus?, In: ASPEKT 1999/2, s. 57.- 62.
- Iris Marion Young, Asymetrická reciprocita: O morální úctě, údivu a obohacené myšlence. In Aspekt 1995 číslo 2-3, s. 30-37.
- Andrea Günter: Ženy, prostitúcia a etika, In ASPEKT 1999, číslo 2, s. 80.-85.
- Catharine A. MacKinnon: Sexualita, pornografia a metóda: „Rozkoš v patriarcháte“, In.: ASPEKT 2000/2- 2000/1, s.53.- 57.
- Sarah Lucia Hoagland, Morálna revolúcia: od antagonizmu k spolupráci, In Aspekt 1999, číslo 1 , s.4-14
- Sarah Lucia Hoagland, Etika a ženský princíp, In Aspekt 1996, číslo 1 s. 49-52, 1995/2-3, s. 24-29.

E.6. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Feministická kulturní studia

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelů. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Kurz mapuje zrod nového přemýšlení o kultuře a sociální interakci, odbourávání a nového promýšlení „falešných totalit“ (R. Williams) jako jsou právě „kultura“, „literatura“, „tradice“, „sociální realita“, „objektivní skutečnost“, „common-sense“ tak, jak vzešlo nejprve z tradice anglosaského materialismu, a bylo rozvinuto v tzv. Birminghamském centru kulturních studií („Centre for Contemporary Cultural Studies“). Kurz mapuje klíčové body inovace metodologického přístupu kulturních studií (i v historické perspektivě), posun od „textu sama o sobě“ k otázkám vztahu mezi „textem“, ideologií, diskurzy, a uvažování o „kultuře“ jako „stylu života“, které otevřelo dveře studiu „pop-“, „materiální“ a různých „sub-“ kultur. Dále je věnována pozornost kritickému rozvětvení stanovisek a metodologií kulturních studií s příklonem k feministické a post-koloniální kritice („identita“ z pohledu genderových, sexuálních, třídních, rasových, etnických diferencí). Klíčové otázky kurzu lze shrnout takto: 1/ provázanost mezi formami kultury a formami společenské moci, 2/ způsob, jakým jednotlivé společenské/kulturní praktiky, texty, narace, reprezentace utvářejí představy o společenském prostoru, a určují vztahy mezi jedinci.

Tématické okruhy:

1. Kontext, společenská východiska a metodologické inovace (kritika modelu „literatury“, „novokritické interpretace“, „vysoké kultury“, inspirace materialismem, marxismem
2. „Keywords“ (Williams)
3. Kultura a subkultura, masová kultura vs. vysoká kultura, ideologie, (kulturní) hegemonie
4. CSSS
5. vstup feministické perspektivy, nové metodologické proudy, překračování hranic anglosaského vymezení „cultural studies“ (např. diskurzy o „Evropě“)
6. Subjekt v perspektivě kulturních studií: (sociální) jednání v „kultuře“, „habitus“ a „kulturní kapitál“
7. kultura jako „trh“, komodifikace, kultura „konsumerismu“ a genderová dynamika
8. „Kultura“ vs. „globalizace“? Feministická kritika „globalizované“ kultury
9. Subjekt v perspektivě kulturních studií: Identita, politika „diferencí“
10. Rozdílné rozdílnosti „Fantasies of race“, (vhled do feministické postkoloniální kritiky)
11. Rozdílné rozdílnosti, „Fantasies of gender/sex“: Heteronormativní „Kultura“ (LGBTQ kritika)
12. Nové výhledy, zdroje, perspektivy „cultural studies“ jako analytické a kritické metody

Povinná a odborná literatura:

- Barker, Chris. Making sense of cultural studies. Central problems and critical debates. London: Sage. 2002
- Barthes, Roland. Domici, or the triumph of literature. In: During, S. The Cultural Studies reader. London: Routledge. 1993
- CCCS. The empire Strikes Back: Race and Racism in 70s Britain. London: Hutchinson. 1982
- Felski, Rita. Doing Time: feminist theory and postmodern culture. NY: NYUP. 2000
- Halberstam, Judith. In a queer Time and Place. London: Routledge. 2005
- Suleri, Sara. Woman Skin Deep: Feminism and the Postcolonial Condition. In Contemporary postcolonial theory: A reader. Mongia, P. London: 2003
- Williams, Raymond. Culture and Society. London: Chatto and Windus. 1958
- Waller, M. and Sylvia Marcos. Dialogue and difference : feminisms challenge globalization. Basingstoke: Palgrave Macmillan. 2005
- Women's Studies Group (eds.) Women take issue: Aspects of women's subordination. London, Hutchinson. 1978

E.7. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Stylistika, argumentace a literární teorie

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Smyslem *seminární části kurzu* je zkvalitnit schopnost argumentace, formulování problému a vlastního stanoviska. Seminář je zaměřen rovnocenně na písemný i ústní projev. Zvláštní pozornost bude věnována genderovému aspektu jazyka. Součástí semináře budou praktické rozborů vybraných literárních textů.

Budou představeny a vyzkoušeny dva modely diskuse – společná debata ve třídě, a polemika dvou názorů (třída je rozdělena na dvě strany). Na každou diskusi si studující sami vyhledají literaturu (min. 3 články). Během kurzu odevzdají 3 texty, jejichž formální podoba bude předem podrobně vysvětlena (motivační esej, recenze a odborný esej na jedno z diskutovaných témat). Vybrané texty budou prezentovány veřejně. Hodnotí se složka obsahová, stylistická i jazykově pravopisná.

Přednášková část vyjde z problematiky genderové analýzy jazyka a bude zaměřena na tato hlavní témata: 1) feministické literární teorie v kontextu vývoje literárně teoretických škol 20. století (tradiční biografická škola literární teorie a její feministická kritika; změna pohledu na literaturu v modernistickém diskurzu; jednotlivé školy literární teorie, na co feminismus navazuje a co kritizuje). 2) Tradiční literární kánon a jeho feministická kritika – genderové vymezení autorství, otázka ženského psaní. 3) Tradiční genderové literární archetypy a jejich moderní subverze (příklady z různých žánrů – mýty, pohádky, klasická literatura; moderní poesie a próza). Archetypy femininity v různých (vybraných) kulturních kontextech. Bude naznačena návaznost škol postkoloniálních literárních teorií, které však budou naplní samostatného kurzu.

Tématické okruhy:

- 1) Genderové aspekty jazyka. Jazyk jako politikum. Jazyk jako prostředek (nejen genderové) manipulace.
- 2) Pojmy literatura, text, literární kánon. Genderové aspekty literárního kánonu. Vliv literárních genderových archetypů na koncipování vlastního textu. Metoda subverze.
- 3) Strukturální analýza textu a problém interpretace.
- 4) Formálně technické náležitosti stavby textu a řečnického projevu.
- 5) Specifika psaní odborného eseje a odborné recenze.
- 6) Feministická kritika tradiční školy literární teorie. Zasazení feministických literárních teorií do kontextu vývoje euroamerické literární teorie 20. století.
- 7) Feministické školy literární teorie: úvod (Pam Morris, *Literatura a feminismus*).
- 8) Feministické školy literární teorie: „ženské psaní“, jeho archetypální kontext (Annis Pratt) a periodizace (Elaine Showalter).
- 9) Feministické školy literární teorie: francouzská škola (Kristeva, Cixous, Irigaray) a její postkoloniální kritika (G. C. Spivak).

- 10) Genderová analýza vybraných literárních textů.
- 11) Strukturovaná diskuse I.
- 12) Strukturovaná diskuse II.

Povinná literatura:

- Clanchy, John; Ballard, Brigid: *How to write essays*. Longman Cheshire, Melbourne 1992.
- Renzetti, C. M.; Curran, D. J.: „Velcí komunikátoři: Jazyk a média.“ In: *Ženy, muži a společnost*. Univerzita Karlova v Praze Nakladatelství Karolinum, Praha 2003, str. 173-211.
- Morris, Pam Morris: *Literatura a feminismus*. Host, Brno 2000.
- Showalter, Elaine: „Pokus o feministickou poetiku.“ In: Oates-Indruchová, Libora (ed.): *Dívčí válka s ideologií*. SLON, Praha 1998, str. 209-234.
- Selden, Raman: *Feminist literary theories*. Longman Group LTD, Harlow and New York 1991.
- Valdrová, Jana: „Ženská a mužská role v jazyce.“ In: *ABC feminismu*. NESEHNUTÍ, Brno 2004, str. 9-16.
- Warhol, Robyn R.; Herndl, Diane Price (ed.): *Feminisms*. Rutgers University 1991.
- Wellek, René: *Teorie literatury*. Votobia, Praha 1996.

E.8. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Metodologické přístupy v genderových studiích

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Transformující vliv genderových studií zasáhl v posledních čtyřiceti letech prakticky všechny aspekty vědeckého zkoumání světa včetně metodologie. Stručně lze shrnout, že dnes víme společenským projektem současné vědy zdaleka není neutrální a nestranné zkoumání „světa“ v celé jeho komplexitě, neboť jejími konstitutivními prvky jsou androcentrismus a přetrvávající genderové nerovnosti, přičemž androcentrismus se velmi silně promítá právě do oblasti metodologie. Cílem kurzu je představit studentkám a studentům metodologii a metody z genderové perspektivy (a obecně), seznámit je s některými zásadními metodologickými otázkami, jež genderová studia nastolila, a nabídnout jim možnost kritického hloubání nad jejich implikacemi. Kriticky budou diskutovány i některé standardní přístupy a dělení, jako např. kvalitativní vs. kvantitativní, a jejich „užitečnost“ pro společenskou vědu. Důraz bude kladen na kritické myšlení, reflexi a vlastní interpretaci dané problematiky.

Tématické okruhy:

1. *Proč studovat metodologii a metody?* Feministické perspektivy. Představení vyučujícího, studujících, základních východisek a koncepce kurzu. Zodpovězení otázky: „Proč studovat metodologii a metody?“ Povaha a cíle vědy. Povaha lidského poznání. Metodologie vs. metody. Feminismus a vědecké bádání – první přiblížení: výzvy feministické metodologii.
2. *Paradigmata - východiska a implikace pro výzkum.* Základy přijatého a alternativních paradigmat. Pozice jednotlivých paradigmat na vybrané praktické otázky. Pohled na etablovanou vědu prizmatem feminismu: Je mainstreamová věda v principu sexistická?
3. *Feminismus a tradiční dělení na kvalitativní a kvantitativní výzkum.* Falešná dichotomie kvantitativní vs. kvalitativní výzkum. Kvantifikace a matematika jako jazyk prostý kauzality. Omezená použitelnost statistických metod ve společenských vědách.
4. *Výzkumy vycházející z rozhovorů.* Teoretická východiska a praktické otázky spojené s výzkumy vycházejícími z rozhovorů. Využívání rozhovorů ve feministických výzkumech.
5. *Terénní výzkum.* Teoretická východiska a praktické otázky spojené s terénními výzkumy. Využívání terénních výzkumů v rámci feministických bádání. Shlédnutí filmu „Povídky z kuchyně“.
6. *Dotazníková šetření.* Teoretická východiska a praktické otázky spojené s dotazníkovými šetřeními. Využívání dotazníkových šetření ve feministických výzkumech.
7. *Experimentální výzkum.* Teoretická východiska a praktické otázky spojené s experimenty. Využívání experimentů v rámci feministických bádání.

8. *Obsahové analýzy a výzkumy využívající existující materiály*. Teoretická východiska a praktické otázky spojené s obsahovými analýzami. Využívání obsahových analýz ve feministických výzkumech.
9. *Orální historie*. Teoretická východiska a praktické otázky spojené s prováděním orálních historií. Využívání orálních historií ve feministických výzkumech.
10. *Akční výzkum a případové studie*. Teoretická východiska a praktické otázky spojené s prováděním akčních výzkumů a případových studií. Využívání akčních výzkumů a případových studií ve feministických výzkumech.
11. *Vybrané problémy týkající se analýzy kvalitativních materiálů*. Originální feministické metody. Kódování, analýza polostrukturovaných rozhovorů, zakotvená teorie, narativní analýza. Originální feministické metody.
12. *Plánování a design výzkumu*. Tradiční design výzkumu vs. konstruktivistický design výzkumu. Kritéria důvěryhodnosti výzkumu v rámci alternativních paradigmat. Charakteristiky feministických výzkumných projektů.
13. *Závěrečná reflexe probrané látky* (Poslední hodina dle volby studujících). Závěrečná reflexe probrané látky a diskuse některých charakteristických rysů feministických výzkumů.

Povinná literatura:

- Coffey, A., & Attkinson, P. (1996). *Making sense of qualitative data*. London: SAGE Publications. Str. 26-51.
- Deacon, D., Pickering, M., Golding, P., a Murdock, G. (1999). *Researching communications: A practical guide to methods in media and cultural analysis*. London: Arnold. Str. 62-79, 114-131, 248-277.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. *Handbook of qualitative research*. London: SAGE Publications. Str. 1-17, 105-117.
- Disman, M. (2002). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum. Str. 284-304.
- Flick, U., Kardoff, E., a Steine, I. (2004). *A companion to qualitative research*. London: SAGE Publications. Str. 203-208, 222-230.
- Letherby, G. (2003). *Feminist research in theory and practice*. Philadelphia: Open University Press. Str. 4-6, 19-40, 61-98.
- Ramazanoglu, C., a Holland, J. (2004). *Feminist methodology: challenges and choices*. London: SAGE. Str. 1-16, 145-164.
- Reinharz, S. (1992). *Feminist methods in social research*. New York: Oxford University Press.
- Salner, P. (2000). *Videli jsme holocaust*. Str. 58-84.
- Singleton, R. A., Straits, B. C., & Straits, M. M. (1993). *Approaches to social research*. New York: Oxford University Press. Str. 67-99, 181-211, 246-281.
- Smith, L. M. (1994). *Biographical Method*. V Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. *Handbook of qualitative research*. London: SAGE Publications. Str. 286-302.
- Wadsworth, Y. (1998). *What is Participatory Action Research?*

Doporučená literatura:

- Flick, U., Kardoff, E., a Steine, I. (2004). *A companion to qualitative research*. London: SAGE Publications. Str. 209-213 (Interviewing as an activity).
- Harding, S. (Ed.) (1987). *Feminism & Methodology*. Bloomington: Indiana University Press. Str. 1-14.
- Morrow, R. A. (1994). *Critical theory and methodology*. London: SAGE Publications. Str. 199-215.
- Naples, N. A. (2003). *Feminism and method*. New York: Routledge. Str. 3-33.
- Reifová, I. (1998). „Jak volily TV stanice?“ V W. Schulz, L. Hagen, H. Scherer, a I. Reifová, *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum. Str. 77-134

E.9.   Studijní předmět

Název studijního předmětu : Diplomní seminář 1. – koncepční příprava výzkumného projektu

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Náplní diplomního semináře, povinného ve druhém semestru studia je koncepční a teoretická příprava projektu diplomové magisterské práce. Obsahem tohoto semináře je pravidelné setkávání studujících, kteří pracují na podobných tématech, s vedoucími či konzultanty svých projektů. Cílem kurzu je 1) pravidelný rozbor průběhu výzkumu a psaní práce na individuální bázi mezi jednotlivými studujícími a jejich konzultanty, 2) kritická diskuse o procesu psaní a obsahu diplomových prací, která bude probíhat formou kolektivního čtení a vzájemné kritiky mezi studujícími pod odborným konzultantským dohledem.

Tématické okruhy:

Vzhledem ke koncepci kurzu nejsou fixně určeny.

Doporučená literatura:

Není relevantní v rámci tohoto kurzu.

E.10. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Diplomní seminář 2. – metodologie a výzkum

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Náplní diplomního semináře, povinného ve třetím semestru studia, je metodologická příprava výzkumu a začátek samotného výzkumu projektu diplomové magisterské práce. Obsahem tohoto semináře je konzultace studujících s vedoucími či konzultanty svých projektů. Cílem kurzu je 1) pravidelný rozbor průběhu metodologické přípravy a výzkumu daného projektu, 2) kritická diskuse o procesu metodologických úskalí a procesu samotného empirického výzkumu diplomových prací. Práce v tomto semináři může probíhat také formou kolektivního čtení a vzájemné kritiky mezi studujícími pod odborným konzultantským dohledem.

Tématické okruhy:

Vzhledem ke koncepci kurzu nejsou fixně určeny.

Doporučená literatura:

Není relevantní v rámci tohoto kurzu.

E.11. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Diplomní seminář 3. – psaní diplomové práce

Typ studijního předmětu : povinný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 10

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Náplní závěrečného diplomního semináře, povinného ve čtvrtém semestru studia, je vlastní psaní diplomové magisterské práce. Obsahem tohoto semináře je pravidelné setkávání studujících, kteří již písemně zpracovávají své výzkumy a dokončují diplomovou práci, s vedoucími či konzultanty svých projektů. Cílem kurzu je pravidelný rozbor průběhu psaní práce na individuální bázi mezi jednotlivými studujícími a jejich konzultanty. Kritická diskuse o procesu psaní a obsahu diplomových prací, může probíhat také formou kolektivního čtení a vzájemné kritiky mezi studujícími pod odborným konzultantským dohledem.

Tématické okruhy:

Vzhledem ke koncepci kurzu nejsou fixně určeny.

Doporučená literatura:

Není relevantní v rámci tohoto kurzu.

E.12. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender ve filozofické antropologii

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelen. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Seznámení s různými teoretickými pozicemi ve vztahu k založení řádu pohlaví ve společnosti, kritika dvou základních naturalistických argumentačních linií (přírodou dané a přírodou chtěné), tělesnost jako forma svobody ve feministické argumentaci, současná feministická diskuse k povaze konstruovanosti pohlaví, zejm. vztah pojmů sex-gender, kritika krajního konstruktivismu.

Tematické okruhy:

1. Konotace pohlaví v běžném jazyce a jejich filozofické implikace
2. Kritika naturalistické argumentace typu "přírodou dané": instinkty
3. Kritika evolucionistických naturalistických teorií
4. Kritika naturalistické argumentace typu "přírodou chtěné"
5. Tělesnost jako forma svobody
6. Laquerovy analýzy historických konstruktů pohlavní rozdílnosti
7. Současné diskuse k chápání svobody ve vztahu k tělesnosti
8. Současná feministická diskuse o vztahu sex-gender
9. Koncept "genders" a jeho kritika
10. Problémy radikálního konstruktivismu 1: koncept "masa"
11. Problémy radikálního konstruktivismu 2: koncept performativity

Povinná literatura:

H.Nagl-Docekal: *Feministická filozofie*, Praha: Slon 2004, v tisku

A.M.Jaggar/S.R.Bordo: *Gender/Body/Knowledge. Feminist Reconstructions of Being and Knowing*

Doporučená literatura:

Alison M. Jaggar/ Iris M. Young (vyd.): *A Companion to Feminist Philosophy*. Oxford 1998

J.Butler: *Bodies That Matter*

a další...

E.13. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender a politika ve střední a východní Evropě

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu : hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Tematizace proměn genderové kultury a genderové politiky v komunistickém a postkomunistickém období. Srovnání vybraných konceptů různých autorek, legislativních úprav a statistických dat, se zvláštním zaměřením na českou společnost. Současně jsou diskutovány otázky mezinárodních komparací genderové kultury jako takové a problematika současného feministického dialogu východ-západ. Vedle obvyklého srovnávání východní a západní Evropy, resp. USA, se kurz zaměřuje také na otázky (tematizace) rozdílů mezi severem a jihem Evropy. Expozicí ke komunistickému obratu jsou vybrané informace o genderové politice v předkomunistickém, zejména meziválečném období, a naopak komunistický režim je tematizován jako východisko analýz období transformace po roce 1989. Komparace současné situace je prováděna prostřednictvím problematiky žen ve vědě a v politice.

Tematické okruhy:

1. Předkomunistická situace: první republika a poválečný vývoj českého ženského hnutí
2. Problematika mezinárodní komparace, možnosti a význam komparací, teoretické rámce, koncepty multikulturního feminismu
3. Státní „genderová“ politika komunistických režimů, legislativa a statistiky
4. Tematizace proměn genderových vzorců za komunismu v důsledku oficiální politiky a strategií reakce na tuto politiku – srovnání výpovědí z různých
5. Otázky vhodných teoretických rámců uchopení genderových proměn komunistického období; zvláštní zaměření na teorie modernizace
6. Výklady příčin postkomunistického střetu mezi „západním a východním“ feminismem a příčin antifeminismu v postkomunistických zemích.
7. Tematizace genderových a feministických specifík jižní a severní Evropy.
8. Genderová politika po pádu komunismu v oblasti reprodukce; tělo a krása
9. Tematizace změn vztahů mezi soukromou (domácí) a veřejnou sférou
10. Postkomunistické změny státní politiky; srovnání konceptů sociálního státu
11. Oblasti proženské politické aktivity, rozdílné konceptualizace ženského hnutí v západních a postkomunistických zemích
12. Komparace situace žen ve vědě v západních a postkomunistických zemích, analýza příčin
13. Mezinárodní komparace situace žen ve vědě v rámci Evropy, analýza příčin

Povinná literatura:

M. Garver 1986. Women in the First Czechoslovak Republic, in S. Wolchik/A. Meyer (eds.) *Women, State and Party in Eastern Europe*. Durham, N.C.: Duke University Press, pp.65-81

- M. Blagojevič, H. Havelková et al. 2004. From National Icons to Superwomen. Gender and Social Change from Pre-communism to Post-communism, in: *Waste of Talents. Turning Private Struggles into a Public Issue*, Luxemburg: European Commission, pp.16-37
- L. Busheikin 1997. Is Sisterhood Really Global? Western Feminism in Eastern Europe, in T. Renne (ed.), *Ana's Land. Sisterhood in Eastern Europe*, Oxford: Westview Press, pp. 136-140
- A. Snitow 1997. Response, in: J.W. Scott/C. Kaplan/D. Keates (eds.): *Transitions, Environments, Translations. Feminisms in International Politics*. New York/London: Routledge, pp.176-184.
- R. Crompton 1999. Gender Relations and Employment: A Cross-National Study, in *Czech Sociological Review* Vol.7, Nr. 2, Fall 1999, pp.231-235
- M. Marx Ferree 1997. Patriarchies and Feminisms: The Two Women's Movements of Postunification Germany, in *Crossing Borders. Gender and Citizenship in Transition*. Stockholm: Swedish Council for Planning and Coordination, pp.159-178
- A. Burešová 1994. Reproductive Rights Advocacy: Work in Dissent, in S. Trnka/ L. Busheikin (eds.) *Bodies of Bread and Butter: Reconfiguring Women's Lives in the Post-Communist Czech Republic*. Prague: Gender Studies Centre, pp.51-54.
- P. Bono/S. Kemp (eds.), *Italian Feminist Thought. A Reader*. Introduction: Coming From the South, in Oxford: Basil Blackwell, pp.1 - 29
- Power Booklet. A Quick DIY On How To Obtain Real Personal Power*. Stockholm: National Federation of Social Democratic Women in Sweden., 1995
- Vybrané kapitoly, stati a pasáže z uvedené odborné literatury

Doporučená literatura:

- Gal, Susan/Kligman, Gail 2000. *The Politics of Gender after Socialism. A Comparative Historical Essay*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Scott, Joan W./ Kaplan, Cora/ Keates, Debra 1997. *Transitions, Environments, Translations. Feminisms in International Politics*. New York and London: Routledge
- A. Petö/B. Rásky (eds.): *Construction. Reconstruction. Women, Family and Politics in Central Europe 1945-1998*. Budapest: OSI/CEU, pp.147-185.
- E.E. Berry (ed), *Post-communism and the Body Politic*, New York and London: New York University Press, pp.78-104.
- G. Jaehnert et al. (eds.): *Gender in Transition in Eastern and Central Europe*. Berlin 2000.
- J. Malečková 1996. Women in Perceptions of Uneven Development, in: M. Hroch/ L. Klusáková (eds.): *Criteria and Indicators of Backwardness. Essays on Uneven Development in European History*. Prague: Variant Editors for Faculty of Arts, Charles University.
- H. Havelková 1999. "Women In and After a „Classless“ Society, in C. Zmroczek/P. Mahony (eds.), *Women and Social Class - International Feminist Perspectives*, London: Taylor and Francis/UCL, pp. 69-84
- V. Jalušič/M.G. Antič 2001. *Women – Politics – Equal Opportunities. Prospects for Gender Equality Politics in Central and Eastern Europe*. Ljubljana: Mirovni Inštitut

E.14. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender a vizualita

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelen. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Tento kurz je zaměřen na sledování vztahu a propojení mezi performativitou a vizualitou při uvědomování si a utváření genderové a sexuální subjektivity. Kdo je ve společnosti viditelný či neviditelný – kým, jak, a proč tomu tak je, a jaké to má důsledky? Jakým způsobem vizualita pomáhá zpochybňovat a rozvolňovat genderové a sexuální stereotypy nebo je naopak ukotvuje? Cílem tohoto kurzu je zamyslet se nad tím, 1) jak vytváříme a žijeme vlastní sexuální a genderovou identitu a jak vnímáme konstrukce a performace ostatních, 2) co těmito procesy vědomě či nevědomě sdělujeme, utvrzuje či boříme a jak jsou nahlíženy a hodnoceny ve veřejném diskurzu společnosti 3) jaký vliv má pohled a vizualita v různých situacích, pozicích a médiích na utváření sexuálních subjektů, objektů a jejich vzájemných vztahů. Budeme sledovat, jakým způsobem vizualita a (ne)viditelnost genderových a sexuálních subjektů vstupují do procesů utváření většinových norem, kulturních hodnot, a mocenských hierarchií a asymetrií ve společnosti.

Tématické okruhy:

1. Vizualita a organizace/struktura společnosti
2. Vizualita jako důkaz nebo druh interpretace? Vizualní genderová symbolika.
3. Kdo se dívá? Aneb politika pohledu. Pohled jako společenská kontrola. Internalizace (zvnitřnění) veřejného pohledu.
4. Viditelnost a moc. Moc vizualní (re)prezentace.
5. Vizualní konstrukce ženy a muže. Normy krásy a estetika.
6. Tělo a vizualita. Je lidské tělo genderově neutrální? Co dělá ženské tělo ženským a mužské tělo mužským?
7. Erotika moci nebo moc erotiky? Nahota a náznak. Vizualita genderové submisivity a dominance.
8. Sexualita a vizualita. Stereotypy homosexuality: konstrukce gay a lesbické image. Homofobie a její projevy ve vizualitě.
9. Překračování genderových hranic. Kde jsou genderové hranice aneb *co* vlastně překračujeme?
10. Sexualita ve výtvarném umění
11. Sexualita ve filmu
12. Gender a sexualita v reklamě

Povinná literatura:

Martina Pachmanová, ed., *Neviditelná žena: Antologie současného amerického myšlení o feminismu, dějinách a vizualitě* (Praha: OWP, 2002).
Pierre Bourdieu, *Nadvláda mužů* (Praha: Karolinum, 2000).

Martina Pachmanová, ed., *Věrnost v pohybu: Hovory o feminismu, dějinách a vizualitě* (Praha: OWP, 2001).

Doporučená literatura:

Judith Halbestram, *Female Masculinity* (Durham: Duke University Press, 1998).

Leila Rupp a Verta Taylor, *Drag Queens and the 801 Cabaret* (U. of Chicago Press, 2003).

Abelove, H., M. A. Barale & D. M. Halperon (eds.) *The Lesbian and Gay Studies Reader* (Routledge, 1993)

Judith Butler, *Gender Trouble* (1983) a *Bodies That Matter* (1993).

Laura Mulvey, *Visual pleasure and narrative cinema*. (New York, 1975).

Louis McNay. *Gender and Agency* (New York: Polity Press, 2000).

Loren Cameron, *Body Alchemy: Transsexual Portraits* (San Francisco: Cleis Press Inc., 1996)

Jay Prosser: *Second Skins: Narratives of Transsexual Practices* (New York: Columbia U Press, 1998).

Del Grace Volcano a Judith Jack Halbestram, *Drag King Book* (San Francisco, 1999).

Stacey, J. „From male gaze to the female spectator.“ *In Star Gazing: Hollywood cinema and female spectatorship*. (London: Routledge, 1994).

Constance Penley, ed. *Feminism and Film Theory* (New York: Routledge, 1998).

Kate Bornstein, *Gender Outlaw* (New York: Vintage, 1994).

Evelyn Blackwood, ed. *Female Desires: Transgender Practices Across Cultures* (Columbia U Press, 1999).

Hana Fifková, Petr Weiss, Ivo Procházka. *Transsexualita* (Praha, SLON, 2003).

Claire Hemmings, *Bisexual Spaces* (London, Routledge, 2001).

Patrick Califia. *Speaking Sex to Power: The Politics of Queer Sex* (S. F.: Cleis Press, 2002).

Teresa de Lauretis. *The Practice of Love: Lesbian Sexuality and Perverse Desire* (Indiana U Press, 1994).

E.15. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Komparativní dějiny a historické proměny sexuality

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 1; seminář 1

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Cílem tohoto kurzu je ukázat si, jak se proměňovaly společenské představy a teoretické a politické argumenty o sexualitě a sexuální identitě v euroamerické společnosti od druhé pol. 19. století do současnosti. Zaměříme se na to, jakým způsobem se měnily definice sexuální úctyhodnosti, pohlavních aktů a sexuálního chování v různých kontextech. Budeme se zabývat tím, jaký vliv na historicky různé vnímání sexuality měly pohlaví a gender partnerů, formy sexuálního chování a touhy, proměny ideálu lásky a partnerství, a prosazování společenské morálky. Budeme sledovat vznik a vývoj lesbických, gay, bisexuálních, a transgenderových identit, subkultur a komunit a sledovat, jaké byly a jsou politické a teoretické důsledky konkrétních argumentů a postojů. Celý kurz bude spojovat kritický pohled na historické konstruování sexuálních minorit a majorit a normativních a alternativních sexualit v různých společensko-kulturních kontextech.

Tématické okruhy:

1. Sociální konstrukce sexuality. Pojmosloví a terminologie.
2. Historické proměny pohledu na lidské tělo – Laqueurova systematizace těla
3. Antické Řecko a Řím.
4. Sexualita v kontextu náboženství.
5. Sexualita v kontextu raného křesťanství a judaismu.
6. Čarodějnické procesy aneb Ženská sexualita jako nástroj ďábla
7. Zločin a sex v raném novověku.
8. Doba viktoriánská aneb Prostituce na ulici, hysterie v obýváku
9. Když vědec objevil homosexuála.... aneb Příběh zrození moderní sexuality
10. Stejnopohlavní láska a sexualita
11. Lustmord aneb sexuální vražda ve Výmarské republice.
12. Sexualita v období komunismu

Povinná literatura:

Gerhard Bellinger, *Sexualita v náboženstvích světa* (Praha: Academia, 1998)

Thomas Laqueur, *Making Sex: Body and Gender from Greeks to Freud* (Harvard U Press, 1990).

Doporučená literatura:

Leila Rupp. *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality mezi osobami stejného pohlaví* (Praha: OWP, 2001).

Lillian Faderman, *Krásnější než láska mužů: romantické přátelství a láska mezi ženami od renesance po současnost* (Praha: OWP, 2002)

Jiří Fanel. *Gay historie* (Praha: Dauphin, 2000).
Daniel Harris, *The Rise and Fall of Gay Culture* (New York: Ballantine Books, 1997).
Naomi Tucker, ed. *Bisexual Politics: Theories, Queries and Visions* (Harrington Park Press, 1995).
Tracy McKenzie, *Transgender Nation* (Bowling Green U Press, 1994).
Leslie Feinberg. *Pohlavní štvanci: dějiny translidí* (Praha: GG 2000, trans. Tereza Spencerová).
John Boswell, *Christianity, Social Tolerance and Homosexuality* (Chicago U Press, 1980).
Michel Foucault, *Vůle k věděni: dějiny sexuality I.* (Praha: Hermann a synové, 1999).
M. Duberman, M. Vicinius a G. Chauncey, Jr., eds, *Hidden From History: Reclaiming Gay and Lesbian Past* (Meridian Book, 1985).
George Chauncey, Jr. *Gay New York* (New York: Basic Books, 1994).
Ann Snitow, ed. *Powers of Desire: The Politics of Sexuality.* (New York: St. Martin's Press, 1983).
John D'Emilio. *Sexual Politics, Sexual Communities* (U of Chicago Press, 1983).

E.16. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender v historii a historické perspektivě

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Tento kurz se soustředí na konstrukci genderových vztahů v moderní společnosti od období osvícenství, které hrálo ve vytváření moderních genderových vztahů zásadní roli, a zvláště pak na „dlouhé“ 19. století (až po změny ve 20. století). Cílem bude ukázat vztah mezi historickým vývojem a genderovým diskurzem a konkrétně měnící se představy o rolích muže a ženy ve společnosti. Tato část kurzu se zaměří zejména na oblast Evropy, ale i na některé mimoevropské oblasti, především na bývalé kolonie.

Tématické okruhy:

1. Gender jako kategorie historické analýzy
2. Ženská historie vs. Genderová historie
3. Gender, feminismus a marxistické pojetí historie
4. Debaty o rovnocennosti historických kategorií
5. Gender a moc. Politika historického výzkumu
6. Gender a historie všedního dne
7. Genderová historie v českém kontextu
8. Gender a dějiny sexuality
9. Dekonstrukce ženy a muže. Queer historie
10. Paměť a orální historie
11. Feminismus a multikulturalismus.
12. Komparativní historie genderu

Povinná literatura:

Joan Wallach Scott, ed. *Feminism and History* (Oxford University Press, 1996).

Leila Rupp, *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality od příchodu Evropanů po současnost* (Praha, OWP: 2001, orig. Chicago U Press, 1999).

Doporučená odborná literatura:

Carol Smith-Rosenberg, „The Female World of Love and Ritual“ (*Signs* 1975).

Natalie Zemon Davis, „Women’s History in Transition: The European Case“ (1976), in Joan Scott, ed. *Feminism and History* (Oxford U Press, 1996)

Joan Scott, „Gender: A Useful Category of Historical Analysis“ (1988), in Joan Scott, ed. *Feminism and History* (Oxford U Press, 1996).

Gisela Bock, „Equality and Difference in National Socialism“ (1992), in Joan Scott, ed. *Feminism and History* (Oxford U Press, 1996).

Jiří Fanel, *Gay historie* (Praha, Dauphin: 2000) – úryvky.

Heda Margoliusová-Kovályová, *Na vlastní kůži* (Praha: Academia, 2003).

Jitka Malečková, *Úrodná půda: žena ve službách národa* (Praha: ISV, 2001).

Milena Lenderová, *K hříchu i k modlitbě: žena v minulém století* (Praha: MF, 1999).

Pavla Horská, *Naše prababičky feministky* (Praha: Knižnice dějin a současnosti, 1999).

E.17. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Paměť a rod: orální historie v genderovém výzkumu

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelen. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 2; seminář 0

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Po získání základných teoretických poznatků z oblasti rodovej identity a biografického výskumu ako aj po nadobudnutí znalostí z metodologických prístupov v práci s kvalitativným interview je možné sa zapojiť do výskumnej časti predmetu. Osobitná pozornosť sa venuje analýze a interpretácii získaného biografického materiálu.

Tématické okruhy:

1. O rodovej identite: Stručné dejiny, základné koncepcie, proces tvorby identity.
2. Sebautváranie v biografických naráciach
3. Feministický výskum: medzi teóriou a empiriou
4. Biografický výskum: teoretické východiská a metodologické koncepty
5. Spôsob realizácie rozhovorov – všeobecné východiská
6. Praktické zásady realizácie naratívneho interview
7. Metodologický kontext kvalitatívnej analýzy s akcentom na feministickú kritiku vedy.
8. Teoretické východiská pre tematickú interpretáciu naratívnych interview
9. Analýza a interpretácia biografického materiálu: všeobecné východiská a všeobecné zásady interpretačnej stratégie
10. Krok za krokom v naratívnej analýze. Sprievodná dokumentácia.
11. Etické aspekty
12. Bilancia a reflexia vlastných výskumných výsledkov.

Povinná literatura:

- Bačová, V.: *Feministický výskum*. In.: Aspekt, č. 1., Bratislava 1999.
- Biograf, časopis pro biografickou a reflexivní sociologii. Praha, ročníky 1999 – 2004.
- Botíková, M.: *Odievanie a móda v súvislosti so spoločensko-politickými zmenami v rozprávaniach žien*. In.: Studia Academica Slovaca 32, Prednášky XXXIX.letnej školy slovenského jazyka a kultúry, STIMUL, Bratislava 2003.
- Bútorová, Z.: *Krehká sila – 20 rozhovorov o životných cestách žien*. Kalligram, Bratislava 2001.
- Dausien, B.: *Biographie und Geschlecht. Zur biographischen Konstruktion sozialer Wirklichkeit in Frauenlebensgeschichten*. Donat Verlag, Bremen 1996.
- Fischer-Rosenthal, W. – Rosenthal, G.: *Narrationsanalyse biographischer Selbstpräsentation*. In: Hitzler, R. – Honer, A (Hrsg.): *Sozialwissenschaftliche Hermeneutik*, Leske + Budrich, Opladen 1997
- Froschauer, U. - Lueger M.: *Das qualitative Interview*. WUV- Universitätsverlag, Wien 2003.
- Frýdlová, P. (ed): *Všechny naše věřejšky. Paměť žen I., II.*. Nadace Gender Studies, Praha 1998.

- Giddens, A.: *Sociologie*. Praha 2001.
- Hagemann, K.: *Möglichkeiten und Probleme der „Oral History“ für Projekte zur Frauengeschichte*. In: M. Althoff, M. Bereswill, B. Riegraf: *Feministische Methodologien und Methoden*, Leske+Budrich, Opladen 2001, s.74.
- Helffferich, C.: *Die Qualität qualitativer Daten. Manual für die Durchführung qualitativer Interviews*. VS Verlag, Wiesbaden 2004.
- Kiczková, Z a kol.: *Pamäť žien. O skúsenosti sebauvárania v biografických rozhovoroch*, Iris, Bratislava 2006.
- Kuhn, A.: *Oral history – feministisch*. In: Heer, Hannes/ Ullrich, Volker (Hg): *Geschichte entdecken. Erfahrungen und Projekte der neuen Geschichtsbewegung*. Reinbek 1985.
- Kusá, Z.: *Autobiografické rozprávania v projekte „20 storočie v rodinách slovenskej predprevratovej inteligencie*. In: *Sociológia*, roč. 24., č. 6., Bratislava 1992.
- Mannová, E.: *Oral history a historiografia*. In: *Etnologické rozpravy*, č.1., Bratislava 1996.
- Rozhovory Aspektu z rokov 1993 – 1998*. Aspekt, Bratislava 1998.
- Schütze, F.: *Narrativní interview ve studiích interakčního pole*. In: *Biograf* č. 20, 1999.

E.18. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Rodová identita v pohybe

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelen. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 2; seminář 0

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Zámerom je zrekonštruovať na pozadí „ideálno- typického členenia“ (humanistický feminizmus, feminizmus diferencie, postštrukturalistický feminizmus) zásadné zmeny, ktoré sa odohrali vo feministickom diskuze v otázke rodovej identity. Budeme sledovať prechod od rovnosti ("ľudskej identity") k inakosti („ženskej identity"), presun akcentu od nedostatkovosti k pozitívnemu určaniu ženskosti, ako aj radikálnu kritiku identity a rozpustenie jej „prirodzených“ základov. Východiskom sú textové analýzy vybraných „reprezentantiek“: Simone de Beauvoirovej, Luce Irigarayovej a Judith Butlerovej. Predtým sa treba vrátiť k otázkam: Načo bolo potrebné rozlišovať sex/pohlavie a gender/rod? V čom sú oprávnené pochybnosti o odlišovaní pohlavia a rodu? Ako pochopiť „konštrukciu pohlavia a rodu“ bez opory v zaužívaných dualizmoch mysle a hmoty, duše a tela, kultúry a prírody? Akú úlohu pri prechode ku konštrukcii rodu zohráva „Doing Gender“? Aké sú mechanizmy fungovania moci v súvislosti s rodom a subjektom?

Tématické okruhy:

- a) Feministická filozofia v postmodernej situácii (postfeminizmus)
  1. Základná charakteristika. Feministická filozofia v postfeministických podmienkach. Feminizmus a postmodernizmus – problematické spojenie?
  2. Čo je rod? Rôzne významy pojmu rod. Rod v centre záujmu konštruktivistického diskusie. Rod ako hegemonistický diskurz. Konštrukcia a dekonštrukcia rodu. Kríza pojmu rod v teórii a praxi?
  3. Konštrukcia rodu: spôsoby reprodukcie dvojrodovosti. Doing Gender. Spochybnenie doterajšieho oddelenia pohlavia a rodu – uvádzané argumenty.
  4. K pojmu identity v postmoderne. Existuje špecificky ženská identita? Rod - identita - diferenciacia a aktuálne (post)-feministické diskusie o identite.
  5. Feministické diskusie ku konštituovaniu subjektu. Autonómny alebo diskurzívne určený subjekt? Ako sa konštituuje subjekt? Rozlúčka so subjektom, ale s akým? Prečo sa subjekt dal do pohybu? Aké to má konzekvencie? Spor medzi koncepciami ohľadom ženy ako subjektu.
  6. Francúzsky feminizmus: K vzťahu rovnosti a diferencie.
  7. Diferencia, genealógia, Affidamento. Myslenie rodovej diferencie u talianskych feministiek.
- b) Kritická rekonštrukcia feministických teórií. Koncepcia identity u
  8. Simone de Beauvoirovej
  9. Lucy Irigaray
  10. Judith Butlerovej kritické prehodnotenie oboch teórií z hľadiska tvorby identity.
  11. (De) konštruktivistické stanovisko J. Butlerovej.

c) Ešte raz k nekončiacej sa diskusii sex/gender.

12. Aké možné riešenia existujú? Z akých filozofických východísk vychádzajú a k akým politickým dôsledkom vedú? Ako by sa dala diskusia o sex/ gender ukončiť?

Povinná literatúra:

Badinterová, Elisabeth (2004): *Tudy cesta nevede. Slabé ženy, nebezpeční muži a jiné omyly radikálního feminizmu*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum.

Beauvoirová, de Simone (1966): *Druhé pohlavie*. Bratislava: Pravda.

Benhabib, Seyla (1998): *Úvahy o výmene názorov medzi feminizmom a postmodernizmom*". In: Aspekt číslo 1.

Butler, Judith (2003): *Trampoty s rodom. Feminizmus a podryvanie identity*. Bratislava: Aspekt.

Butler, Judith (1998): *Náhodnosť základov: feminizmus a problém "postmodernizmu"*, In: ASPEKT číslo 1.

Collin, Françoise (1994): *Ženská otázka vo filozofii*. In: ASPEKT číslo 2.

Flaxová, Jane (1994): *Postmodernizmus a vzťahy medzi pohlaviami ve feministické teorii*. In: Filosofický časopis, číslo 4.

Irigaray, Lucy (1994): *Pohlavie, ktoré nie je (jedno)*. In: ASPEKT číslo 2.

Irigaray, Luce (1996): *Božské ženy*, In: ASPEKT číslo 2.

Maihofer, Andrea (1998): *Rod ako spôsob existencie*, In: ASPEKT číslo 1.

Doporučená literatúra:

Barša, Pavel (2002): *Panství člověka a touha ženy. Feminismus mezi psychoanalýzou a poststrukturalismem*. SLON, Praha.

Benhabib, Seyla, Judith Butler, Daniel Cornell a Nancy Fraser (1993): *Der Streit um Differenz. Feminismus und Postmoderne in der Gegenwart*. Frankfurt/Main: Fischer.

Benhabib, Seyla (1995): *Selbst im Kontext. Kommunikative Ethik im Spannungsfeld von Feminismus, Kommunitarismus und Postmoderne*. Frankfurt/Main: Suhrkamp.

Benjamin, Jessica (1996): *Pouta lásky*, In: Aspekt číslo 2.

Benjamin, Jessica (1997): *Touha ženy*, In: Aspekt číslo 3.

Bublitz, Hannelore (2002): *Judith Butler zur Einführung*. Hamburg: Junius.

Buraj, Ivan (2000). *Foucault a moc*. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava.

Butler, Judith (1995). *Körper von Gewicht. Die diskursiven Grenzen des Geschlechts*. Berlin: Berlin Verlag.

Butler, Judith (2001). *Psyche der Macht. Das Subjekt der Unterwerfung*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.

Butler, J.: *Bodies that Matter*. Routledge, New York 1993, nem.: *Körper von Gewicht. Die diskursiven Grenzen des Geschlechts*. Berlin 1995.

Cavarero, A.: *Rozhovor Aspektu s Adriane Cavarero*. In.: Aspekt 1994/2

Cixous, H., *Smích Medúzy*. In.: ASPEKT 1995/2-3

E.19. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Postkoloniální studia z hlediska genderové analýzy

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu : hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu : přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Kurz částečně naváže na výklad feministických škol literární teorie v rámci povinného kurzu Stylistika, argumentace a literární teorie, poněvadž postkoloniální autoři/autorky zpravidla vycházejí ze studia literatury. Literární tematika pak bude východiskem pro zařazení problematiky do širšího kulturně komparativního kontextu. Kurz se bude zabývat těmito hlavními tématy: - vztah subjektu a objektu z hlediska průniku postkoloniálních a genderových studií (objektivizace „Orientu“ a objektivizace ženství, projekce jinakosti subjektu do obrazu objektu); - univerzalizmus a kulturní relativismus: může univerzalizmus představit i rovnoprávné koncepcí, nebo je jedinou alternativou vůči diskursu moci kulturní relativismus?; - feministické koncepcí v rámci postkoloniálních studií; - politika lokace a postkoloniální situace ve vztahu nejen ke „třetímu“ světu, ale i ke „druhému“ (Střední a Východní Evropa).

Tématické okruhy:

- 1) Kritika objektivizace a homogenizace „Orientu“ v díle Edwarda Saida.
- 2) S. Huntington vs. Fr. Fukuyama: „Koncéc dějin“, nebo „střet civilizací“?
- 3) Universalismus vs. kulturní relativismus: různé interpretace problému.
- 4) Martha C. Nussbaum: Pokus o rovnoprávný universalismus („Capabilities approach“).
- 5) Postkoloniální studia a nacionalismus (K. Jayawardena).
- 6) Feministická a postkoloniální kritika: G. C. Spivak – „studia podrobených“, „strategický esencialismus“.
- 7) – “ –
- 8) Feministická a postkoloniální kritika: C. T. Mohanty („Feminism Without Borders“).
- 9) Feministická a postkoloniální kritika: diskurs afroamerických autorek. Politika lokace.
- 10) Pojetí genderových studií na vybraných případech asijských a afrických zemí.
- 11) Politika lokace a post-neokoloniální situace zemí Střední a Východní Evropy: mezi „prvním“ a „třetím“ světem.
- 12) Seminární hodina: Diskuse o perspektívách evropské vědy ve vztahu ke kritice hierarchického diskursu. Studentské prezentace

Povinná literatura:

- Lazarus, Neil: *The Cambridge Companion to Postcolonial Literary Studies*. Cambridge University Press, Cambridge/New York 2004.
- Mohanty, Chandra Talpade: *Feminism Without Borders*. Zubaan, in ass. with Kali for Women, New Delhi 2003.

- Nussbaum, Martha C.: *Women and Human Development. The Capabilities Approach*. Cambridge University Press 2000.
- Parente-Čapková, Viola: „Vzdorné psaní, strategický esencionalismus a politika lokace. Feministická (literární) teorie a postkoloniální studia.“ In: Blanka Knotková-Čapková (ed.): *Konstruování genderu v asijských literaturách*. Česká orientalistická společnost, Praha 2005, str. 9-35.
- Said, Edward: *Orientalismus* (český překlad v tisku nakladatelství Paseka, angl. *Orientalism*. Penguin Books Ltd 1978/1995).
- Spivak, Gayatri Chakravorty: „Can the Subaltern Speak?“ In: Nelson, Cary & Grossberg, Lawrence (eds): *Marxism and the Interpretation of Culture*. University of Illinois Press, Urbana & Chicago 1988.
- Spivak, Gayatri Chakravorty: *In Other Worlds. Essays in Cultural Politics*. Methuen, New York & London 1987.

E.20. Studijní předmět

Název studijního předmětu: Genderová problematika třetího světa

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Na příkladech vybraných zemí (z různých světadílů) bude ukázáno působení genderových stereotypů a mytologických archetypů z hlediska účasti žen ve veřejné sféře (objektivně měřitelná fakta jako zaměstnanost, procentuální zastoupení ve veřejných funkcích), z hlediska zákonodárství (je-li sekulární či náboženské, jak se staví k rovnosti pohlaví, jaké záruky poskytuje proti diskriminaci, jak pojímá kategorii genderu, staví-li např. na povinné heterosexuálnosti, ap.), a z hlediska působení genderových stereotypů ve veřejném povědomí, často i proti liteře zákona. Srovnávací případové studie.

Tématické okruhy:

1. Úvod: Globalizace a problémy „Třetího světa“.
2. Genderově diskriminační aplikování náboženských archetypů. Genderové stereotypy rozdělení rolí v soukromé a veřejné sféře (diapozitivy).
3. Feminizace chudoby. Dvojí (vícenásobná) marginalizace – sociální i genderová.
4. Diskriminace ve zdravotní péči a výživě. Genderocida.
5. Diskriminace žen na trhu práce.
6. Asijské ženy ve vysoké politice: vdovské a rodinné následnictví.
7. Vyrovnávací opatření (afirmace), kvóty, příklady různých zemí.
8. Vztah mezi genderovou diskriminací, sekularizací a úrovní vzdělání. Rozvojové programy, hodnocení a kritika.
9. Homofobie.
10. Konkrétní příběhy, příklady s praxe (diapozitivy)
11. Seminární hodina: shrnutí a diskuse
12. dtto

Povinná literatura:

Kodíčková, Tereza: *Co je nám do Třetího světa aneb Zpráva o analýze českých akademických textů*. In: Barša, P. (ed.): *Politika rodu a sexuální identity*. Masarykova univerzita 2002, str. 69-87.
Nussbaum, Martha: *Women and Human Development. The Capabilities Approach*. Cambridge University Press 2000.

Doporučená literatura:

Afshar, H., Dennis, C. (eds.): *Women and Adjustment Policies in the Third World*. Macmillan 1992.
Mohanty, Ch. T., Russo, A., Torres, L. (eds.): *Third World Women and the Policies of Feminism*. Indiana University Press 1991.

Renzetti, C. M., Curran, D. J.: *Gender, Politics, Government and the Military*. In: *Women, Men and Society*. Allyn and Bacon 1999, str. 277-306.
ústavy států, programy politických stran, materiály Amnesty International, apod. – internet

E.21. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender a literatura

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Tento kurz představuje volný cyklus literárně vědných témat, která se každý rok obměňují – dosud se uskutečnily tyto tematické celky: Gynokritika, Žena jako metafora, Žena a nacionalismus, Rodová topografie modernismu, připravuje se Gender a narativní strategie. Metoda kurzu je komparativní, po jedné až dvou úvodních teoretických přednáškách představuje průhledy do jednotlivých národních literatur. Kurz počítá s účastí více přednášejících.

Tématické okruhy:

1. Termín „écriture féminine“ (ženské psaní) a jeho relevance. Genderová charakteristika klasického kánonu „světové“ literatury.
2. Gender a narace.
3. Genderové stereotypizace literárních protagonistů/protagonistek.
4. Klasifikace ženských literárních hrdinek vybraných klasických textů: přadlena, tanečnice, čarodějnice.
5. Žena jako metafora. Mýtus ženství v době zrodu (obrody) národních literatur.
6. Subverze genderových stereotypů v období modernismu. Genderová fluidita v literatuře (Virginia Woolf aj.).
7. Sexualita a tabu: moderní detabuizace homosexuality.
8. Antihrdina a antihrdinka v moderní a postmoderní literatuře. Hierarchii na základě pohlaví explicitně nahrazuje hierarchie moci.
9. Sakralizace a demystifikace mateřství.
- 10.-12. Ukázky genderové analýzy na vybraných literárních textech.

Povinná literatura:

Morris, Pam: *Literatura a feminismus*. ...

Selden, R. (ed.): *Feminist Literary Theories*. Longman Group Ltd. 1991.

Doporučená literatura:

Cixous, Hélène ; Clément, Catherine: *The Newly Born Woman*. Manchester University Press 1986.

Wellek, René: *Teorie literatury*. Votobia 1996.

Pratt, A., White, B., Loewenstein, A., Wyer, M.: *Archetypal Patterns of Women's Fiction*. Indiana University Press 1981.

Showalter, Elaine: *A literature of Their Own*. Virago 1984.

Knotková-Čapková, B., Kalivodová, E. (eds.): *Metafora ženy*. FF UK v Praze (v tisku).

E.22. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender a náboženství. Komparativní pohled na náboženství z genderového hlediska

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

I. Genderová analýza pojetí božství (či univerzálního duchovního principu), jednak z hlediska idolatrie a antropomorfizovaných podob, jednak z hlediska archetypálních charakteristik maskulinity a femininity (tj. typově jaké atributy božství-božstva-Boha převažují či jak se doplňují, např. řád, soudcovská role, trestající role, a/nebo milosrdnost-milostivost, soucítění, odpuštění, atd.). Zkoumání míry antropomorfizace či abstrakce, též přisouzený gramatický rod - u jazyků, které mají tuto kategorii. **II. Genderová analýza pojetí člověka**, a to a) jak to předepisuje posvátný text/posvátné texty, tj. zejména jaká je role rodu v mýtu/mýtech o stvoření a jaké etické předpisy se týkají pohlaví a jejich vztahů; b) jaká byla/je konkrétní nábožensko společenská praxe, tj. jak fungovalo/funguje náboženství jako ideologie politické moci. V čem tato praxe z posvátného textu/textů skutečně vychází, a v čem pouze používá či zneužívá jeho rétoriku za účelem potvrzení nadvlády jedné společenské skupiny nad jinou (subjektivizace mocných a objektivizace ovládaných). Zaměřeno zejm. na archaická náboženství na selektivních příkladech; hinduismus a jeho védské kořeny; judaismus; křesťanství; islám; konfucianismus, náboženství Mezoameriky, příp. z indické oblasti ještě buddhismus a džinismus.

Tématické okruhy:

1. Úvod: náboženství z hlediska genderové analýzy.
2. Archaická přírodní náboženství a genderová symbolika.
3. Indická náboženství: hinduismus a genderová hierarchie. Nad texty Védských hymnů a hinduistických eposů.
4. Hinduismus a gender v diapositivech. Gender v mytologii.
5. – “ - Genderové role v nábožensko společenské praxi.
6. Džinismus a buddhismus – částečná polemika s genderovou hierarchií.
7. Čínská náboženství z genderového hlediska (host: Dr. Petra Andělová).
8. Monoteistická náboženství: mýtus o stvoření a jeho další implikace. Genderová antropomorfizace či neantropomorfizace božství (judaismus, křesťanství, islám). Genderová analýza Pentateuchu.
9. Gender v Prorocích a Spisech. Pojetí genderu v různých proudech judaismu (ortodoxní, konzervativní, reformní).
10. Křesťanství a gender: spirituální rovnost (evangelia), společenská hierarchie (Pavlovy listy).
11. Křesťanské církve a genderová hierarchie či rovnost.
12. Islám: genderová analýza Koránu v historickém i současném společensko-politickém kontextu.
13. Různé proudy feministické spirituality.

Povinná literatura:

Bellinger, Gerhard J.: *Sexualita v náboženstvích světa*. Přel. Karel Urianek. Academia, Praha 1998.

Doporučená literatura:

Tanach; Nový zákon; Védské hymny. Korán.

Kautiljova Arthašástra (vybrané části - zejm. II/44, III/59 a 60, IV/87, VIII/129). ARISTA, Praha 2002.

Lao-c' o Tao a Čtnosti. Tao-te-t'ing. Přel. Berta Krebsová. Odeon, Praha 1971.

Renzetti, C. M., Curran, D. J.: *Gender and Spirituality*. In: *Women, Men and Society*. Allyn and Bacon 1999.

Beauvoirová, Simone: *Mýty*. In: *Druhé pohlaví*. Orbis, Praha 1967, str. 69-143.

Estés, C. P.: *Ženy, které běhaly s vlky. Mýty a příběhy archetypů divokých žen*. Catalano. Pragma, Praha 1999.

Kelenová, Jacqueline: *Ženy z Bible*. Přel. Eva Badalová. Books, Brno 1999.

Marková, Dagmar: *Hrdinky Kámasútry. Historie indické ženy*. Dar Ibn Rushd, Praha 1998.

Bhagavadgíta (přel. Vacek, Filipický). Odeon 1976.

Konfucius: *Rozpravy*. Přel. O. Král. MF, Praha 1995.

Eliade, Mircea: *Dějiny náboženského myšlení I-III.; Mýtus o věčném návratu; Mýty, sny a mystéria. Oikúmené*.

Fishbane, Michael A.: *Judaismus*. Přel. Pavel Kolmačka. Prostor 1996.

Heller-Klíma-Merhautová a kol.: *Prameny života*. Vyšehrad 1982.

Kropáček, Luboš: *Duchovní cesty islámu*. Vyšehrad 1993.

Werner, Karel: *Náboženské tradice Asie. Od Indie po Japonsko*. Masarykova univerzita, Brno 2002.

Zbavitel, Dušan: *Hinduismus*. Dharma Gaia, Praha 1993.

Cabezón, José I.(ed.): *Buddhism, Sexuality and Gender*. State University New York Press 1992.

Nussbaum, Martha: *Women and Human Development* Cambridge University Press 2000.

Ulanov, Ann Belford: *Pramatky Ježíše Krista*. One Woman Press, Praha 2003.

E.23. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Feminist Theories and the Body

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelen. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu : přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

The sexed and gendered body has long been a central and controversial focus of feminist theoretical, epistemological and political practice. This course will introduce students to a range of theoretical perspectives in the humanities and social sciences for theorizing the body as well as to current cultural, social and political contexts and debates, in which implications of particular theoretical approaches may be traced, and their ethical and political value assessed and modified. Emphasis will be given to approaches that conceive bodies as both material and discursive entities and to the investigations of postmodern claims of more fluid forms of embodiment, corporeal investments and meanings. The course aims to enable students to critically consider the relationship between gender and the body from different theoretical perspectives, assess implications on current debates and on implicated concepts such as space, time, subjectivity and agency, and to use these insights, were practical, to inform their own research.

Tématické okruhy:

1. Introduction: Thinking, researching and representing corporeality and gender
2. Sexing anatomies: notes on the biological body
3. Bio-power and normalizing society
4. Writing the body: *écriture féminine*
5. Psychoanalytical conceptions of psyche and soma
6. Phenomenological conceptions of the lived body
7. Agency and performativity
8. The habitus of classed bodies
9. Body and space
10. Disabled bodies
11. Feelings and emotions
12. Racialised bodies

Povinná literatura:

Price, J. & Shildrick, M. (eds.) (1999) *Feminist Theory and the Body*, Edinburgh: Edinburgh University Press.

Schiebinger, L. (ed.) (2000) *Feminism and the Body*, Oxford: Oxford University Press.

Doporučená literatura:

Abelove, H., M. A. Barale & D. M. Halperon (eds.) (1993) *The Lesbian and Gay Studies Reader*, London: Routledge.

Ahmed, Sara & Stacey, Jackie (eds.) (2002) *Thinking through skin*, London: Routledge.

- Bordo, Susan (1993) *Unbearable Weight: Feminism, Western Culture and the Body*, Berkeley: U. of Cal. Press.
- Bourdieu, Pierre (1990) *The logic of practice*, Cambridge: Polity Press.
- Butler, Judith (1993) *Bodies that matter - on the discursive limits of sex*, London: Routledge.
- Foucault, Michel (1991/1975) *Discipline and punish: The birth of the prison*, London: Penguin.
- Foucault, Michel (1991/1978) *The history of sexuality, Vol. 1: an introduction*, London: Penguin.
- Grosz, Elizabeth (1994) *Volatile bodies: towards a corporeal feminism*, Bloomington: Indiana U. Press.
- Grosz, Elizabeth (1995) *Space, time and perversion. Essays on the politics of body*, London: Routledge.
- Jaggar, Alison & Bordo, Susan (eds.) (1992) *Gender/body/knowledge*, New Brunswick: Rutgers U. Press.
- Laqueur, Thomas (1990) *Making Sex - Body and Gender from the Greeks to Freud*, Harvard U. Press.
- Merleau-Ponty, Maurice (1994/1945) *Phenomenology of perception*, London: Routledge.
- Shildrick, Margrit & Price, Janet (eds.) (1998) *Vital Signs: Feminist Reconfigurations of the (Bio)Logical Body*, Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Shilling, Chris (1993) *Body and social theory*, London: Sage.
- Turner, Bryan (1992) *Regulating bodies. Essays in medical sociology*, London: Routledge.

E.24. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Feminism and Citizenship

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelen. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

This course introduces students to some of the topical debates about social justice, gender equality and social exclusion and inclusion of disadvantaged groups that are often discussed under the rubric of citizenship. Citizenship encompasses ideals of membership in a community, active political participation as well as civil, political, social and cultural rights but is traditionally build on the idea of white European men. The course focuses on how the normative and analytical dimensions of citizenship can be reworked from a feminist perspective to include women and other disadvantaged groups. Topics to be discussed in the course include conceptions of agency and participation within and across sub- and supranational levels; the contemporary politics of belonging; the tensions between combating material inequalities and recognising cultural differences, and between individual and group rights. The implications of these debates will be assessed in case studies focussing on current Czech and EU gender equality and anti-discrimination initiatives.

Tématické okruhy:

1. Introduction to Citizenship and Gender
2. Difference and sameness: historical arguments for women's entry into civil society
3. Deconstructing difference and equality
4. Women's active political participation and the representation of women's interests
5. Rethinking participation from the point of care giving
6. Reproductive and sexual rights
7. Conceptions of agency and the case of claims-making of minority groups
8. Differentiated citizenship: a proposal for institutionalising group rights
9. Do group rights promote gender inequality?
10. Recognition of cultural differences v redistribution of resources
11. EU Gender equality policies
12. Gender equality initiatives in Czech policy making
13. Czech anti-discrimination doctrine

Povinná literatura:

Phillips, A (ed.) (1999) *Feminism and politics*, Oxford: Oxford University Press.

Yuval-Davis, N. & Werbener, P. (1999) *Women, citizenship and difference*, London: Zed Books.

Doporučená literatura:

- Bader, Veit (ed.) (1997) *Citizenship and exclusion*, London: Macmillan Press.
- Cohen, Jean, M. Howard & M.C. Nussbaum (Eds.) (1999) *Is multiculturalism bad for women? Susan Moller Otkin with respondents*, Princeton: U. Press.
- Einhorn, Barbara (2003) *Cinderella Goes to Market: Gender, Citizenship and Women's Movements in Central and Eastern Europe* (new revised and updated edn), London & New York: Verso.
- Fraser, Nancy (1997) *Justice interruptus. Critical reflections on the 'postsocialist' condition*, London: Routledge.
- Kligman, Gail & Gal, Susan (2000) *The politics of gender after socialism*, Princeton: University Press.
- Lister, Ruth (2003) *Citizenship: feminist perspectives*. Basingstoke: Pallgrave Macmillan.
- Messer-Davidow, Ellen (2002) *From social activism to academic discourse*, Durham, NC: Duke University Press.
- Nussbaum, Martha C. (1998) *Sex and Social Justice*, New York: Oxford University Press.
- Phillips, Anne (1999) *Which equalities matter?* Cambridge: Polity Press.
- Scott, Joan W.; C. Kaplan D. Keates (eds.) (1997) *Transitions, Environments, Translations: Feminisms in International Politics*, London & New York: Routledge.
- Sevenhuijsen, Selma (1998) *Citizenship and the Ethics of Care: Feminist Considerations on Justice, Morality and Politics*, London: Routledge.
- Soysal, Y. (1994) *Limits of Citizenship: migrants and postnational membership in Europe*, Chicago: University of Chicago.
- Young, Iris M. (1990) *Justice and the Politics of Difference*, New Jersey: Princeton University Press.
- Yuval-Davis, Nira, K. Kannabiran & U. M. Viete (Eds.) (2006) *The situated politics of belonging*, London: Sage.

E.25. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender, Race and Multiculturalism

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelen. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

This course examines the histories and representations of gender, race and multiculturalism as concepts and realities and the role of women and men. Race (and ethnicity) are crucial for conceptualising gender identities, subjectivity and difference. Moreover, they provide a lens through which the development of feminist theory and the complex relation between feminism and racism can be assessed and analysed. The course traces European constructions of 'race' (including whiteness) since the Middle Ages and focuses on racism as a gendered and sexed phenomenon in a number of European societies. Contemporary debates on multiculturalism in Western and East Central Europe will be assessed in light of their alleged tension with feminism.

Tématické okruhy:

- 1 Introduction: Gender, race and multiculturalism in feminist theory
- 2 Race and modernity
- 3 The social construction of whiteness
- 4 Racial formation theory
- 5 Gendered and sexualised racism
- 6 Racialisation and the idea of Europe
- 7 Multiculturalism and its discontents
- 8 Tensions between multiculturalism and feminism
- 9 Affirmative action and anti-discrimination
- 10 Gender and migration in East Central Europe
- 11 Diasporas and diaspora space
- 12 New forms of racialisation in the global economy

Povinná literatura:

Bhavnani, K. (2001) *Feminism and Race. A Reader*, Oxford: Oxford University Press.
Brah, Avtar (1996) *Cartographies of diaspora. Contesting identities*. London: Routledge.

Doporučená literatura:

Essed, Philomena (1991) *Understanding everyday racism. An interdisciplinary theory*, London: Sage.
Frankenberg, Ruth (1993) *White women, race matters. The social construction of whiteness*, Minneapolis: University of Minnesota.
Goldberg, David Theo (1994) *Multiculturalism: a critical reader*, Oxford: Blackwell.
Guillaumin, Colette (1995) *Racism, sexism, power and ideology*, London & New York: Routledge.

- Gunaratnam, Yasmin (2003) *Researching 'race' and 'ethnicity. Methods, knowledge and power*, London: Sage.
- Hesse, B. (2000) *Un/settled multiculturalisms: Diasporas, entanglements, transruptions*. London: Zed Books.
- Knowles, C. and C. Alexander (eds.) (2005) *Making Race Matter: Bodies, Space and Identity*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Omi, Michael & Howard Winant (1994) *Racial Formations in the United States. From the 1960s to the 1990s, 2nd edition*, New York and London: Routledge.
- Said, Edward W. (1978) *Orientalism. Western Conceptions of the Orient*, London: Penguin Books.
- Spivak, Gayatri Chakravarty (1999) *A Critique of Postcolonial Reason*, Harvard: Harvard University Press.
- West, Cornel (1999) *The Cornel West Reader*, New York: Basic Civitas Books.

E.26. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender in Postsocialism

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

This course introduces students to how gender is researched and represented in select historical, sociological and particularly anthropological case studies that examine post-socialist contexts. In the first part we will historically examine the construction of private and public spaces in East-Central Europe and the role of women's organisations since the end of the 19th century. Part two focuses on changing gender practices and identities in the post-socialist transition process as well the gendered dimensions of state and welfare reform, marketisation and labour. In the third part we will look at a range of actual and potential change agents in the region, including women's NGOs and transnational feminist advocacy networks and their interactions with each other, with state representatives and international organisations. Throughout the course we will critically investigate the theoretical frameworks used in these studies as well as how researchers position themselves vis-à-vis their research subjects.

Tématické okruhy:

1. Critical Introduction: Gender in Post-Socialism
2. Thinking through Gender: Analytical Perspectives
3. Transnational Feminist Praxis: Reflections on Feminist Methodology
4. Public-Private Constructions in a Historical Perspective (case studies Hungary and Czech Republic)
5. Changing Gender Relations (case study East Germany)
6. Gendered Dimensions of Privatisation (case study Poland)
7. Gendered Dimensions of Changing Welfare systems (case study Czech Republic)
8. Transnational Agencies as Change Agents for Gender Equality? (Case study Russia)
9. The Role of NGOs in Fostering Civil Society (case study Kazakhstan)
10. Women's Activism (case study Czech Republic)
11. Transnational advocacy networks
12. Women's Activism in East-Central Europe at Transnational Level

Povinná literatura:

Gal, Susan and Gail Kligman, eds (2000) *Reproducing Gender. Politics, Publics and Everyday Life after Socialism*, Princeton: Princeton University Press.
Hann, Chris, ed (2002) *Postsocialism. Ideals, Ideologies and Practices in Eurasia*, London: Routledge.

Doporučená literatura:

- Berdahl, Daphne (1999) *Where the world ended: re-unification and identity in the German borderland*, Berkley and Los Angeles, CA: University of California Press.
- Buraway, Michael & Katherine Verdery (1999) *Uncertain transition: ethnographies of change in the postsocialist world*, New York: Rowman & Littlefield.
- Einhorn, Barbara (2003) *Cinderella Goes to Market: Gender, Citizenship and Women's Movements in Central and Eastern Europe* (new revised and updated edn), London & New York: Verso.
- Nikolic, Vesna (2004) Post-communism: women's lives in transition, *Femist Review* 76, *Special Issue*.
- Keck, Margaret & Kathryn Sicking (1998) *Activist beyond borders*
- Kligman, Gail & Gal, Susan (2000) *The politics of gender after socialism*, Princeton: University Press.
- Mandel, Ruth and Caroline Humphrey (2002) *Markets and Moralities. Ethnographies of Postsocialism*. Oxford: Berg.
- Petö, Andrea & Judith Szapor (2004) 'Women and "the alternative public sphere": toward a new definition of women's activism and the separate spheres in East-Central Europe', *Nora* 12 (3), 172-181.
- Rivkin-Fish, Michele R (2005) *Women's health in post-Soviet Russia: the politics of intervention*, Bloomington, IN: Indianan University Press.
- Scott, Joan W.; C. Kaplan D. Keates (eds.) (1997) *Transitions, Environments, Translations: Feminisms in International Politics*, London & New York: Routledge.
- True, Jackie (2003) *Gender, Globalization, and Postsocialism*, Columbia UP, New York.

E.27. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Metody prosazování genderové rovnosti

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu : přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Genderová rovnost je zásadní výzvou pro každou demokratickou společnost minimálně od šedesátých let minulého století, kdy se otázka rovných příležitostí stala jednou z nosných agend druhé vlny feminismu a demokratizačních snah obecně. Dnes je genderová problematika jedním ze základních pilířů politiky všech rozvinutých demokratických zemích i Evropské unie a v této souvislosti byla vyvinuta řada metod pro její prosazování, mezi které patří například genderový mainstreaming, genderový budgeting, genderové statistiky či různé formy pozitivních opatření. Cílem kurzu bude seznámit studentky a studenty s nejdůležitějšími z těchto metod i s jejich praktickou aplikací v kontextu existujícího institucionálního zabezpečení politiky genderové rovnosti v České republice. Důraz je kladen na kritické myšlení, reflexi a vlastní interpretaci dané problematiky. Kurz probíhá jednak formou interaktivních přednášek a jednak formou seminárních diskusí, které jsou zaměřeny na praktické aspekty genderové analýzy v naší společnosti. Součástí kurzu jsou také analýzy relevantních vládních a jiných dokumentů.

Tématické okruhy:

1. Úvod do studia: Gender a genderová rovnost. Prosazování genderové rovnosti v historické a komparativní perspektivě.
2. Institucionální zabezpečení politiky genderové rovnosti v ČR a v EU. Silné a slabé stránky stávající struktury. Základní vládní programové dokumenty. Centrální a regionální úroveň.
3. *Genderový mainstreaming*. Představení konceptu. 10 kroků na cestě k integraci genderové perspektivy do rozhodovacích procesů.
4. *Vyhodnocování genderových dopadů* (Gender Impact Assessment) a *genderové auditu*. Hlavní kritéria hodnocení: zastoupení, zdroje, práva, normy a hodnoty.
5. *Genderové rozpočtování* (*gender budgeting*). Rozpory mezi politickými prohlášeními a alokací zdrojů pro jejich prosazování. Nástroje pro genderově-citlivou analýzu rozpočtů. Vracení péče do ekonomie.
6. *Nástroje genderových auditů: genderové statistiky*. Analýza a prezentace genderových statistik. Dostupnost a kvalita statistických dat. Práce s genderovými statistikami.
7. *Nástroje genderových auditů: analýzy dokumentů, struktur a kvalitativní rozhovory*. Problémy a silné stránky jednotlivých nástrojů.
8. *Pozitivní opatření*. Představení konceptu a vybrané příklady. Kvóty jako záměnný problém.
9. *Stát vs. občanská společnost*. Stínové zprávy jako alternativa vládním zprávám. Postavení NNO a současné trendy v souvislosti s financováním z ESF.
10. Genderový mainstreaming: Aplikace v oblasti politiky, ekonomie a pracovního trhu.
11. Genderový mainstreaming: Aplikace v oblasti vzdělávání, vědy a masových médií.

12. Genderový mainstreaming: Aplikace v oblasti chudoby, zdraví a ochrany prostředí.
13. Téma dle společného výběru.

Povinná literatura:

- Asklöf, C. (2003). *Příručka na cestu k genderové rovnosti*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
- Souhrnné zprávy o plnění Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen z let 1998 až 2002*.
- Stínová zpráva v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí za rok 2004*. (2004) Praha: Gender Studies.
- Stínová zpráva v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí za rok 2006*. (2006) Praha: Otevřená společnost.
- Good practices and gender audit*. (2003) Barcelona: Gutenberg.

Doporučená literatura:

- Budlender, D., & Sharp, R. (1998). *How to do a gender-sensitive budget analysis: contemporary research and practice*, Commonwealth Secretariat and Australian Agency for International Development.
- Čermáková, M., Hašková, H., Křížková, A., Linková, M., Maříková, H., a Musilová, M. (2000). *Souvislosti a změny genderových diferencí v české společnosti v 90. letech*. Praha: SoÚ AV ČR.
- Český statistický ústav (2002). *Zaostřeno na ženy/muže*. Praha: Český statistický ústav.
- MPSV (2001a). *Aktualizace a doporučení Celosvětové pekingské konference o ženách*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
- Evaluace ex-ante evropské iniciativy EQUAL v České republice* (2001). Praha: Národní vzdělávací fond.
- Hedman, B., Perucci, F., & Sundström, P. (1996). *Engendering statistics: A tool for change*. Stockholm: Statistics Sweden.
- Kimmel, Michael S. (2001) *Gendered society*. New York: Oxford University Press.
- National report on implementation the Beijing platform for action* (2002). Prague: MPSV.
- Neimanis, A. (2001). *Gender mainstreaming in practice: A handbook*. UN Development Programme.
- Pavlík, P. (2003). *Czech labor market – gender perspective*. Příspěvek přednesený na mezinárodní konferenci Překonávání hranic, která se konala ve dnech 21-23. února 2003 v Lichtenfelsu v Německu.
- Regular report on the Czech Republic's progress towards accession* (2001). Brussels: Commission of the European Communities.
- Renzetti, C., a Curran, D. (1999). *Women, men and society*. Boston: Allyn and Bacon Press.
- Srb, J., a Mašát, V. (2000). *Ženy a muži v číslech*. Praha: Český statistický ústav.

E.28. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Politika rovných příležitostí v EU a v České republice

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončení studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Genderová rovnost se během posledních čtyřiceti let stala zásadní výzvou pro každou demokratickou společnost a dnes je konstitutivním aspektem politiky EU i OSN. Ačkoliv jistě není překvapivé, že v bývalých komunistických zemích nebyly tyto trendy před rokem 1989 aktuální, po roce 1989 by se situace měla měnit. Návrat do demokratické Evropy, proklamovaný cíl všech českých postkomunistických vlád, by totiž neměl znamenat jen návrat k jistému politickému systému a tržní ekonomice, ale i k určitým sociálním a kulturním hodnotám, mezi které genderová rovnost nepochybně patří. Cílem kurzu bude seznámit studentky a studenty s nejdůležitějšími aspekty politiky genderové rovnosti a se závazky a aktivitami České republiky v této oblasti. Důraz bude kladen na kritické myšlení, reflexi a vlastní interpretaci dané problematiky. Kurz bude probíhat jednak formou interaktivních přednášek a jednak formou seminárních diskusí, které budou zaměřeny na praktické aspekty genderové analýzy české společnosti a aktivit české vlády.

Tématické okruhy:

1. Úvod do studia: Koncepty gender a genderová rovnost.
2. Rovné příležitosti či rovné zacházení? Historický vývoj pojmání genderové problematiky.
3. Prosazování genderové rovnosti v komparativní perspektivě.
4. Institucionální zabezpečení politiky genderové rovnosti v ČR a v EU. Klíčoví aktéři a jejich aktivity.
5. Základní koncepční dokumenty EU a OSN – představení.
6. Základní koncepční dokumenty EU – kritická analýza.
7. Základní koncepční dokumenty ČR – smlouvy, směrnice EU, akční plány – představení.
8. Základní koncepční dokumenty ČR – kritická analýza a porovnání s reálným stavem.
9. Existuje v ČR ženské hnutí? Postavení a aktivity ženských neziskových organizací.
10. Stínové zprávy a další alternativní dokumenty.
11. Téma dle společného výběru.

Povinná literatura:

MPSV (1998). *Plnění úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen I. a II.*. Praha: MPSV.

Renzetti, C., a Curran, D. (2002). *Ženy, muži a společnost.* Praha: Karolinum.

Souhrnné zprávy o plnění Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen z let 1998 až 2002.

Doporučená literatura:

Asklöf, C. (2003). *Příručka na cestu k genderové rovnosti.* Praha: MPSV.

- Asklöf, Cecilia. (2003) *Assessment report: Improvement of the Public Institutional Mechanism for Applying, Enforcing and Monitoring Equal Treatment for Men and Women*. Twinning project: CZ 2001/IB/SO-01. Prague: Ministry of Labour and Social Affairs.
- Čermáková, M., Hašková, H., Křížková, A., Linková, M., Maříková, H., a Musilová, M. (2000). *Souvislosti a změny genderových diferencí v české společnosti v 90. letech*. Praha: SoÚ AV ČR.
- Český statistický ústav (2002). *Zaostřeno na ženy/muže*. Praha: Český statistický ústav.
- Český statistický ústav (2000). *Ženy a muži v číslech*. Praha: Český statistický ústav.
- Gal, S., & Kligman, G. (2000). *The politics of gender after socialism*. Princeton: U.Press.
- Kimmel, Michael S. (2001) *Gendered society*. New York: Oxford University Press.
- MPSV (2006). *Princip rovného zacházení s muži a ženami v zaměstnání*. Praha: MPSV.
- MPSV (2001). *Aktualizace a doporučení Celosvětové pekingské konference o ženách*. Praha: MPSV.
- MPSV (2001). *Zásada nediskriminace v právu Evropské unie*. Praha: MPSV.
- Kimmel, Michael S. (2001) *Gendered society*. New York: Oxford University Press.
- Renzetti, C., a Curran, D. (1999). *Women, men and society*. Boston: Allyn and Bacon Press.
- Srb, J., a Mašát, V. (2000). *Ženy a muži v číslech*. Praha: Český statistický ústav.
- Voňková, J., Huňková, M., a Čacká-Pavlíková, I. (2002). *Domácí násilí v České republice v roce 2002 z pohledu práva*. Praha: ProFem.

E.29. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender a média

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu : hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Genderová analýza společenských vztahů, institucí atd., znamená zásadní posun v našem pohledu na všechny aspekty lidské činnosti a lidského bytí, včetně snahy o vědecké poznání světa. Tento trend se samozřejmě nemohl vyhnout ani studiu médií jako centrálních mechanismů produkce a organizace symbolických forem moderní společnosti, které jistým způsobem reflektují převládající genderové stereotypy. Cílem kurzu je seznámit studentky a studenty s konceptem gender a s historickým vývojem a současným stavem výzkumu a teoretické conceptualizace gender problematiky z perspektivy mediálních studií. Důraz bude kladen na kritické myšlení, reflexi a vlastní interpretaci dané problematiky. Součástí výuky bude analýza aktuálních mediálních produktů – novinové články, televizní programy, reklamy, atd.

Tématické okruhy:

1. *Média a společnost.* Komunikace a společenský kontext. Jednání, moc a komunikace. Některé charakteristiky masové komunikace. Diskuse významu rozvoje médií pro vývoj moderní společnosti, pro vznik nových způsobů komunikace a pro formování lidské identity.
2. *Jak koncipovat analýzu médií?* Metodika analýzy médií. Produkce, konzumace a symbolický obsah.
3. *Studium médií z hlediska alternativních feministických teorií.* Co je to gender a co jsou gender studia? Sex versus Gender. Charakterizace hlavních teoretických škol, jejich přístupu ke studiu médií a k jejich závěrům, co se týče praktických intervencí v mediální politice.
4. *Obsah médií: sociální nerovnosti a mediální zobrazení.* Porovnávání mediálních obsahů se „skutečným“ světem. Gender a mediální obsah, Média a ideologie.
5. *Laura Mulvey a mužské zírání.* Diskuse implikací základního textu Laury Mulvey. Mulvey vs. Bourdieu.
6. *Obsah médií: televizní filmy.* Prezentace filmů Sex je náš, tak haraš a O čem sní ženy.
7. *Gender a reklama.* Diskuse vývoje teoretických přístupů ke studiu gender problematiky v reklamě od „sex-role“ výzkumu přes výzkum vycházející z poznatků psychoanalýzy či post-strukturalismu až po přístupy kladoucí důraz na aktivní přístup žen/mužů ke konzumaci reklamy.
8. *Denní tisk a časopisy.* Otázky obsahu, zaměstnanosti a kontroly z hlediska produkce a distribuce v historické perspektivě.
9. *Aktivní publikum a konstruování významů.* Aktivní publikum a interpretace. Aktivní publikum a „rezistence“. Význam: jednání vs. struktura. Dekódování mediálních sdělení a pozice v sociální struktuře. Společenský kontext přijímání mediálních sdělení. Média jako zdroje požitků.
10. *Teoretizování publika z genderové perspektivy.* Od Mulvey po britská kulturní studia.

11. *Mediální organizace a professionalismus*. Limity ekonomických a politických omezení. Organizace mediální práce. Zaměstnanecké role a socializace profesionálů.
12. *Závěrečná reflexe probrané látky* (Poslední hodina dle volby studujících).

Povinná literatura:

- Bourdieu, P. (2000). *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum. Str. 59-73.
- Croetau, D., & Hoynes, W. (1997). *Media/Society: Industries, Images, and Audiences*. Thousand Oaks: Pine Forge Press. Str. 97-129, 133-183, 229-260.
- Kaplan, E. A. (1992). Feminist criticism and television. In Robert C. Allen (Ed.), *Channels of discourse*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press.
- Lont, C., M. (1995). *Women and media: Content, careers, and criticism*. New York: Wadsworth Publishing Company.
- Mulvey, L. (1998). *Vizuální slast a narativní film*. In L. Oates-Indruchová (ed.), *Dívčí válka s ideologií*. Praha: Slon. str. 115-132.
- Shields, V. R. (1996). *Selling the sex that sells: Mapping the evolution of gender advertising across three decades*. In B. Burgleson (Ed.), *Communication Yearbook 20*, Thousand Oaks: SAGE.
- Stacey, J. (1994). *From male gaze to the female spectator*. In *Star Gazing: Hollywood cinema and female spectatorship*. London: Routledge.
- Thompson, J. B. (1991). *Ideology and modern culture*. Stanford University Press.
- Thompson, J. B. (2005). *Média a modernita*. Kapt. 1 a 7.

Doporučená literatura:

- Bordo, S. (1993). *Material Girl*. In *Unbearable weight* (pp. 245-275). Los Angeles: University of California Press.
- Bordo, S. (1993). *Reading the slender body*. In *Unbearable weight* (pp. 185-212). Los Angeles: University of California Press.
- Goffman, E. (1976). *Gender advertisements*. New York: Harper & Row.
- Lengermann, P. M., & Niebrugge, J. (1993). *Contemporary feminist theory*. In George Ritzer (Ed.), *Modern social theory*.
- Millar, M. S. (1998). *Cracking the gender code: Who rules the wired world?* Toronto: 2nd Story Press.
- Radway, J. A. (1984). *Reading the romance: Women, patriarchy, and popular literature*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Shields, V.R. (2002). *Measuring up: How advertising affects self-image*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Valdrová, J. (1997). „K české genderové lingvistice“. *Naše řeč*, 80.
- Wolf, N. (2000). *Mýtus krásy*. Bratislava: ASPEKT.

E.30. Studijní před mět

Název studijního předmětu : AIDS jako metafora (blokový kurz)

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Forma tohoto kurzu spojuje formu seminární s formu workshopové práce na vytyčeném tématu. V rámci tohoto kurzu se počítá se zpracováním vlastního literárního, textového či vizuálního materiálu, který se vztahuje k tematice kurzu.

Vedle seznámení se s výběrem z teoretických a kritických textů, které zhodnocují dynamiku (negativních) kulturních signifikací připisovaných AIDS, je cílem kurzu vytvořit prostor k produkování „jiných“ výpovědí o AIDS a především k obrácení optiky, která objektivizuje nemocné s AIDS k optice, která je nechává vytvářet jejich vlastní výpověď.

Tématické okruhy:

Blok I (1.-7.)

Četba odborné literatury zaměřené na téma kulturní reprezentace AIDS, (diskurz o AIDS ve sdělovacích prostředcích, AIDS jako novodobý mor?, nemoc „homosexuálů a prostitutek“?/ nemoc třetího světa?, AIDS a homofobie, AIDS a rasismus, historická reflexe proměn a kontinuit v diskurzu o AIDS v perspektivě proměny české společnosti před a po roce 1989. Kromě odborné literatury seminární práce zahrnuje i analýzu filmového materiálu (např. Kopytem sem, kopytem Tam, V. Chytilová, 1988), autobiografické literatury (např. Monette, P. Borrowed Time)

Blok II (8.-9.)

Příprava, kritická diskuze nad připravovanými projekty

Blok III (10.-11.)

Prezentace výsledků individuálních projektů, happening, prezentace ke světovému dni AIDS

Povinná literatura:

Castenada, L. and S.B. Campbell.(eds.) News and Sexuality: media portraits of diversity. London: Sage.2006

Monette, Paul. Borrowed Time. London: Collins Harvill. 1988

Sokolowski, Thomas, preface to Rosalind Solomon: Portraits in the Time of AIDS. New York: Grey Art Gallery and Study Centre, NYU, 1988

Sontag, Susan. Illness as metaphor and Aids and its Metaphors. NY: Doubleday. 1990

Wilton, Tamsin. Engendering AIDS: deconstructing sex, text adn epidemic. London: Sage. 1997

Woltersdorff, Volker. Coming Out. Die Inszenierungen schwuler Indentitäten. Frankfurt: Campus.2005

Zimmerman, R.D. Hostage. NY: Delta. 1999

E.31. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Narace a identita

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Kurz vychází z metodologického zázemí feministických kulturních studií a literární kritiky a zaměřuje se na zkoumání auto/biografického zpracování identity subjektu. Základní osu kurzu tvoří koncepty „identity“, pojmávané jako vztah individua k sobě samé, ukotvování identity v genderu a/či sexualitě, a „práce“ subjektu na vytváření/přetváření této identity. Tematické uzlové body kurzu tvoří mezní situace např. coming-out, a to jak ve vztahu k identitě sexuální, tak genderové (transgender, transsexualita, intersexualita). Tato témata nabízejí možnost představení různých konceptů vztahu mezi subjektem, identitou a textem o sobě, genderem a narativní identitou. (Foucault, McNay, Ricoeur, Butler) Primární texty, se kterými kurz pracuje poskytují perspektivu historické komparace a zahrnují i v poslední době se prudce rozvíjející žánr internetových biografických textů. Součástí kurzu bude i kritické zhodnocení žánru „coming-outu“ ve vztahu k většinové společnosti, přičemž se kurz zaměřuje na sledování zvláště toho, jaké biografické „narace o...“ společnost produkuje, a jakým způsobem tyto narace opět „normalizují“ typ identity, která je srozumitelná a společnosti přijatelná. (Pojem biografického „archivu“, Foucault, Halberstam, Martin)

Tématické okruhy:

1. Text jako performativní médium
2. „Technologies of gender/technologies of sex“ jako prostředky „vytváření“ subjektu
3. Text, Narace a identita subjektu: rozdílné pohledy
4. Text, Narace a identita subjektu: rozdílné pohledy (úryvky z Herculine Barbine)
5. Coming-out: hledání a promluva „pravého já“
6. Coming-out jako narativní struktura a jako žánr (ukázky z primární literatury, historické prameny)
7. Normativy „coming-outových“ narací (úryvky např. Boylan, J.F. She's not There; Morris, J. Connundrum)
8. Politika viditelnosti „out“ v kritické perspektivě
9. „Stigma“, Vymezování „my“ a „ti druzí“, narace o sobě jako kritická platforma (úryvky „Jsem Trans'ák“, Monette, P. Becoming a Man, nebo týž., Borrowed Time)
10. „Já na netu“: nové technologie – nové „já“? (úryvky Winterson, J. Cyberbook, texty z internetových serverů jako „Translidi“), virtuální komunita
11. Násilí auto/biografie (úryvky: Jackie Kay. Trumpet)

Povinná literatura:

De Lauretis, Teresa. Technologies of gender : essays on theory, film, and fiction. Bloomington: Indiana P. 1987

- Foucault, Michel. Self-writing. In *Essential Works of M. Foucault. Ethics: Subjectivity and Truth.* Rabinow (ed.) London. 1997
- Halberstam, Judith. *In a Queer Time and Space.* NY and London: NYUP. 2005
- Herculine Barbin : being the recently discovered memoirs of a nineteenth century French hermaphrodite. Foucault, Michel (ed.) Brighton: Harvest Press. 1980
- McNay, Lois. Gender and Narrative Identity. *Journal of Political Ideologies*, Vol. 4, No. 3. 1999, 315-337
- Plummer, K. *Telling sexual Stories. Power, Change and Social Worlds.* London: Routledge. 1995
- Prosser, Jay. *Second skins : the body narratives of transsexuality.* NY, Chichester, Columbia UP. 1998

E.32. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Postižení z hlediska feministických teorií

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Kurz seznámí studující s metodologickými otázkami a inovacemi, které do humanitních a sociálních věd vnesly „studia postižení.“ Otázky, kterým se seminární diskuze budou věnovat, se týkají konstruování normality a vylučování „nenormálního“, „nezdravého“, „postiženého“; konstruování „normality“ jako účinek moci a prostředek specifické stratifikace společnosti (nejenom problém eugeniky). Z tohoto pohledu se kurz věnuje kritickému zkoumání kulturních signifikací, které jsou (různým druhům) postižení připisovány (historická komparativní perspektiva). Další klíčovou otázkou kurzu je, jakým způsobem se kategorie postižení prolíná s genderem a sexualitou. (Funguje „postižení“ jako kategorie diferenciac, distribuce rozdílů; jakým způsobem se např. postižené tělo vymyká, anebo naopak nevymyká normativním generovým kategoriím?; jakým způsobem se difference postižení prolíná se sexualitou, specifickou sexuální normalizací, která se váže k postižení, zvl. postižení těla či mentální „retardaci“.

Tématické okruhy:

1. Metodologické premisy „disability studies“
2. Konstruování normality skrze kategorii zdravého autonomního kompaktního těla a kategorie tzv. „abled bodied“; medikalizace „postižení“ v závislosti na medikalizaci společenských problémů
3. Tělo jako prostor vepsání kulturních norem, Postižené tělo a performance genderu, symbolické násilí
4. Kulturní reprezentace postižení a postiženého těla v literatuře (v historické komparativní perspektivě), filmu; postižení jako zkušenost liminality
5. Problém jazyka?
6. Vizualita a postižené tělo
7. „Restricted Access“
8. Postižení a stigma, společenská izolace
9. Queer studies a Disability studies
10. Tabu? Sexualita, Homo/bisexualita
11. Politika reprodukce, genetické testování, potraty, genetická selekce, rodičovství
12. Biografické zpracování a reflexe zkušenosti postižení

Povinná literatura:

Bourdieu, P. Teorie jednání. Praha: Karolinum. 1998
Frank, Gelya. Venus on Wheels. Berkeley. California UP. 2000

Lennard, Davis. *Bending over backwards: disability, dismodernism, and other difficult positions*. NY: New York UP. 2002
---. *Enforcing Normalcy. Disability, deafness and the body*. London: Verso. 1995
Brownworth, A., S. Raffo. (eds.) *Restricted Access. Lesbians on Disability*. Seattle: Seal P. 1999
Waldschmidt, Anne. *Kulturwissenschaftliche Perspektiven der disability studies*. 2003

E.33. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Psychoanalýza, sémiotika a kultura

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Cílem přednášek je seznámit posluchače se základními pojmy freudovské a lacanovské psychoanalýzy a s hlavními aspekty recepce tohoto pojmosloví v myšlení dvacátého století.

Tématické okruhy:

1. Zrod freudovské psychoanalýzy – Charcot a hysterie; Freudovy Studie o hysterii; teorie svádění.
2. Základní pojmy psychoanalýzy: nevědomí, vytěsnění, symptom, snová práce.
3. První a druhá freudovská topika
4. Základní pojmy lacanovské psychoanalýzy: stadium zrcadla, falický signifikant, konstituce subjektu
5. Lacanovská topika: imaginárno, symbolično, reálno.
6. Lacanovo a Freudovo pojetí psychózy (s přihlédnutím k Melanii Klein)
7. Fenomenologie a psychoanalýza: Sartre a Merleau-Ponty
8. Derridova polemika s Lacanem
9. Deleuzova a Guattariho kritika oidipovského modelu
10. Psychoanalýza a dějiny umění: Georges Didi-Huberman
11. Lublaňská psychoanalytická škola (Slavoj Žižek, Mladen Dolar, Renata Salecl)
12. Psychoanalýza a gender studies (Juliet Mitchell, Kaja Silverman, Teresa de Lauretis aj.)

Povinná literatura:

- S.Freud, Vybrané texty („Nevědomí“, „Vytěsnění“, „Truchlení a melancholie“ aj.)
P. Rodrigo, „Nevědomí jako negativní veličina“, Filosofický časopis 5/2004
J. Derrida / E. Roudinesco, Co přinese zítřek?, KAROLINUM 2003 (poslední kapitola)
G. Deleuze: Rokovania, Kalligram 1996
S. Žižek, „Podrost slasti“ in: Iluminace 3/2000
K. Silverman, „Práh viditelného světa“ in: Neviditelná žena, One Woman Press 2003

Doporučená literatura:

- J. Lacan, Ecrits, Seuil 1966; Le séminaire XX, Seuil 1972
S. Freud, Výklad snů; Psychopatologie všedního života; Já a Ono
S. Žižek, Enjoy Your Symptom!
K. Silverman, Acoustic Mirror (Female Voice in Psychoanalysis and Cinema)
T. de Lauretis, Alice doesn't (Feminism, Semiotics, Cinema)
G. Didi-Huberman, L'image survivante

E.34. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Tělo, text a kritika

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Cílem těchto přednášek je seznámit posluchače se základními přístupy k problematice tělesnosti v myšlení dvacátého století se zvláštním přihlédnutím k přechodu od fenomenologického pojetí subjektu a těla ke konstruktivistickým teoriím ve druhé polovině století.

Tématické okruhy:

1. Úvod do problematiky; stručný historický exkurs do problematiky tělesnosti
2. Fenomenologie I: Husserlovo pojetí vztahu těla a vědomí
3. Fenomenologie II: tělesnost jako základní aspekt vztahu subjektu a světa (Merleau-Ponty, Patočka)
4. Tělesnost v myšlení Kurta Goldsteina a G. Canguilhema
5. Subjekt jako konstituovaná instance: L. Althusser – teorie ideologie; J. Lacan – stadium zrcadla
6. Michel Foucault I: Základní pojmy Foucaultova myšlení
7. Michel Foucault II: Moc a tělo (Dohlížet a trestat, Dějiny sexuality)
8. Tělo a text u pozdního Rolanda Barthesa
9. Gilles Deleuze: tělo bez orgánů
10. Julia Kristeva I: sémiotično a symbolično
11. Julia Kristeva II: abjekce
12. Judith Butler a teorie performativního genderu

Povinná literatura:

- M. Merleau-Ponty, Viditelné a neviditelné, OIKOYMENH 1998 (ukázky)
M. Foucault, Dohlížet a trestat, Dauphin 2000; Dějiny sexuality I (Herrmann 1999)
R. Barthes, Potešení z textu, Slov. spisovatel 1994; Světlá komora, Fra 2005
J. Kristeva, Jazyk lásky, One Woman Press 2004
J. Butler, Trampoty s rodom, Aspekt 2003

Doporučená literatura:

- J. Patočka, Tělo, společenství, jazyk, svět, OIKOYMENH 1995
L. Althusser, Idéologie et les appareils idéologiques d'Etat, in Positions, Maspero 1973
J. Lacan, Le stade du miroir, in Ecrits, Seuil 1966
G. Deleuze, Mille Plateaux, Minuit 1980
M. Foucault, Slova a věci, Kalligram 20

E.35. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Kritická analýza diskurzu a gender

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu : přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Cílem kurzu je představit pojem diskurzu v různých disciplínách (textová syntax, konverzační analýza, kritická lingvistika) a polohách, v nichž se používá (diskurz jako jakýkoli řečový projev; diskurz jako korpus, žánr textů spojených s určitým předmětem; diskurz jako určitý řád strukturující, delimitující a disciplinarizující způsoby a předměty našeho vypovídání), a poskytnout studentům/kám uchopitelné a použitelné pojmy a nástroje ke kritické analýze diskurzu, jež by jim měly umožnit produkovat autonomní, rezistentní a potenciálně subverzivní „čtení“ rozmanitých diskurzivních praktik spjatých s ustavováním různých genderových identit. Vedle praktické aplikace diskurzivní analýzy na konkrétním textovém materiálu („textual oriented discourse analysis“ Normana Fairclougha) je účelem kurzu též napomoci tomu, aby studenti/ky porozuměli/y obecnému metodologickému a myšlenkovému pozadí, z něhož diskurzivní analýza vyrůstá, tj. problémům vztahu jazyka, vědění, moci a těla.

Tématické okruhy:

- 1) Úvod, nastínění základních problémů a konceptů (trojí vymezení pojmu diskurz; diskurzivní formace, diskurzivní praktiky, epistémé; gender, performativita).
- 2) Specifičnost diskurzivní analýzy, jaké otázky (ne)sleduje kritická analýza diskurzu, předpokladové pozadí a východiska kritické analýzy diskurzu (vztah jazyka a společenské reality, strukturální povaha znaku, vyjednávání významu).
- 3) Metody, okruhy a problémy diskurzivní analýzy, interdisciplinarita (lingvistika, sociologie, politologie, post-koloniální studia).
- 4) Diskurzivní vázanost epistemických a společenských kategorií. Velké příběhy a narativní povaha vědění, koncept hegemonie, procesy začlenění a vyloučení. (Derrida, Lyotard, Foucault)
- 5) Jazyk, vědění, moc a tělo. Diskurzivní praxe a kontstrukce genderových identit. Dekonstrukce dichotomie pohlaví vs. gender; procesy naturalizace a internalizace; dominance a komplicita. (Butler, Bourdieu, Foucault)
- 6) Základní foucaultovské pojmy. Diskurz, moc (decentralizace, produkce a cirkulace moci), epistémé, archeologie a genealogie, represivní hypotéza, panoptikon.
- 7) Základní pojmy, problémy a postupy kritické lingvistiky (Fairclough). Deagentizace, hierarchizace, epistémická modalita, výběr lexika, stylové registry, metafora, kontext, konotace, textová kohorence a koheze, status mluvčího a adresáta, intertextovost, marketizace diskursu (telling/selling).
- 8) Případová studie I. Reprezentace výpovědi a změny modality v mediálním diskursu. (Fairclough)
- 9) Případová studie II. Fugování diskurzu televizního zpravodajství; autorita a legitimizace. (Fiske)

- 10) Další demonstrace metod diskurzivní analýzy na konkrétním textovém materiálu. Průběžné shrnutí, kontrola porozumění základním konceptům a pojmům. Dotazy a dodatečné informace.
- 11) Individuální prezentace studentů/ek, analýza samostatně excerpovaného materiálu.
- 12) Společné zhodnocení prezentací. Závěr a shrnutí kurzu.

Povinná literatura

Foucault, Michel: „Řád diskursu.“ *Diskurs, autor, genealogie*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1994.
 Howarth, David: *Discourse*. Buckingham – Philadelphia: Open University Press, 2000.

Doporučená literatura:

- Liotard, Jean-François: *O postmodernismu*. Praha: Filosofický ústav AV, 1993.
 Foucault, Michel: *Vůle k vědě. Dějiny sexuality I*. Praha: Herrmann & synové, 1999.
 Foucault, Michel: „Jednotky diskursu. Diskursivní formace.“ *Archeologie věděni*. Praha: Hermann a synové, 2002.
 Butler, Judith: *Gender Trouble* (1990) and *Bodies That Matter* London: Routledge, 1993.
 Hoffmannová, Jana: kapitola „Kritická analýza diskursu.“ *Stylistika a...* Praha: Trizonia, 1997.
 Rieger, Stefan: „Analýza diskursu.“ In Pechlivanos, M.; Rieger, S.; Struck, W.; Weitz, M. (eds.): *Úvod do literární vědy*. Praha: Herrmann & synové, 1999, s. 168-172.
 Fairclough, Norman: *Discourse and Social Change*. Cambridge, 1992.
 ---: *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. London – New York: Longman, 1995.
 McHoul, A. Grace, W. *A Foucault Primer. Discourse, Power and the Subject*. U. College London Press, 1995.
 Mills, Sara: *Discourse*. London: Routledge, 1999.
 Fiske, John. *Reading the Popular*. Boston: Unwin Hyman, 1989.
 Barša, Pavel: „Judith Butlerová: teorie performativního rodu a dilemata současného feminismu.“ *Filosofický časopis* 47, 1999, č. 5, s. 772-785.
 Fafejta, Martin: „Pohlaví, rod a feministická politika – pokus o dekonstrukci pojmu přirozenost.“ *Filosofický časopis* 49, 2001, č. 5, s. 805-818.
 ---: „K některým strategiím feministické politiky: dekonstrukce rodové/genderové symboliky.“ *Sociologický časopis* 38, 2002, č. 5, s. 593-606.
 Bourdieu, Pierre. *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum, 2000, s. 11-40.
 de Lauretis, T. *Technologies of Gender. Essays on Theory, Film and Fiction*. London: Macmillan Press, 1987.
 Šmejkalová, Jiřina: „Potíže s rodem. Drobné poznámky k jedné knize.“ *Filosofický časopis* 1992/40, č. 5.

E.36. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Genderová struktura české společnosti

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelů. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

V tomto kurzu budou studenti/studentky seznámeni se základními pojmy, teoriemi, výzkumnými otázkami a metodologickými postupy v oblasti sociologie práce z hlediska genderu. Studentům budou poskytnuty teoretické texty i empirická data ze sociologických výzkumů, s nimiž budou samostatně pracovat. Cílem kurzu tak bude nejen seznámit studenty/studentky s genderovou perspektivou ve výzkumu, ale také je podnítit k samostatné genderově senzitivní práci s empirickými daty, k samostatnému kritickému čtení textů a kultivovat jejich argumentaci v dané oblasti.

Tématické okruhy:

1. Genderové aspekty současných proměn partnerského soužití a reprodukce v Evropě
2. Rodina a příbuzenství – vybrané pojmy, teorie a jejich kritika
3. Genderově senzitivní empirický výzkum genderových rolí, rodiny, partnerství a reprodukce v ČR
4. Rodinný cyklus, mezigenerační vztahy a neplacená práce
5. Seminář – genderové role, rodina a partnerství
6. Mateřství a otcovství
7. Partnerství a sňatek – přednáška a seminář
8. Kombinace práce a rodiny v ČR
9. Porod, potrat a reprodukce
10. Gender a školství v ČR
11. Ženská občanská participace v ČR a zemích střední a východní Evropy
12. seminář – diskuse nad filmovým dokumentem o proměnách života současných českých žen

Povinná literatura:

Connell, R.W. 2002. *Gender*. Blackwell Publishers. Malden.
Crompton, R. (ed.) 1999. *Restructuring Gender Relations and Employment. The Decline of the Male Breadwinner*. Oxford University Press. (vybrané kapitoly)
Maříková, H. (ed.) 2000. *Proměny současné rodiny*. Praha: SLON. (vybrané kapitoly)

Doporučená literatura:

Acker, J. 1990. Hierarchies, Jobs, Bodies: A Theory of Gendered Organizations. In: *Gender & Society* 2.
Bacchi, C. L. 1996. *The politics of affirmative action*. London: Sage Publications.
Crompton, R. (ed.) 1999. *Restructuring Gender Relations and Employment. The Decline of the Male Breadwinner*. Oxford University Press.
Crompton, R. 2002. "Employment, flexible working and the family" *British Journal of Sociology* 53.

- Čermáková, M., H. Hašková, A. Křížková, M. Linková, H. Maříková, 2002. *Podmínky harmonizace práce a rodiny v České republice*. Sociologický ústav AV ČR.
- Davies, C. 1996. „The sociology of professions and the profession of gender“. *Sociology*, Vol. 30/ 4.
- Derry, R. 1999. „The mother-child paradigm and its relevance to the workplace“. *Business & society*, Vol. 38/2.
- Gerson, K. 1985. „Combining Work and Motherhood“ P.p. 158-190 in *Hard Choices. How Women decide about Work, Career, and Motherhood*. University of California Press.
- Halford, S., Leonard, P. 2001. *Gender, Power and Organizations*. London: Palgrave
- Hakim, C. 2000. *Work – Lifestyle Choices in the 21st Century. Preference Theory*. New York: Oxford U. Press.
- Hakim, C. 1996. *Key issues in women's work. Female heterogeneity and the polarisation of women's employment*. London: The Athlone Press Ltd.
- Hašková, H., Křížková, A. (2002). „Možnosti skloubení práce a rodiny v životě žen.“ *Gender, rovné příležitosti, výzkum 2-3:8-9*, Sociologický ústav AV ČR
- Hattery, A. 2001. *Women, Work and Family. Balancing and Weaving*. London: Sage Publication
- Hochschild, A. R. 1997. *The Time Bind: When work becomes home and home becomes work*. New York.
- Křížková, Alena (1999) „The Division of Labour in Czech Households in the 90's“, *Czech Sociological Review* 7:205-214, Sociologický ústav AV ČR
- Marshall, J. 1995. „Working strategies“. In: *Women managers moving on. Employing career and life choices*. London: Routledge, p. 312-316.
- Powell, G.N. (ed.), 1999. *Handbook of gender and work*. Sage Publ., Thousand Oaks, California
- Webster, J. 2001. *Reconciling adaptability and equal opportunities in european workplaces. Report for DG-Employment of the european comission*. London: Research and consultancy in work employment.
- Witz, A. 1992. *Patriarchy and professions*. London: Routledge.

E.37. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender v jazyce. Problematika slovo tvorby (blokový kurz)

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu : hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu : přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Předmět Jazyk a gender osvětluje význam jazyka při utváření osobnostní identity. Studující se seznamují s vlivem jazyka na vnímání skutečnosti a působením jazyka a řeči jako socializačního faktoru. Prostřednictvím jazyka lze produkovat a kontrolovat sociální hierarchie, užíváním korektního jazyka je lze naopak dekonstruovat. O významu genderově symetrického způsobu vyjadřování svědčí protidiskriminační jazyková opatření, směrnice a zákony demokratických zemí světa. V české společnosti se genderový výzkum jazyka začal rozvíjet teprve na přelomu 2. a 3. tisíciletí především díky srovnávání univerzálií češtiny s němčinou a angličtinou, a zájem o něj stále vzrůstá.

Tématické okruhy:

1. Obsah a cíle genderové lingvistiky (GL) a feministické lingvistiky (FL)
2. Jazyk a myšlení. Role jazyka při utváření ženské a mužské identity – doing gender v jazyce. Jazyk jako nástroj manipulace
3. Vývoj GL a FL ve světě
4. Vývoj GL a FL v Česku
5. Gender ve slovanských jazycích a v zahraniční slavistice
6. Problémové okruhy v jazyce z perspektivy genderu Ia: Tzv. nepříznakové maskulinum (GM) jako předmět sociopolitického a lingvistického diskurzu v zahraničí
7. Problémové okruhy Ib: Alternativy GM v češtině
8. Problémové okruhy II: Lexikální asymetrie a stereotypy v angličtině, němčině a češtině
9. Problémové okruhy III: Mluvní styl
10. Problémové okruhy IV: Jazyk a komunikace ve školském prostředí
11. Problémové okruhy V: Jazyk a média
12. Genderová korektnost mluvního projevu. Jazykové politiky, směrnice a doporučení států a institucí ke zrovnoprávnění žen v jazyce

Povinná literatura:

- Cameron, Deborah (ed.) 1998. The Feminist Critique of Language: A Reader. Routledge, London and New York.
- Valdrová, Jana 2001b. Stereotypy a klišé v mediální projekci genderu. In: Sociologický časopis XXVII, (2/2001), str. 183-205.

Doporučená literatura:

- Dickins, Tom 2001. Gender Differentiation and the Asymmetrical Use of Animate nouns in Contemporary Czech. In: Slavonic and East European Review, 79(2001)2, str.212-247.
- Samel, Ingrid 1995. Einführung in die feministische Sprachwissenschaft. Erich Schmidt Verlag, Berlin.
- Hellinger, Marlis 1990. Kontrastive feministische Linguistik: Mechanismen sprachlicher Diskriminierung im Englischen und Deutschen. Ismaning.
- Obersteiner, Sibylle 2002. Gibt es eine Feministische Linguistik in der tschechischen Sprachwissenschaft? Diplomarbeit. Universität Wien.
- Valdrová, Jana 2001a. Novinové titulky z hlediska genderu. In: Naše řeč 84, 2001, č.2, 90-96.
- Zimová, Ludmila 1996. „Dívčí“, resp. „ženská“ témata v učebnicích českého jazyka. In: Žena – jazyk – literatura, sborník z mezinárodní konference, PF UJEP.
- www.psychologie.uni-heidelberg.de/personen/frauenbeauftragte/hintergrund.htm - výzkumy a bibliografie o GM

E.38. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Mužská studia

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu : hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatel. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Kurz je založen na dvou základních pilířích. Tím prvním jsou západní profeministicky orientovaná kritická studia mužů (men's studies), druhým je sociologie genderu, zejména ve své kvalitativně empiricky orientované podobě. Cílem kurzu je představit základní koncepty mužství, mužské role, mužské zkušenosti, tak jak se objevují převážně v soudobé sociologické literatuře a výzkumu a posílit kritické uvažování o roli muže a mužství v současných západních společnostech. Zvláštní akcent by měl být položen také na analýzu postavení mužů v české společnosti 20. století a specifické rysy mužské zkušenosti, které se vytvářely na pozadí historicko-politických změn, kterými tato společnost v horizontu posledních tří generací mužů prošla.

Tématické okruhy:

1. Maskulinita – iluze či skutečnost?
2. Sociální organizace maskulinity. Multiplicita a materialita.
3. Vztah mezi maskulinitami: hegemonie, podřízenost, komplicita a marginalizace.
4. Historie maskulinity – utváření maskulinity a vznik moderního genderového řádu.
5. Osobní a politické: Muži a Feminismus.
6. Krize maskulinity nebo morální panika.
7. Moc a odpor – strukturální a diskurzivní modely genderové moci.
8. Věřejní muži. Práce a profesionalita.
9. Soukromí muži. Otcové a rodiny, přátelství a vztahy, sexuality.
10. Zhmotňování mužských těl.
11. Touhy mužského subjektu. Touha být (mužem).
12. Materialita mužského násilí.

Povinná literatura:

Bourdieu, P. (2000): *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum

Connell, R. (1995): *Masculinities*. Berkeley: University of California Press. (vybrané kapitoly)

Doporučená literatura:

Brod, H. / Kaufmann, M., eds. (1992) *Theorizing masculinities*. London: Sage

Hochschild, A. (1989): *The Second Shift: Working Parents and the Revolution at Home*. New York: Viking.

Kimmel, M. / Messner, M. (1995): *Men's lives*. Needham Heights: Allyn and Bacon

Letherby, G. (2003): *Feminist research in theory and practice*. Maidenhead: Open University Press

Mac an Ghaill, M. ed. (1996): *Understanding masculinities*. Buckingham: Open University Press

Morgan, D. L. (1992): *Discovering men*. London: Routledge

Segal, L. (1990): *Slow Motion: Changing masculinities, changing men*. London: Virago

Seidler, V., ed. (1992): *Men, Sex and Relationships: Writings From Achilles Heel*. London: Routledge

E.39. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Feministická epistemologie (blokový kurz)

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultačních hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Kurz sa bude zabyvať nasledujúcimi otázkami a okruhmi: Je poznanie rodovo neutrálne alebo je rodovo podmienené? Existuje špecificky ženský (mužský) spôsob poznávania sveta? „Rod“ ako analytický nástroj vo feministickom filozofickom myslení. Predpoklady a dôsledky uplatnenia rodovej perspektívy v niektorých sférach poznania a výskumu. Kritika dichotomického myslenia. Koncept autonómneho rozumu a jeho feministická reinterpretácia. Pojem dynamickej autonómie a dynamickej objektivity v koncepcii E. F. Kellerovej. kritika tradičného chápania hodnotovej a rodovej neutrality vedy z hľadiska feministickej epistemológie, typológia jednotlivých pozícií. Polemika o paradigmatickosti prírodovedného poznania, kritika pozitivizmu a fyzikalizmu. Body konvergence i divergencie medzi feministickými epistemologickými koncepciami a postmoderným myslením. Strety a paralely medzi feminizmom a pragmatizmom a medzi naturalizovanou a feministickou epistemológiou.

Tématické okruhy:

1. Formovanie a povaha feministickej epistemológie v kontexte feministického myslenia. Feminizmus a veda.
2. Poznanie a rod. Epistemologická funkcia kategórie rodu.
3. Rod ako analytický nástroj vo feministickom myslení. Predpoklady a dôsledky uplatnenia rodovej perspektívy vo sfére poznania a výskumu.
4. Feministická reflexia osvietenského myslenia a tradičných epistemologických koncepcií. Kritika dichotomického myslenia.
5. Koncept autonómneho rozumu a jeho feministická reinterpretácia. Pojem dynamickej autonómie a dynamickej objektivity v koncepcii E. F. Kellerovej.
6. Feminizmus a veda: kritika tradičného chápania hodnotovej a rodovej neutrality vedy z hľadiska feministickej epistemológie, typológia jednotlivých pozícií.
7. Feministický empirizmus a problém paradoxu predpojatosti.
8. Teória stanoviska a feministický postmodernizmus.
9. Poznanie, jazyk, skúsenosť - problémy súvisiace s uplatnením ženskej perspektívy.
10. Feministická kritika dichotómie faktu a hodnoty a predpokladanej univerzálnej platnosti teórií v jednotlivých oblastiach vedenia. Veda ako sociálne poznanie a sociálna činnosť.
11. Telo, poznanie a moc. Úloha tela v produkcii poznania. Feministická kritika dualizmu mysle a tela. Foucaultova koncepcia moci/vedenia a jej feministická reflexia.
12. Feministický výskum – hlavné črty , problémy a perspektívy, metodologické a epistemologické otázky. Rodovo neutrálny verzus rodovo citlivý prístup: príklad z vývinovej psychológie (Gilliganová verus Kohlberg). Problém esencializmu a univerzalizmu.

Povinná literatúra:

Štyri pohľady do feministického filozofie. Archa, Bratislava 1994 (vybrané kapitoly).

Doporučená literatúra:

Szapuová, M.: Kategória rodu vo feministickom diskurze. In: Aspekt 1998, č. 1.

Szapuová, M.: Epistemologická funkcia kategórie rodu a možnosti feministického výskumu. (v tlači).

Fox Kellerová, E.: Dynamická autonómia: objekty jako subjekty. Dynamická objektivita: Láska, moc a poznanie. In: Štyri pohľady do feministického filozofie. Archa, Bratislava 1994.

Farkašová, E. – Szapuová, M.: Rozum, poznanie a skúsenosť: rekonštrukcia tradičných pojmov (nielen) vo feministickom epistemológii. In: Filozofia, 2001, č. 7.

Fox Kellerová, E.: Feminizmu s a prírodnými vedami. In: Libora Oates-Indruchová (ed.): Dívčí válka s ideológiami. Sociologické nakladatelství, Praha 1998.

Spender, D.: Jazyk z dílny muža. In: Libora Oates-Indruchová (ed.): Dívčí válka s ideológiami. Sociologické Nakladatelství, Praha 1998.

Longino, H.: Hodnoty a objektivita. In: Aspekt, 1998, č.1.

Strickland, S.: Feminizmus, postmodernizmus a diferenciacia. In: Aspekt 1998, č. 1.

Lloyd, G.: Žena ako Druhá: pohlavie, rod a subjektivita. In: Aspekt 1998, č.1.

Farkašová, E. – Szapuová, M.: Foucault očami feministických filozofiek. (v tlači).

Gilliganová, C.: Jiným hlasem. O rozdielnej psychológii žien a mužov. Portál, Praha 2001.

Bačová, V.: Súčasný smery v psychológii. Prešovská univerzita, Prešov 2000. str.169-203.

Szapuová, M.: O možnom spolenectve medzi feministickou a naturalistickou epistemológiou. In: Súčasný podoby filozofie a filozofovania na Slovensku. Infopress, Bratislava 1996.

Farkašová, E. – Szapuová, M.: Feministické epistemológie medzi modernou a postmodernou. In: Čas a dejiny. Zborník príspevkov z 3. výročného strednutia SFZ v Liptovskom Jáne, 1999.

E.40. Studijní předmět

Název studijního předmětu : Gender a právo (blokový kurz)

Typ studijního předmětu : povinně volitelný

Rozsah studijního předmětu: hod./týden 2; kredity 5

U **distanční** nebo **kombinované formy studia** se dále uvádí:

Všechny přednášky jsou k dispozici v elektronické formě a jsou studentům kombinované formy k dispozici v rámci příslušných podatelén. Studující v kombinované formě konzultuje s vyučujícím přednášenou látku prostřednictvím internetu. V konzultační hodinách v rozsahu šest hodin týdně budou jednotliví vyučující k dispozici studujícím v prezenční i kombinované formě. U všech seminářů zašlou studující v kombinované formě čtyřikrát za semestr synopsi z literatury předepsané pro příslušné časové období v rozsahu min. 10 normostran.

Formy výuky studijního předmětu: přednáška 0; seminář 2

Způsob ukončování studijního předmětu: klasifikovaný zápočet

Stručná anotace předmětu:

Předmět se zaměří na právní úpravu postavení žen v mezinárodním právu, právu EU a v jednotlivých odvětvích českého práva (trestní právo, pracovní, občanské, rodinné). Právo bude analyzováno z pohledu feministické kritiky.

Tématické okruhy:

BLOK I.

1. Úvod do teorie práva
  - prameny a systém českého a evropského práva, aplikace práva
2. Feministická kritika práva
  - první vlna feminismu (problematika „rovnosti – stejnosti“),
3. Feministická kritika práva – pokračování
  - druhá a třetí vlna feminismu, světový feminismus (země třetího světa)
4. Ženská práva jako lidská práva (host – katedra mezinárodního práva PF UK?)
  - právní mechanismy mezinárodní a regionální ochrany ženských práv, efektivita nástrojů
5. Ženská práva jako lidská práva
  - stejný standard lidských práv pro všechny vs. kulturní relativismus, případové studie dodržování/porušování Úmluvy, znásilnění jako zločin proti lidskosti
6. Gender a trestní právo (host – expertka sdružení Ženy bez násilí?)
  - žena v trestním právu, úprava domácího násilí

BLOK II.

7. Právní úprava sexuality
  - pornografie, prostituce, sado-masochismus; možná řešení (legalizace, abolice, kriminalizace)
8. Gender a rodinné právo, reprodukční práva žen
9. Rovnost mužů a žen na trhu práce
  - úvod do české a evropské právní úpravy, ochranná legislativa
10. Rovnost mužů a žen na trhu práce – pokračování
  - zákaz diskriminace v jednotlivých stádiích pracovněprávních vztahů, procesní uplatnění práv, aktivní politika rovnosti, institucionální zabezpečení
- 11.+12. Téma dle dohody se studenty, prezentace referátů

Povinná literatura:

Jiří Boguszak; Viktor Knapp; Roger Cotterrell; Paul Craig & Grainne de Burca

Sandra Fredman; Catharine MacKinnon

Sandra Fredman; Carol Smart; Angela P. Harris

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), Evropská úmluva o lidských právech,
Evropská sociální charta

Národní Zprávy o plnění Úmluvy; Lois Bibbings; Catharine MacKinnon; Joan Fitzpatrick

Modely právní úpravy prostituce (VB, Holandsko, ČR); materiály nevládních organizací; Andrea
Dworkin

Právní předpisy; Senta Radvanová

Právní předpisy; judikatura; příklady; Evelyn Ellis; Paul Craig & Grainne de Burca

A - Žádost o akreditaci / rozšíření akreditace / prodloužení doby platnosti akreditace stud. programu				
Vysoká škola	Univerzita Karlova			
Součást vysoké školy	Fakulta humanitních studií			stand. doba studia
Název stud. prog./st. délka	Humanitní studia (61-07-R,T)		2 roky	
Původní název SP	Humanitní studia (61-07-R,T)	Platnost předchozí akred.		druh rozšíření
Typ žádosti	prodloužení doby platnosti akreditace	(2+1) 2004-2007		
Typ studijního programu		magisterský		rigor.
Forma studia	prezenční	kombinovaná		řízení
Názvy studijních oborů	Genderová studia			KKOV
				61-07-R,T
Adresa www stránky	http://www.fhs.cuni.cz	heslo k přístupu na www		
Schváleno VR / UR / AR		podpis rektora		datum
dne				

Ba - Akreditace studijního programu a jeho oborů, pokud se na obory člení	
Vysoká škola	Univerzita Karlova
Součást vysoké školy	Fakulta humanitních studií
Název studijního programu	Humanitní studia (61-07-R,T)
Název studijního oboru	Genderová studia
Profil absolventa oboru (SP)	<p>Profil absolventa studijního oboru obsahuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vymezení výstupních znalostí a dovedností – všeobecných, odborných a speciálních: Obecně musí mít absolventka/absolvent následující kompetence: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Schopnost orientovat se v odborné literatuře, včetně filozofické, a pracovat s nejnovějšími metodologickými postupy používanými ve světě. ☐ Koncipovat a plánovat praktickou realizaci politiky rovných příležitostí a navrhnout postupy přispívající k odstraňování genderových nerovností a stereotypů v oblasti vzdělávání, v médiích, na pracovním trhu, apod. ☐ Rozvíjet dál svoje pracovní kompetence, tj. hodnotit efektivitu své činnosti, reflektovat ji a dále se vzdělávat. <p>Dále má absolventka či absolvent tyto odborné kompetence:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ základní znalosti potřebné k provádění komplexní analýzy a výzkumu sociálních jevů z genderového hlediska a schopnost kombinovat přístupy jednotlivých disciplín k těmto jevům ☐ znalosti umožňující kritickou a konstruktivní analýzu genderových dopadů rozhodovacích procesů a konkrétních opatření <p>Absolventky a absolventi mají v rámci studia možnost profilovat se jako specialisté a specialistky spíše v teoretické nebo spíše v aplikované oblasti se zaměřením na konkrétní problematiku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kvalifikační připravenost a míru profesní adaptability na podmínky a požadavky praxe: <ul style="list-style-type: none"> ☐ sociální analýzy a koncepční činnosti ☐ koncepce výzkumných projektů ☐ vzdělávání v genderových studiích ☐ orientace a poradenství v legislativě EU týkající se rovných příležitostí mužů a žen • charakteristiku profesí a institucí, kde může uplatnit získané vzdělání: Předpokládá se široké uplatnění v: <ol style="list-style-type: none"> 1. institucích na úrovni ústřední (celostátní; Ministerstva), krajské nebo místní (městské a obecní) správy, v expertních skupinách EU, apod. 2. institucích povahy: <ol style="list-style-type: none"> a) ziskové b) neziskové (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní, obecní, nadační a jiné nestátní organizace) 3. ve vědecké a výzkumné oblasti.

Bb - Rozšíření akreditace SP / Prodloužení doby platnosti akreditace SP	
Vysoká škola	Univerzita Karlova
Součást vysoké školy	Fakulta humanitních studií
Název studijního programu	Humanitní studia (61-07-R,T)
Název studijního oboru	Genderová studia
Charakteristika žádané změny	<p>Prodloužení doby platnosti akreditace SP</p> <p>Žádáme o prodloužení doby platnosti akreditace studijního programu Humanitních studií, oboru Genderová studia. V průběhu stávající doby akreditace se obor genderových studií osvědčil a úspěšně prosadil, a to jak na akademické půdě FHS UK, tak mezi studujícími a potenciálními zájemci o studium. V druhém akademickém roce platné akreditace se k přijímacím zkouškám do oboru přihlásilo téměř o 15 uchazečů a uchazeček více než v prvním roce otevřeného studia (96). Katedra je také úspěšná při získávání grantových prostředků, zejména zahraničních, při pořádání odborných konferencí a v publikačních výstupech interních vyučujících. Katedra je dále členem mezinárodní Evropské sítě genderových programů Athena a o její spolupráci mají zájem další zahraniční univerzity, především v Německu, Polsku a Spojených státech. Vše tedy nasvědčuje tomu, že o obor je zájem a do budoucna má vzhledem k vynikajícím materiálním podmínkám, pevnému personálnímu zabezpečení a promyšlené koncepci potenciál se dále úspěšně rozvíjet.</p>
Název studijního oboru	
Charakteristika žádané změny	
Název studijního oboru	
Charakteristika žádané změny	

C - Informace o studijním programu (oboru) pro akreditaci / rozšíření o obor / prodloužení platnosti akreditace

Vysoká škola	Univerzita Karlova			
Součást vysoké školy	Fakulta humanitních studií			
Název studijního programu	Humanitní studia (61-07-R,T)			
Název studijního oboru	Genderová studia			
Členění předmětů	Teoret. Základ-PI	Aplik. Základ-P	Oborové PVP	Volitelné předměty
Počet předmětů	5	6	9 (z celk. počtu 29)	3 (PVP či VP)
Počet hodin za celé studium	650	780	1170	390
Počet hodin přednášek	140	vše semináře	dle výběru	dle výběru
Podíl (%) počtu přednášek zabezpečovaných prof. a doc.	60	vše semináře	dle výběru	dle výběru
Podíl na prof. a doc. v hlavním prac. poměru na VŠ	100	vše semináře	100	dle výběru
Podíl OA na předn. v hlavním prac. poměru na VŠ	100	100	dle výběru	dle výběru
Název studijního oboru				
Počet předmětů				
Počet hodin za celé studium				
Počet hodin přednášek				
Podíl (%) počtu přednášek zabezpečovaných prof. a doc.				
Podíl na prof. a doc. v hlavním prac. poměru na VŠ				
Podíl OA na předn. v hlavním prac. poměru na VŠ				
Název studijního oboru				
Počet předmětů				
Počet hodin za celé studium				
Počet hodin přednášek				
Podíl (%) počtu přednášek zabezpečovaných prof. a doc.				
Podíl na prof. a doc. v hlavním prac. poměru na VŠ				
Podíl OA na předn. v hlavním prac. poměru na VŠ				

Da - Přehled předmětů nabízených k vytvoření studijních plánů a návrh témat prací					
Vysoká škola	Univerzita Karlova				
Součást vysoké školy	Fakulta humanitních studií				
Název studijního programu	Humanitní studia (61-07-R,T)				
Název studijního oboru	Genderová studia				
Název předmětu	rozsah	způsob zak.	druh před.	přednášející	dopor. roč.
Povinné předměty					
Základní pojmy sociální filozofie a filozofie dějin	2p + 0s	klasifikovaný zápočet	p	Prof. M. Havelka, CSc.	1
Transformace intimity jako součást modernizačních procesů	2p + 0s	klasifikovaný zápočet	p	Doc. Ing. K. Müller, CSc.	2
Gender, sexualita a politika identity	1p + 1s	klasifikovaný zápočet	p	Věra Sokolová, Ph.D.	1
Feministická etika	2p + 0s	klasifikovaný zápočet	p	Doc. PhDr. Zuzana Kiczková, Ph.D.	1
Feministické teorie	1p + 1s	klasifikovaný zápočet	p	PhDr. H. Havelková	1
Stylistika, argumentace a literární teorie	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	p	PhDr. B. Knotková , Ph.D.	1
Feministická kulturní studia	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	p	Mgr. K. Kolářová	1
Metodologické přístupy v genderových studiích	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	p	Ing. P. Pavlík, Ph.D.	1
Diplomní seminář - koncepční příprava výzkumného projektu	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	p	kol.	1
Diplomní seminář - metodologie a výzkum	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	p	kol.	2
Diplomní seminář - psaní diplomové práce	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	p	kol.	2
Povinně volitelné předměty					
Gender ve filozofické antropologii	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	PhDr. H. Havelková	2
Gender a politika ve střední a východní Evropě	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	PhDr. H. Havelková	1
Gender a vizualita	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	V. Sokolová, Ph.D.	2
Komparativní dějiny a historické proměny sexuality	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	V. Sokolová, Ph.D.	1
Gender v historii a historické perspektivě	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	V. Sokolová, Ph.D.	1
Paměť a rod: orální historie v genderovém výzkumu	2p + 0s	klasifikovaný zápočet	pv	Doc. PhDr. Zuzana Kiczková, Ph.D.	1
Rodová identita v pohybe	2p + 0s	klasifikovaný zápočet	pv	Doc. PhDr. Zuzana Kiczková, Ph.D.	2
Postkoloniální studia z hlediska genderové analýzy	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	PhDr. B. Knotková , Ph.D.	2
Genderová problematika třetího světa	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	PhDr. B. Knotková, Ph.D.	2
Gender a literatura	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	PhDr. B. Knotková, Ph.D.	1
Gender a náboženství. Komparativní pohled na náboženství z genderového hlediska	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	PhDr. B. Knotková, Ph.D.	1
Feminist Theories and the Body	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	D. Lorenz-Meyer, Ph.D.	1
Feminism and Citizenship	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	D. Lorenz-Meyer, Ph.D.	1
Gender, Race and Multiculturalism	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	D. Lorenz-Meyer, Ph.D.	2
Gender in Postsocialism	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	D. Lorenz-Meyer, Ph.D.	2
Metody prosazování genderové rovnosti	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	Ing. P. Pavlík, Ph.D.	2

Politika rovných příležitostí v EU a v České republice	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	Ing. P. Pavlík, Ph.D.	1
Gender a média	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	Ing. P. Pavlík, Ph.D.	1
AIDS jako metafora	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	Mgr. K. Kolářová	1
Narace a identita	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	Mgr. K. Kolářová	2
Postižení z hlediska feministických teorií	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	Mgr. K. Kolářová	2
Psychoanalýza, sémiotika a kultura	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	J. Fulka, Ph.D.	2
Tělo, text a kritika	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	J. Fulka, Ph.D.	2
Kritická analýza diskurzu a gender	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	Mgr. J. Matonoha	1
Genderová struktura české společnosti	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	Mgr. H. Hašková, Mgr. A. Křížková	1
Gender v jazyce. Problematika slovtvorby	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	PhDr. J. Decarli Valdřová, Ph.D.	2
Mužská studia	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	Mgr. I. Vodochodský	1
Feministická epistemologie	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	PhDr. M. Szapuová, CSc.	2
Gender a právo	0p + 2s	klasifikovaný zápočet	pv	JUDr. B. Havelková	1
Další povinnosti / odb. praxe					
Státní závěrečná zkouška					
Státní závěrečná zkouška je výstupová forma atestace ukončující magisterské studium genderových studií. Je hodnocením znalostí a míry osvojení si poznatků v oboru po absolvování všech povinných kurzů a dosažení 120 ECTS kreditů v průběhu studia. Státní závěrečná zkouška není hodnocena zátěžovými kredity a klasifikuje se prostřednictvím kvalitativní hodnotící stupnice 4 až 1: "výborně" (4), "velmi dobře" (3), "dobře" (2) a "neprospěl/a" (1). Soubornou zkoušku hodnotí komise.					
Obhajoba magisterské diplomové práce					
Povinnou součástí Státní závěrečné zkoušky je komisionální obhajoba magisterské diplomové práce, již musí studující napsat a odevzdat před podáním přihlášky ke Státní závěrečné zkoušce. Obhajoba magisterské diplomové práce není hodnocena zátěžovými kredity a klasifikuje se prostřednictvím kvalitativní hodnotící stupnice 4 až 1: "výborně" (4), "velmi dobře" (3), "dobře" (2) a "neprospěl/a" (1).					

Příklady témat diplomových prací

- Vybrané aspekty vzájemného provázání veřejné a domácí (rodinné sféry) v české společnosti (buďto ze statické nebo dynamické perspektivy)
- Analýza změn v definici mateřské/otcovské role v české společnosti (pomocí analýzy mediálních textů různých období, odborně-osvětových příruček a/nebo pomocí volně strukturovaných rozhovorů)
- Genderová analýza jednotlivých profesních oblastí nebo profesí
- Politická reprezentace učitého státu z genderového hlediska
- Charakter aktivního občanství v určité zemi z genderového hlediska (např. genderová struktura působení v nevládních organizacích)
- Analýza konstrukce maskulinity a femininity ve vybraných náboženských textech (např. Korán, Pentateuch, Védské hymny apod.)
- Konstruování genderu u vybraného autora/autorky nebo ve vybraném literárním díle nebo literatuře (např. česká literatura 90.let)
- Diskursivní analýza maskulinního diskurzu v projevech českých vrcholných politiků
- Konstrukce generových rozdílů v rubrice „Jak žijeme DNES“
- Diskursivní analýza dokumentů vlády ČR z oblasti rovných příležitostí mužů a žen (s důrazem na posouvání generových významů a vyprazdňování důležitých pojmů)
- Dělení genderu v reklamě (etnografická studie procesu produkce reklamních textů z hlediska reprodukce generových vzorců)
- Sexualita v období československého komunismu: analýza způsobu, jimiž komunistický režim využíval sexualitu jako kontrolní a regulační mechanismus společnosti
- Žena a muž jako sexuální objekt: analýza konstrukce ženské a mužské sexuality ve společenském diskurzu (z různých úhlů pohledu: mediální analýza, analýza lékařského diskurzu, analýza politického diskurzu)
- Vizualní aspekty genderu a sexuality: analýza vybraných aspektů vizuality a jejich vliv v procesu formování genderové a sexuální identity
- Antifeministický diskurz v České republice

E - Personální zabezpečení studijního programu (studijního oboru) - souhrnné údaje											
Vysoká škola	Univerzita Karlova										
Součást vysoké školy	Fakulta humanitních studií										
Název studijního programu	Humanitní studia (61-07-R,T)										
Název studijního oboru / oborů	Genderová studia										
Název pracoviště	Celkem	prof. celkem	přepoč. počet p.	doc. celkem	přepoč. počet d.	odb. asist. celkem	z toho s věd. hodnotí	lektori	asistenti	vědeční prac.	THP
Fakulta humanitních studií	11	1	0,3	2	0,3	8	5				
Ostatní fakulty UK	1					1	0				
Sociologický ústav AV ČR	2								2		
Jihočeská univerzita, ČB	1					1	1				
Univerzita Komenského, Bratislava	1					1	1				
Ústav pro českou literaturu AV ČR	1								1		
Údaje vyplnil						pracov.				E-mail	

F - Personální zabezpečení - vědecká, výzkumná, vývojová, umělecká a další tvůrčí činnost									
Vysoká škola	Univerzita Karlova								
Součást vysoké školy	Fakulta humanitních studií								
Název studijního programu	Humanitní studia (61-07-R,T)								
	články							ohlasy	publikací
Pracoviště	celkem	z toho A1	z toho A2	A1 + A2	B	C	D	SCI	ostatní
Doplňující informace k tvůrčí činnosti mající vztah ke studijnímu programu									
Viz hlavní akreditační materiál									

I - Informační zabezpečení studijního programu		
Vysoká škola	Univerzita Karlova	
Součást vysoké školy	Fakulta humanitních studií	
Název studijního programu	Humanitní studia (61-07-R,T)	
Druh knihovny	univerzitní	fakultní - Knihovna společenských věd T.G.Masaryka v Jinonicích
Celkový počet svazků		55 000
Roční přírůstek knižních jednotek		5 000
Roční přírůstek titulů celkem		5 700
Počet odebíraných titulů časopisů celkem		160
Počet odebíraných zahr.titulů časopisů		80
Počet odebíraných českých titulů časop.		80
Jsou součástí fondů kompaktní disky ?		ano
Jsou součástí fondů videokazety ?		ne
Otevír. hod. knihov./studovny v týdnu		52,5/52,5
Provozuje knih. počítač. inform. služby ?		ano
Zajišťuje knihovna rešerže z databází ?		ano
Je zapojena na CESNET/INTERNET ?		ano
Počet stanic na CESNETu/INTERNETu		41
Jiná databázová centra/sítě ?		ne
Počet počítačů v knihovně/studovně		28/13
Z toho počítačů zapojeno v síti		28/13